

EESTI KONJUNKTUURIINSTITUUT

ESTONIAN INSTITUTE
OF ECONOMIC RESEARCH

Rävala 6 19080 Tallinn Estonia tel 668 1242 fax 668 1240 e-mail eki@ki.ee

EESTI TOIDUKAUPADE POSITSIOON SISETURUL

(kodumaiste ja importtoidukaupade osakaal
Eesti kaupluste käibes ja sortimendis ning hinnad)

Tallinn
Mai 2010

Töö on teostatud Eesti Põllumajandusministeeriumi tellimusel

Koostaja: Vilja Vähi
tel 6681256
e-post vilja@ki.ee

Projektigrupi koosseis: Pille Liivaauk

EKI 19080 Tallinn Rävälä 6
Tel 6681242
Faks 6681240
E-post eki@ki.ee
<http://www.ki.ee>

Copyright © Eesti Konjunkturiinstituut

SISUKORD

Sissejuhatus.....	5
Eesti toidukaupade positsioon siseturul.....	7
Piimatooted.....	31
Lihatooted.....	55
Teraviljatooted.....	67
Joogid.....	81
Muud toidukaubad.....	97

SISSEJUHATUS

Põllumajandusministeeriumi tellimusel on käesolevat uuringut läbi viidud alates 1994. aastast. Kuni 2004. aastani toimus see kaks korda aastas ning alates 2005. aastast kord aastas. Töö eesmärgiks oli selgitada välja:

1. kauplustes pakutavate kaupade *sortimendi laius* ja kodumaiste ning importkaupade osakaal kaupluste *sortimendis*;
2. kodumaiste ja importkaupade *hinnatase*;
3. kodumaiste ja importkaupade *osatahtsus kaupluste käibes*.

Kaupade sortimendi ning kodumaiste ja importtoiduainete käibes osakaalu arvutuste aluseks on võetud vaadeldud kaubagrupi kogu kaupluses müügilolev sortiment. Hinna määramisel võeti aluseks igast kaubagrupist analoogsed indikaatorkaubad, mille nimekiri on toodud allpool.

Antud korduvuurimus annab ülevaate muutustest toidukaupade sortimendis ja kodumaise toodangu osakaalus 17 aasta jooksul. Põhjalikumalt on analüüsitud turul toimunud muutusi viimase aasta jooksul.

Töö läbiviimiseks kasutas Eesti Konjunktuuriinstituut järgmist meetodikat:

1. Eesti 13-s suuremas linnas valiti välja suurema käibega toidukauplused. Linnad, kus vaatlusi ja küsitlusi teostati, olid: Tallinn, Tartu, Võru, Valga, Viljandi, Pärnu, Haapsalu, Kuressaare, Rapla, Rakvere, Kohtla-Järve, Narva, Paide.

Tallinnas võeti vaatluse alla 6 kauplust, teistes linnades igas 2 kauplust. Lisaks viidi vaatlused läbi ka 15-s maapiirkondade kaupluses. Seega põhineb antud uuring 45 kaupluse vaatlusel.

2. Vaatlused ja küsitlused toimusid ajavahemikus

3. mai – 7. mai 2010.a.

3. Vaatluse alla võeti 27 toidukaubagrupperi:

piim, juust, sulatatud juust, jogurt, või, kohupiim, jäätis, margariin, toiduõli, veiseliha, sea-liha, linnuliha, lihakonservid, keeduvorstid, suitsuvorstid, suitsuliha, leib, nisujahu, küpsised, makaronitooted, õlu, viin, mahl, kaerahelbed, konservkurk, värske kurk ja värske tomat.

4. Igas kaupluses viis EKI korrespondent läbi kaupluses müügiks pakutavate kaupade sortimendi vaatluse, mille käigus registreeriti pakutavate kaubanimetuste arv, kaupade tootjamaad. Tootjamaa on määratud kindlaks pakendil oleva tervisemärgise (loomsetel toodetel) või eraldi märgitud tootjamaa järgi.

5. Igas kaupluses viidi läbi ka kaupluse spetsialistide küsitlus, kus kaupluse müüjad või juhataja andsid andmeid kodumaiste ja importkaupade osakaalu kohta vastava tootegrupi müügikäibes.

6. Igas kaupluses registreeriti kodumaiste ja imporditud toidukaupade hinnad alljärgneva nomenklatuuri järgi:

1. **Piim** – 2,5% kile ja pure; 3,5% kile ja pure 1- liitrised pakid
2. **Juust** – poolkõvad Edam, Gouda, Tilsiter tüüpi juustud, mitte viilutatud väikepakendid, mitte delikatess ja hallitusjuustud
3. **Sulatatud juust** – karpidesse pakendatud määride-, võide- ja toorjuustud
4. **Jogurt** – piima ja koorejogurtid väikepakendites <0,5l
5. **Või** – kõik müügilolevad võid, k.a. võided
6. **Kohupiim** – 250g pakid ning 300-500g torud
7. **Jäätis** – 0,8 - 1 liitrised pakendid lihtsat jäätist
8. **Margariin** – margariinid karpidesse pakendatud
9. **Toiduõli** – 1 l rapsiõlid + 1 l (sega) toiduõlid
10. **Veiseliha** – kõik v.a. sisefilee
11. **Sealiha** – kõik v.a. sisefilee
12. **Linnuliha** – ainult broileri kintsud
13. **Lihakonservid** – kõik v.a. pasteedid
14. **Keeduvorstid, viinerid** – kõik v.a. viilutatud väikepakendid
15. **Suitsuvorstid** – kõik täissuitsu,- poolsuitsu,- toorsuitsuvorstid v.a. viilutatud väikepakendid
16. **Suitsuliha** – kõik v.a. viilutatud väikepakendid
17. **Leib** – kõik
18. **Nisujahu** – kõrgema sordi nisujahu
19. **Küpsised** – kõvad ilma täidiseta ja katteta pakiküpsised (kroket)
20. **Makaronitooted** – sarvekese tüüpi makaronid
21. **Õlu** – 0,33 l ja 0,5 l plekkpurgid
22. **Viin** – 0,7 - 1 l pudelid
23. **Mahl** – 1 liitrine purepakis õunamahl
24. **Kaerahelbed** – tavalised, röstitud ja kiirkaerahelbed
25. **Konservkurk** – terved marineeritud, konserveeritud ja hapukurgid klaaspurgis
26. **Kurk** – värske kurk
27. **Tomat** – värske punane ja kollane tomat v.a. kirsstomat

Eesti toidukaupade positsioon siseturul

Toidukaupluste jaekäive vähenes 2009. aastal esmakordselt viimaste aastate jooksul, langus oli aastatagusega võrreldes 8,5%. See toimus nii toidukaupade odavnemise kui ka väiksemate müügikoguste tõttu. 2010. aasta I kvartalis langus jätkus ning see oli 7,4% väiksem aastatagusest. Viimase aasta jooksul on suurematest ketikauplustest laienemist jätkanud A ja O, Grossi Toidukaupluste, Selveri ja Rimi ketid.

Käesoleva uuringu teostamise ajal oli Eestis 160 A ja O kauplust (2008.a 152), 63 Konsumi (63), 57 Säästumarketi (57), 52 Maxima (52), 37 (Grossi Toidukaubad (35), 35 Selveri (34), 22 Rimi (18), 21 Comarketi (22), 7 Maksimarketi (8) ja 5 Prisma (5) kauplust. Käesolevas uuringus tehti vaatlusi suurtest kaubakettidest 4-s Rimi, 8-s Selveri, 3-s Maksimarketi ja 8-s Konsumi, 5-s A ja O, 1-s Grossi Toidukaupade ning 1-s Prisma kaupluses. Kuna Maxima omab Eestis 52 kauplust, sh Maxima XX ja Maxima XXX super- ja hüpermarketid, siis on seekordsesse uuringusse esmakordselt kaasatud ka kaks Maxima kauplust: Pärnus asuv Eesti ainuke Maxima XXX ja Valga Maxima XX. Suurem osa Maxima keti kauplustest on Maxima X kauplused, nt Tallinnas on 17 Maxima X kauplust. Tallinna Maxima X kauplustes läbiviidud sortimendivaatlusest selgus, et seal on toidukaupade valik kaks korda väiksem kui eelnevates uuringutes olnud Tallinna kauplustes keskmiselt ning seetõttu Maxima X kauplusi käesolevasse uuringu tulemustesse ei kaasatud.

Seekordsest sortimendivaatlusest selgus, et uuringu all olnud kauplustest, oli toidukaupade valik kõige laiem Pärnu Maxima XXX-s, millest väga napilt, 10 tootega, jäi maha endine liider Tallinna Ülemiste Rimi. Sortimendi osas jäi kolmandaks Haabersti Rimi ja neljandaks Tallinna Stockmanni toiduosakond, kus võrreldes eelmise aastaga vähenes sortiment 6%. Kõige enam, 16%, kasvas aastaga sortiment Järve Selveris.

Vaadeldud tootegruppides oli **kodumaiste toodete osakaal sortimendis** sel aastal 62% (2009.a 64%). Tallinnas oli kodumaise toidukauba osakaal sortimendis 54% (2009.a 53%), teistes linnades 64% (66%) ja maapiirkonnas 67% (69%). Seega kodumaiste toidukaupade osakaal sortimendis vähenes ning seda peamiselt teistes linnades ja maakauplustes toimunud Eesti toodete valiku kahanemise tõttu. Suurim kodumaise toidukauba osakaal oli ETK ja Selveri keti kauplustes, Rimis, Maximas, Prismas ja Stockmannis oli kodumaiste toodete osa valikus väiksem. Stockmannis oli Eesti toidukaupu sortimendis 46%, Valga Maxima XX-s 48%, Ülemiste ja Narva Rimis ning Pärnu Maxima XXX-s 52%, Tartu Rimis 56%, Prisma 57% ning Selverites ja ETK kauplustes 60-75%. Kauplustel napib varasemast enam käibevahendeid ning seetõttu hoitakse sortimendis vaid neid kaupu, mis on tarbijale hinnalt ja maitseomadustelt enam meelepärased. Seetõttu vähenes sortiment paljudes tootegruppides. Kodumaise toidukauba osakaalu vähenemine ja impordi suurenemine on osaliselt tingitud ka Maxima keti kaupluste kaasamisest uuringusse.

Viimase aastaga suurenes kauplustes kodumaise¹ toidukauba sortiment vaadeldud 27-st tootegrupist 13-s. Valik vähenes 11-s tootegrupis: piim, juust, jogurt, kohupiim, jäätis, veiseliha, suitsuvorst, suitsuliha, leib, õlu, kaerahelbed (tabel 1.1). Kodumaiste tootjate tootevalik suurenes enim keeduvorstide-viinerite tootegrupis (+3 nimetust), kus sortiment laienes uute viinerisortide turuletulekuga. Kahe toote võrra keskmiselt kaupluse kohta kasvas kodumaise sulatatud ja määridejuustu, linnuliha, lihakonservide ja konservkurkide valik.

Seekord vähenes kohalike toodete valik enamasti (11) tootegrupis kui varasemate uuringute ajal. Kõige suurem langus oli kodumaise jäätise sortimendis, kus Eesti jäätiste valik vähenes 11 nimetuse võrra keskmiselt kaupluses. Samas oli meeldiv tõdeda, et see ei mõjutanud kodumaise jäätise osakaalu jäätiste müügi käibes. Eesti jäätisetootjad toovad turule palju uusi jäätisesorte, kuid kitsamates oludes hoiavad kauplused sortimendis vaid ostjate eelistatuid sorte. Samal põhjusel vähenes ka kohaliku suitsuliha sortiment 6, suitsuvorsti ja õlle valik 2 toote võrra keskmiselt kaupluses.

Importtoodete sortiment kasvas viimase aastaga 19-s ja vähenes 7-s tootegrupis. Enim laienes sissetoodud küpsiste ja viina valik (+6) ning vähenes imporditud naturaaluustu sortiment (-6). Näiteks Maxima kauplustes ületas importviinade sortiment kolm, Rimides ligi kaks korda kodumaiste toodete valikut ning neis kauplustes on ka viina müügi käibes importtoodete osakaal spetsialistide hinnangul ligikaudu 40%. Maxima kauplustes oli müügilolevatest viinade sortimendist kodumaiseid vaid 26%, Rimides 38%, Priskas 40% ja Selverites 62%. Mida enam asuvad kaupluste omanikud väljaspool Eestit ja ketid on levinud ka teistes riikides, seda enam mõjutab see sortimendi kujunemist ka Eestis importkauba kasuks. Viimase aastaga suurenes müügilolevas sortimendis kaupluste omatoodete (*private label*) osakaal, kuid sageli ei pärine kaubandusketi kaubamärgiga tooted Eesti tootjatelt, kuid on ka erandeid. Ostjad sellest aga sageli aru ei saa. Oma kaubamärgiga tooteid kasutavad kaubandusketid ostjate oma poodi meelitamiseks, pakkudes tootja kaubamärgiga toodetest odavamaid tooteid, nt Rimi Alpenrose, Maxima Armas, Eesti Tarbijateühistute Keskühistu (ETK) Säestu, Prisma Rainbow, Selveri. Paljusid Eestipäraste nimedega kaupluste omatooteid peavad tarbijad Eesti toodeteks. Viimasel aastal vähenes jätkuvalt Eestis toodetud küpsiste osakaal sortimendis. Tallinnas oli 67%, teistes linnades 69% ja maapoodides 74% küpsiste valikust importtooted (tabel 1.4). Eesti väiksel turul ei ole kohalikud tootjad suutnud konkureerida välisriikidest pärit odavate küpsistega, samuti ei ole kodumaiste küpsiste müüki piisavalt erinevate turundusmeetmetega toetatud. Lisaks välisriikide suurte tootjate küpsistele pakuvad siin konkurentsi ka Eesti maaletootjad, kes ostavad kokku odavaid tooteid ja pakendavad neid ning müüvad Eestipäraste nimede all (Lotte, Maiasmokk jt). Viimaseid peavad tarbijad sageli kodumaisteks toodeteks.

Importkaupade sortimendis oli suurim valik toidukaupu Lätist (14%), tugevat konkurentsi pakkusid ka tooted Soomest (13%), Poolast (11%), Saksamaalt (10%) ja Leedust (9%). Võrreldes 2009. aastaga suurenes Poola ja Leedu toodete osakaal importkaupade sortimendis 3%-

¹ Antud uurimistöös raames käsitletakse kodumaise kaubana Eestis asuva töötaja poolt toodetud kaupa ja tehnilistel põhjustel (info puudumise tõttu kaubal) ei ole arvesse võetud kaubas sisalduva tooraine päritolumaad. Kauba päritolumaad määratlemisel kasutas EKI kas kauba pakendil olevat tervisemärki, tekstilist viidet tootjale tootepakendil või hinnasildil või saatelehtede põhjal müüjate poolt antud infot (pakendamata kaupade, nt liha puhul).

punkti ja Läti kaupade osakaal 2%-punkti võrra. Eesti ja Läti tooted olid esindatud 27-st tootegrupist 25-s, Leedu tooted 23-s, Poola tooted 20-s ja Soome tooted 17-s. Viimase aastaga on sortimendis oluliselt suurenenud meie lõunanaabrite toodete osakaal, kuna nende tooted on odavad ja seetõttu nõudlus nende järele on valitseva elanike ostujõu madalseisu tõttu varasemast suurem. Läti ja Leedu odavad tooted on Eestis ka paljude kodumaiste toodete hindu madalamale surunud.

Kokku oli imporditud toidukaupu uuritud tootegruppides 2010. aasta mai algul müügil 48-st riigist (2009.a 39-st riigist). Uuringu läbiviimise ajal polnud müügil kodumaiseid tomateid ja makarone.

Viimase aastaga suurenes **kodumaise toidukauba osakaal käibes** 10-s ja vähenes samuti 10-s tootegrupis. Suurimat edu saavutasid Eesti sulatatud ja määärdejuustud, mille osakaal selle tootegrupi müügikäibes kasvas aastaga 54%-lt 64%-ni. Tarbija eelistab soodsa hinna puhul, nagu Eesti piimatootjate uued toor- ja sulatatud juustud on, sageli kohalikke tooteid. Farmi ja Tere uued kvaliteetsed toorjuustud on tarbijate poolt hästi vastu võetud ning kõik kauplused, ka Rimi, Maxima ja Säästumarket, hoiavad neid sortimendis. Eesti tooted on olnud edukad ka seetõttu, et Leedu ja Poola tooted ei ole selles tootegrupis Eesti turul veel kanda kinnitanud ning kodumaised tooted on hetkel ligi kaks korda odavamad importtoodetest.

Kohaliku värskel kurgi osakaal kurgi müügikäibes suurenes viimase aastaga 9%-punkti võrra (30%-lt 39%-ni), kuna lisaks Luunja kurgile on paljudes kauplustes müügil ka Peipsi ja Sagro odavama hinnaga kurgid. Samal ajal on tarbijate arvates Hispaania kurgi kvaliteet langenud ja hind tõusnud.

Oluliselt, 5%-punkti võrra, paranes Eesti või positsioon kaupluste või müügikäibes. Eesti või on tavakauplustest Leedu või müügitelt tõrjunud, viimast oli müügil veel vaid Maxima kauplustes. Eesti juustu ja nisujahu osakaal nende toodete müügikäibes paranes aastaga 2%-punkti võrra. Kodumaiste juustude jaehinnad on kauplustes viimasel paaril aastal langenud, 2010. aasta I kvartali andmetel on vähenenud ka importjuustude sisseveokogused Eestisse, samuti on importjuustude sortiment vähenenud enam kui kodumaistel. See kõik on aidanud kaasa Eesti juustude positsiooni paranemisele koduturul. Eesti nisujahu jaehind on viimase aastaga langenud 20% ning see on mõjutanud tarbijat pöörduma tagasi kodumaise jahu juurde.

Eesti jogurti osakaal kaupluste jogurti müügikäibes langes aga viimase aastaga 92%-lt 89%-ni, mis on tingitud kõvasti reklaamitud Actimel ja Danone toodete suurest müügiedust kohalike tootjate jogurtijookide ees. Oma kindel mõju on siin ka kodumaiste jogurtite kallinemisel ja importjogurtite odavnemisel võrreldes aastatagusega.

Oma turupositsiooni on viimase aastaga kaotanud ka kodumaised kaerahelbed, mille osakaal kaerahelveste müügikäibes langes viimase aastaga ajalooliselt madalaimale tasemele (19%). 5%-punkti võrra 44%-ni vähenes ka Eestis toodetud konservkurgi osakaal selle tootegrupi käibes.

Sel aastal oli uuringu teostamise ajal enamike käesolevas uuringus vaadeldud nii kodumaiste kui ka importtoodete **jaehinnad** aastatagusest madalamad. Seda vaatamata sellele, et 2009. aasta 1. juulist tõusis Eestis käibemaksumäär 18%-lt 20%-le. Kodumaistest toodetest odav-

nesid tooted 20-s tootegrupis ja kallinesid 5-s tootegrupis (viin, kaerahelbed, konservkurk, jogurt ja või) (tabel 1.7). Tarbijate madal ostujõud ja nõudluse langus on teravdanud siseturul konkurentsi nii kaupluste kui tootjate vahel. Samuti tehakse viimasel ajal toidukauplustes pidevalt soodushinnaga müüke. Vaatluse all olnud Eesti toodetest on aastaga enim odavnenud kodumaine nisujahu (-20%). Kodumaine õunamahl odavnes aastaga 12%, piim, juust, veiseliha ja leib 9%. Paljudes tootegruppides ei ole hinnalangus tingitud ainult konkreetse toote odavnemisest, vaid pigem tootegrupis odavamate toodete osakaalu suurenemisest. Kodumaisetest toodetest on aastaga enim kallinenud aga kodumaine viin (+12%). Selle üheks põhjuseks on 2010. aasta 1. jaanuarist tõstetud aktsiisimäär ja eelmisel aastal tõstetud käibemaksumäär. Maksutõusudest tingitult kallines kodumaine viin aastatagusega võrreldes 6,4%, ülejäänud hinnatõus tekkis ettevõtjate poolsest hinnalisast. Jogurti 5%-line hinnatõus oli tingitud paljude uute väikepakendis, keskmisest kallimate jogurtijookide osakaalu suurenemisest sortimendis.

Importkaupade sortimendis oli hinnalangus 18-s ja hinnatõus 6 tootegrupis. Ka siin on paljud kallimad tooted sortimendis asendatud odavamatega (juust, toiduõli, jäätis, suitsulihatooted, küpsised, makaronid). Vaid importviina valikus suureneb aasta-aastalt kallite viinade sortiment keskmiselt kaupluste kohta.

2010. aasta alguses viis EKI läbi järjekordse tarbijaküsitluse², mis näitas sarnaselt käesolevale uuringule, et viimase aastaga jäi kodumaiste toidukaupade osakaal kaupluste müügikäibes mullusele tasemele. Eesti tarbija on muutunud oluliselt hinnatundlikumaks, palju kasutatakse tavahinnaga ketikaupluste, Maxima ja Säästumarketi soodusmüüke.

² Uurimistöo "Elanike toitumisharjumused ja toidukaupade ostueelistused". Eesti Konjunkturiinstituut. Tallinn 2010.

Tabel 1.1

Toidukaupade sortimendi laius
(nimetuste arv keskmiselt kaupluses)

Toidukaup	Eesti kaup										Importkaup									
	Mai 1995	Mai 2002	Mai 2003	Mai 2004	Mai 2005	Mai 2006	Mai 2007	Mai 2008	Mai 2009	Mai 2010	Mai 1995	Mai 2002	Mai 2003	Mai 2004	Mai 2005	Mai 2006	Mai 2007	Mai 2008	Mai 2009	Mai 2010
Piimatooted s.h.																				
piim	1.3	7.5	7.4	8.7	8.9	8.5	8.8	8.2	9.1	8.8	0.1	0.1	0.1	0.6	0.8	0.1	0.1	0.6	0.8	0.6
naturaaljuust	4.3	16.5	23.4	30.8	36.5	39.6	40.6	44.4	53.8	52.3	0.8	10.8	19.1	19.7	33.5	32.2	38.6	44.6	43.6	38.2
sulatatud juust	1.5	8.8	9.2	10.6	12.5	11.8	12.5	13.9	14.5	16.4	7.1	24.0	21.4	23.1	28.7	28.1	27.2	26.2	24.3	22.3
jogurt	2.5	41.9	51.4	64.1	65.1	67.5	63.9	63.9	60.4	60.2	10.0	18.5	15.2	13.4	16.2	15.3	14.8	14.9	14.1	18.8
või	1.2	1.4	2.1	2.5	3.4	4.0	4.1	3.7	4.6	4.9	-	0.3	-	0.2	0.4	0.4	0.8	0.8	1.3	1.6
kohupiim	2.6	20.3	31.2	34.2	40.7	43.0	43.6	47.5	51.0	50.1	0.2	3.6	4.1	3.1	3.4	2.8	3.3	3.4	4.4	5.3
jäätis	3.0	61.4	65.5	75.2	82.2	83.8	86.6	79.8	83.6	72.7	15.8	14.5	12.4	15.4	21.3	27.2	25.5	26.6	29.5	31.9
Taimsed ja loomsed rasvad s.h.																				
margarin	0.3	2.9	3.8	4.7	4.4	4.0	3.3	3.7	3.8	3.8	9.9	14.8	15.5	16.2	17.1	16.6	17.5	16.4	14.6	14.8
toiduõli	0.2	2.4	2.6	3.2	3.1	3.2	3.7	4.0	4.1	4.6	5.7	9.1	12.4	15.8	17.3	18.4	21.8	21.4	26.6	25.3
Lihatooted s.h.																				
veiseliha	0.9	1.4	1.8	2.1	2.2	1.9	2.5	2.1	2.6	2.1	2.1									0.7
sealiha	1.1	5.1	6.3	7.5	7.4	9.0	8.9	8.3	9.0	9.9	0.2	0.2								1.3
linnuliha	2.0	6.4	6.8	8.0	7.1	8.0	9.0	7.0	8.3	10.0	0.7	2.2	2.2	2.2	2.7	3.4	3.7	3.2	1.8	3.8
lihakonservid	5.7	7.8	8.3	8.9	9.0	7.8	7.8	10.2	10.9	12.9	2.3	2.7	2.6	3.0	3.9	4.2	4.4	3.4	3.1	4.1

Tabel 1.1 järg

Toidukaup	Eesti kaup										Importikaup									
	Mai 1995	Mai 2002	Mai 2003	Mai 2004	Mai 2005	Mai 2006	Mai 2007	Mai 2008	Mai 2009	Mai 2010	Mai 1995	Mai 2002	Mai 2003	Mai 2004	Mai 2005	Mai 2006	Mai 2007	Mai 2008	Mai 2009	Mai 2010
keeduvorst. viinerid	8.3	33.7	41.7	48.2	57.3	56.4	55.8	57.6	62.2	65.6	0.4	0.1	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.1	1.3
suitsuvorst	3.9	24.0	31.6	37.3	42.4	47.6	53.4	51.2	51.5	49.6	1.0	0.2	0.4	1.1	2.2	2.4	3.3	3.4	5.2	7.0
suitsuliha	3.5	24.8	29.0	36.5	48.8	48.5	54.7	59.6	65.6	59.1	0.4	0.1	0.2	0.5	1.3	1.1	1.5	2.2	2.0	4.7
Leib	4.9	30.8	31.4	35.0	40.5	38.9	38.1	37.2	38.8	38.5	0.1						0.7	0.5	0.9	0.4
Nisujahu k/s	1.2	4.1	4.5	5.1	5.1	5.4	3.7	2.7	2.2	2.7	0.3	2.8	1.7	1.0	1.1	1.1	2.3	3.9	4.0	3.6
Küpsised	6.5	18.4	16.7	22.3	25.0	26.4	30.0	28.6	29.1	30.1	18.4	56.2	54.7	60.8	62.9	59.8	62.0	61.8	61.0	67.7
Makaronid	3.1	2.3	3.9	4.2	3.6	5.6				-	11.4	34.3	32.6	38.3	37.7	39.2	42.8	45.5	47.5	48.8
Õlu	7.3	28.6	26.5	35.6	35.9	41.6	42.1	42.1	49.7	47.7	3.3	11.0	13.7	18.2	25.7	25.5	28.7	28.0	30.5	31.9
Viin	9.0	43.8	42.0	43.2	39.8	38.3	36.1	30.9	30.0	30.6	4.6	12.9	11.6	14.1	17.5	15.9	17.5	22.8	22.8	28.8
Mahl	3.4	13.8	16.7	14.6	14.7	16.0	15.7	19.3	18.2	19.0	14.2	23.6	22.1	22.9	30.2	28.9	27.8	31.3	34.5	29.1
Kaerahelbed		2.9	3.4	3.3	3.8	3.8	2.9	1.8	1.4	0.8		1.2	1.1	1.0	1.0	1.0	2.4	3.8	4.8	6.8
Konservkurk		6.2	7.7	7.8	7.5	8.0	8.7	9.8	8.5	10.5		5.3	5.3	6.2	5.9	6.2	6.8	6.2	6.4	6.5
Kurk		0.8	0.7	1.0	0.9	0.9	0.8	0.9	0.8	0.9		0.5	0.6	0.5	0.6	0.6	0.8	0.7	0.7	0.9
Tomat												1.3	1.6	1.6	1.9	1.8	1.9	1.8	1.6	1.6

Toidukaupade sortimendi laius 2010. a mais
(nimetuste arv keskmiselt kaupluses)

	Eesti kokku		s.h. Tallinn		muud linnad		maapiirkond	
	Eesti kaup	Importkaup	Eesti kaup	Importkaup	Eesti kaup	Importkaup	Eesti kaup	Importkaup
Piimatooted								
piim	8.8	0.6	12.5	3.2	10.0	0.4	5.3	5.3
naturaaljuust	52.3	38.2	101.7	151.3	58.5	29.3	22.5	7.1
sulatatud juust	16.4	22.3	22.7	42.3	18.9	25.5	9.9	9.2
jogurt	60.2	18.8	89.0	48.7	68.8	18.6	35.1	7.3
või	4.9	1.6	7.7	7.7	5.3	0.8	3.3	0.4
kohupiim	50.1	5.3	83.5	15.0	56.3	5.0	26.7	1.9
jäätis	72.7	31.9	127.8	66.8	77.5	29.6	43.1	21.5
Taimsed ja loomsed rasvad								
margariin	3.8	14.8	3.8	24.0	3.8	14.9	3.8	10.8
toiduõli	4.6	25.3	6.3	54.0	5.2	28.0	3.1	9.5
Lihatooted								
veiseliha	2.1	0.7	8.0	3.2	1.9	0.5	0.2	0.2
sealiha	9.9	1.3	16.2	5.8	11.5	0.9	4.9	4.9
linnuliha	10.0	3.8	22.0	10.3	10.6	3.4	4.1	4.1
lihakonservid	12.9	4.1	20.2	5.3	14.0	4.5	8.1	8.1
keeduvorst. viinerid	65.6	1.3	84.8	3.0	76.1	1.7	41.2	41.2
suitsuvorst	49.6	7.0	85.5	28.5	54.3	5.9	27.9	27.9
suitsuliha	59.1	4.7	103.0	18.3	64.2	4.2	33.3	33.3
Leib	38.5	0.4	66.0	1.7	42.5	0.3	21.0	21.0
Nisujahu	2.7	3.6	3.8	7.5	2.5	3.7	2.6	1.9
Küpsised	30.1	67.7	58.7	117.7	32.0	69.9	15.6	44.3
Makaronid		48.8		61.2		55.4		33.3
Õlu	47.7	31.9	44.3	82.7	52.8	33.8	40.9	8.5
Viin	30.6	28.8	39.3	64.5	33.1	29.9	23.1	12.8
Mahl	19.0	29.1	23.8	57.8	21.2	32.0	13.5	13.1
Kaerahelbed	0.8	6.8	1.3	8.5	0.8	7.8	0.5	4.5
Konservkurk	10.5	6.5	18.0	9.5	10.9	7.0	6.9	4.4
Kurk	0.9	0.9	1.0	0.7	1.0	1.1	0.7	0.8
Tomat		1.6		3.7		1.4		1.1

Tabel 1.3

Kodumaiste ja importkaupade suhe kaupluses pakutavas toidukaupade sortimendis (%)

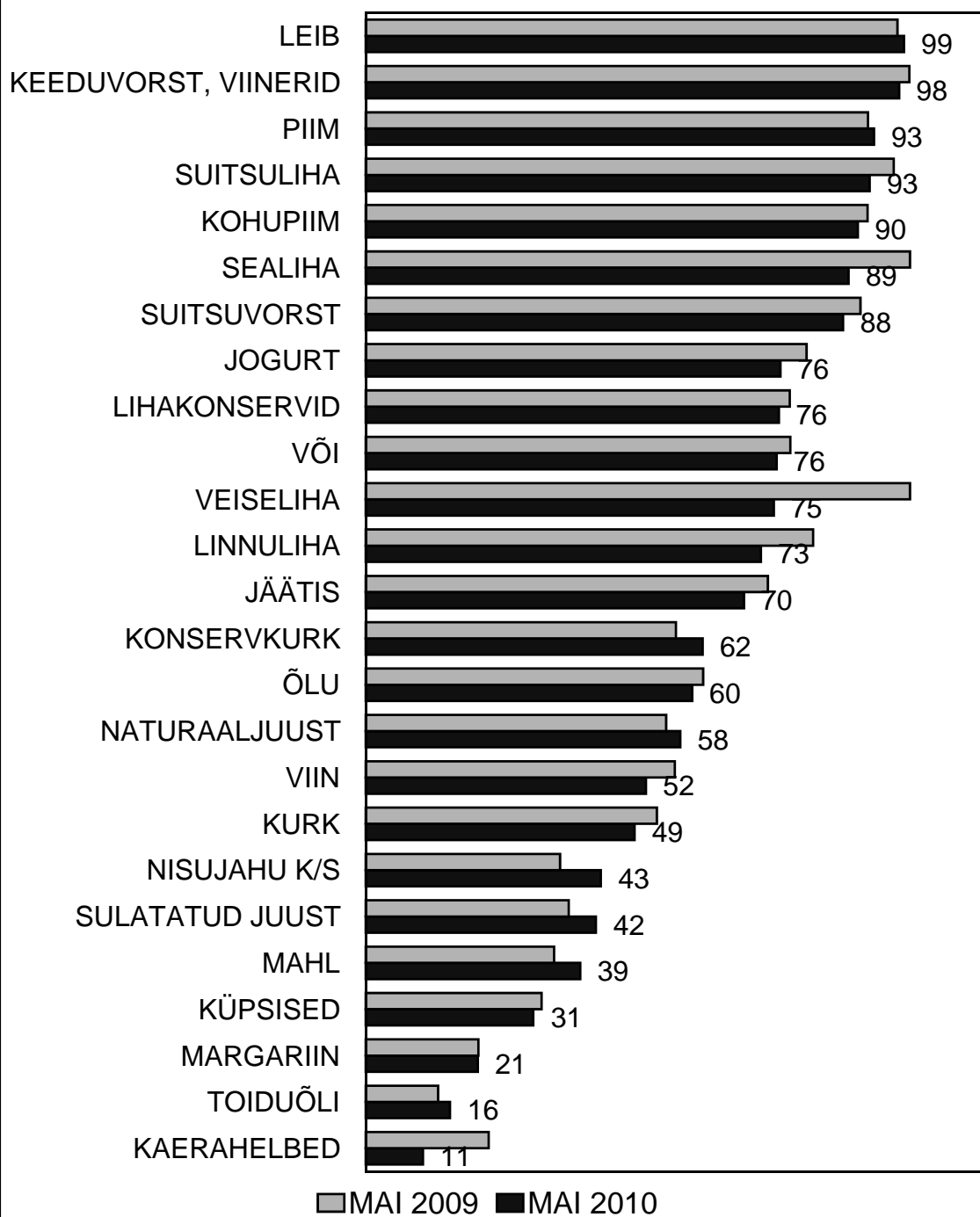
Toidukaup	Eesti kaup										Importkaup										
	Mai 1995	Mai 2002	Mai 2003	Mai 2004	Mai 2005	Mai 2006	Mai 2007	Mai 2008	Mai 2009	Mai 2010	Mai 1995	Mai 2002	Mai 2003	Mai 2004	Mai 2005	Mai 2006	Mai 2007	Mai 2008	Mai 2009	Mai 2010	
Piimatooted s.h.																					
piim	92.9	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	99.2	93.5	92.3	93.4	7.1						0.8	6.5	7.7	6.6	
naturaaljuust	84.3	60.4	55.1	61.0	52.2	55.1	51.3	49.9	55.2	57.8	15.7	39.6	44.9	39.0	47.8	44.9	48.7	50.1	44.8	42.2	
sulatatud juust	17.4	26.8	30.0	31.4	30.2	29.6	31.6	34.7	37.3	42.3	82.6	73.2	70.0	68.6	69.8	70.4	68.4	65.3	62.7	57.7	
jogurt	20.0	69.4	77.2	82.7	80.1	81.6	81.2	81.1	81.0	76.2	80.0	30.6	22.8	17.3	19.9	18.4	18.8	18.9	19.0	23.8	
või	100.0	83.6	100.0	94.1	90.4	90.5	84.0	82.1	78.0	75.5	16.4			5.9	9.6	9.5	16.0	17.9	22.0	24.5	
kohupiim	92.9	85.0	88.4	91.7	92.3	93.9	93.0	93.3	92.2	90.4	7.1	15.0	11.6	8.3	7.7	6.1	7.0	6.7	7.8	9.6	
jäätis	16.0	80.9	84.1	83.0	79.4	75.5	77.3	75.0	73.9	69.5	84.0	19.1	15.9	17.0	20.6	24.5	22.7	25.0	26.1	30.5	
Taimsed ja loomsed rasvad s.h.																					
margarin	2.9	16.2	19.9	22.4	20.4	19.4	15.8	18.3	20.7	20.6	88.4	83.8	80.1	77.6	79.6	80.6	84.2	81.7	79.3	79.4	
toiduõli	3.4	20.7	17.2	16.9	15.4	14.9	14.5	15.9	13.3	15.5	85.6	79.3	82.8	83.1	84.6	85.1	85.5	84.1	86.7	84.5	
Lihatooted s.h.																					
veiseliha	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	75.0										25.0	
sealiha	100.0	95.7	97.6	99.4	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	88.7	4.3	2.4	0.6							11.3	
linnuliha	74.1	74.7	75.4	78.5	72.7	70.1	70.7	68.8	82.2	72.6	25.9	25.3	24.6	21.5	27.3	29.9	29.3	31.2	17.8	27.4	
lihakonservid	71.3	74.1	76.5	75.0	69.9	64.8	63.9	75.2	77.9	75.9	28.7	25.9	23.5	25.0	30.1	35.2	36.1	24.8	22.1	24.1	

Tabel 1.4

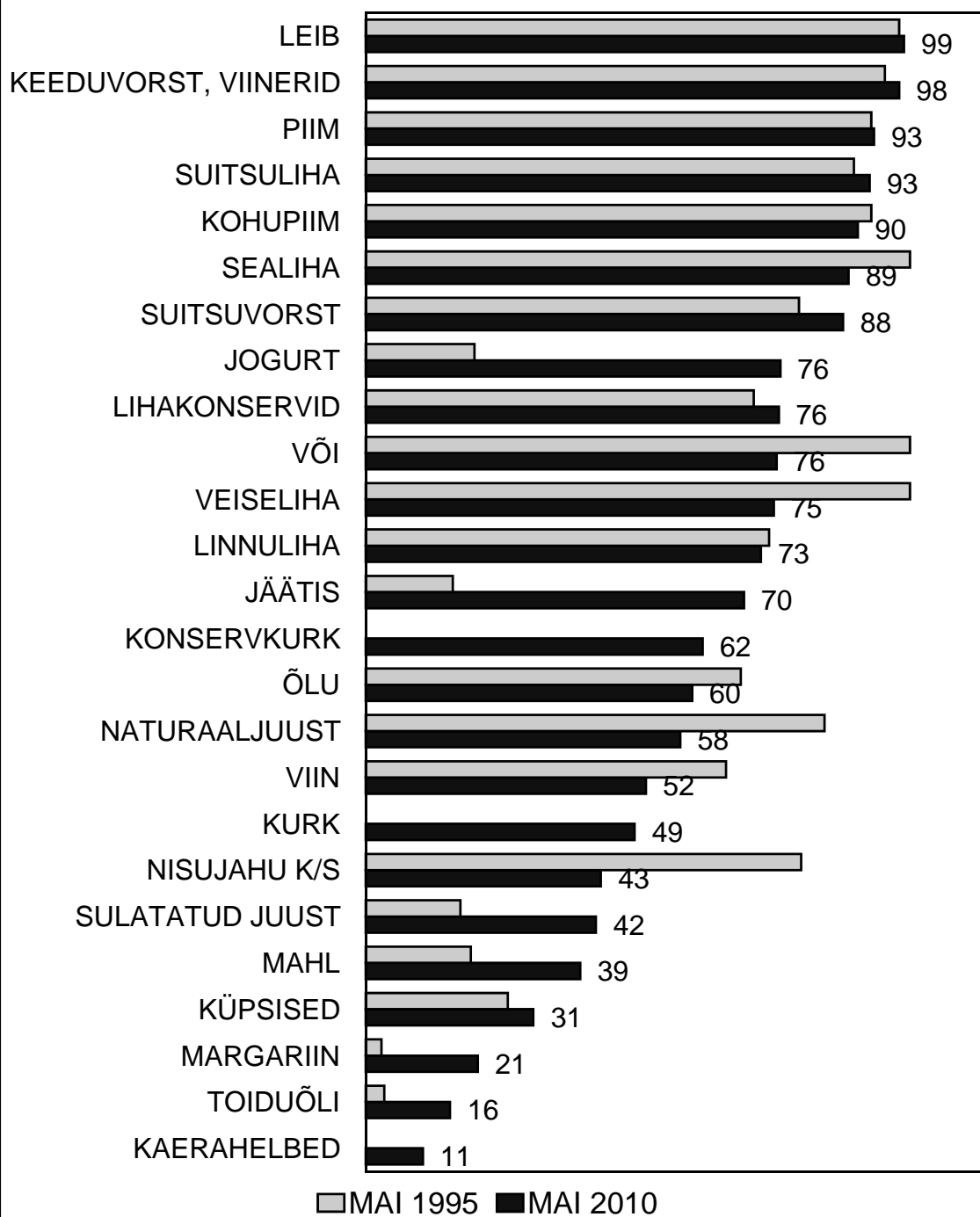
Kodumaiste ja importkaupade suhe kaupluses pakutavas toidukaupade sortimendis 2010. a mais (%)

	Eesti kokku		s.h. Tallinn		muud linnad		maapiirkond	
	Eesti kaup	Importkaup	Eesti kaup	Importkaup	Eesti kaup	Importkaup	Eesti kaup	Importkaup
Piimatooted								
piim	93	7	80	20	96	4	100	24
naturaaljuust	58	42	40	60	67	33	76	48
sulatatud juust	42	58	35	65	42	58	52	17
jogurt	76	24	65	35	79	21	83	11
või	76	24	50	50	86	14	89	7
kohupiim	90	10	85	15	92	8	93	33
jäätis	70	30	66	34	72	28	67	
Taimsed ja loomsed rasvad								
margariin	21	79	14	86	20	80	26	74
toiduõli	16	84	10	90	16	84	25	75
Lihatooted								
veiseliha	75	25	72	28	78	22	100	
sealiha	89	11	73	27	93	7	100	
linnuliha	73	27	68	32	76	24	70	30
lihakonservid	76	24	79	21	76	24	73	27
keeduorst. viinerid	98	2	97	3	98	2	100	
suitsuorst	88	12	75	25	90	10	100	
suitsuliha	93	7	85	15	94	6	100	
Leib	99	1	98	2	99	1	99	1
Nisujahu	43	57	34	66	41	59	57	43
Küpsised	31	69	33	67	31	69	26	74
Makaronid		100		100		100		100
Õlu	60	40	35	65	61	39	83	17
Viin	52	48	38	62	53	47	64	36
Mahl	39	61	29	71	40	60	51	49
Kaerahelbed	11	89	14	86	10	90	11	89
Konservkurk	62	38	65	35	61	39	61	39
Kurk	49	51	60	40	48	52	48	52
Tomat		100		100		100		100

Kodumaise kauba osatähtsus sortimendis (%)

Kodumaise kauba osatähtsus sortimendis (%)

Kodumaiste ja importkaupade osakaal kaupluste rahalises käibes (%)

Toidukaup	Eesti kaup										Importkaup									
	Mai 1995	Mai 2002	Mai 2003	Mai 2004	Mai 2005	Mai 2006	Mai 2007	Mai 2008	Mai 2009	Mai 2010	Mai 1995	Mai 2002	Mai 2003	Mai 2004	Mai 2005	Mai 2006	Mai 2007	Mai 2008	Mai 2009	Mai 2010
Piimatooted s.h.																				
piim	100	100	100	100	100	100	99	99	97	98							1	1	3	2
naturaaljuust	97	90	89	88	82	80	79	79	82	84	3	10	11	12	18	20	21	21	18	16
sulatatud juust	76	52	57	53	53	53	55	51	54	64	24	48	43	47	47	47	45	49	46	36
jogurt	40	85	86	92	93	93	93	93	92	89	60	15	14	8	7	7	7	7	8	11
või	100	100	100	99	100	100	99	96	92	97			1				1	4	8	3
kohupiim	96	97	98	99	98	98	98	97	97	97	4	3	2	1	2	2	2	3	3	3
jäätis	49	82	85	89	89	87	88	84	84	84	51	18	15	11	11	13	12	16	16	16
Taimsed ja loomsed rasvad s.h.																				
margarin	5	9	17	15	13	13	13	13	14	12	95	91	83	85	87	87	87	87	86	88
toiduõli	6	35	28	31	31	26	27	27	24	23	94	65	72	69	69	74	73	73	76	77
Lihatooted s.h.																				
veiseliha	100	100	100	100	100	100	100	99	95	96									5	4
sealiha	100	89	95	97	100	100	100	99	95	95	11	5	3						5	5
linnuliha	69	49	45	61	60	64	63	67	74	74	31	51	55	39	40	36	37	33	26	26
lihakonservid	88	81	85	87	82	77	77	76	80	76	12	19	15	13	18	23	23	24	20	24

Tabel 1.5 järg

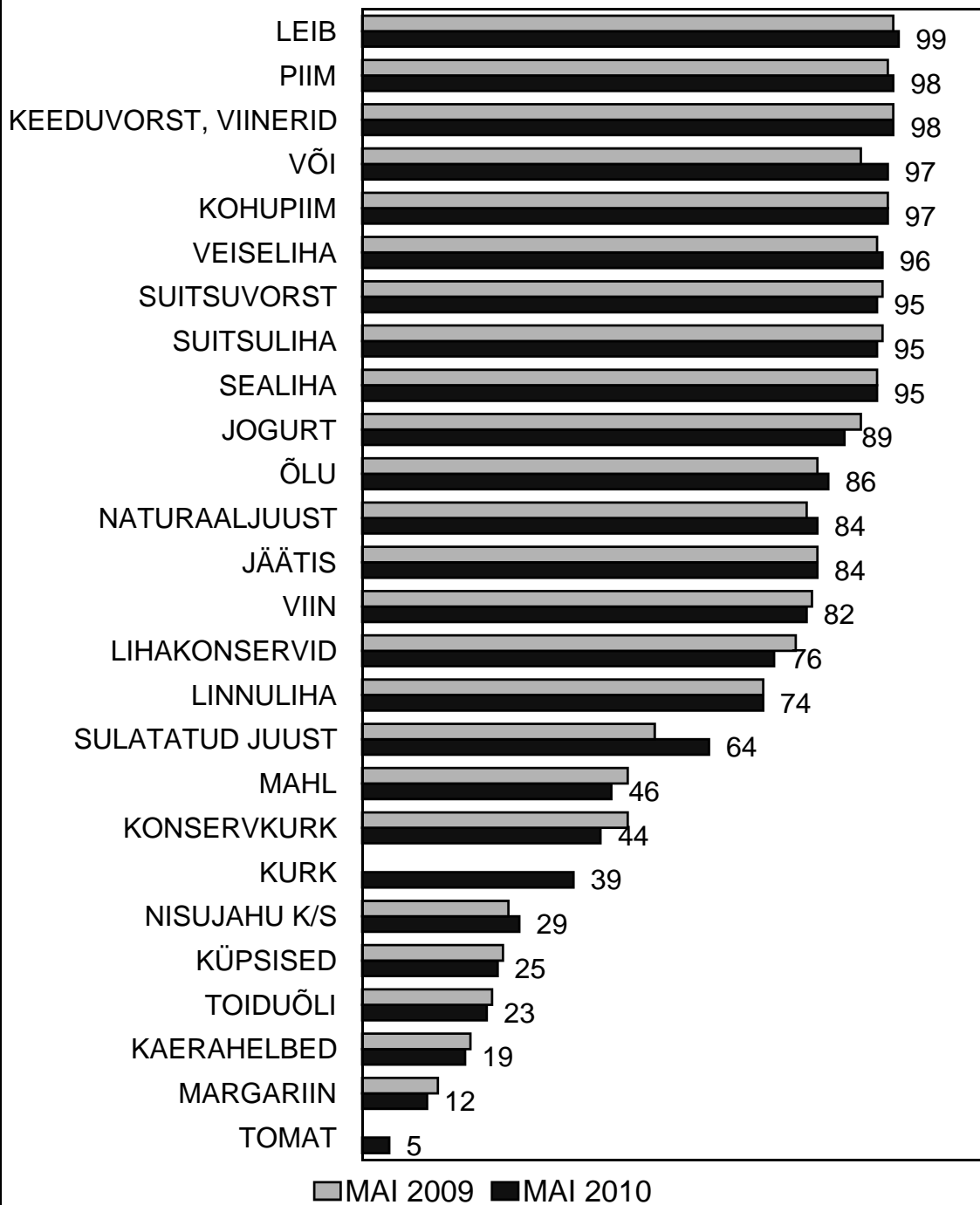
Toidukaup	Eesti kaup										Importikaup									
	Mai 1995	Mai 2002	Mai 2003	Mai 2004	Mai 2005	Mai 2006	Mai 2007	Mai 2008	Mai 2009	Mai 2010	Mai 1995	Mai 2002	Mai 2003	Mai 2004	Mai 2005	Mai 2006	Mai 2007	Mai 2008	Mai 2009	Mai 2010
keeduorst. viinerid	98	99	99	99	99	100	100	100	98	98	2	1	1	1	1	1			2	2
suitsuorst	96	99	99	99	99	99	98	97	96	95	4	1	1	1	1	1	2	3	4	5
suitsuliha	99	99	99	99	99	100	99	98	96	95	1	1	1	1	1	1	1	3	4	5
Leib	100	100	100	100	100	100	100	99	98	99								1	2	1
Nisujahu k/s	98	56	73	85	87	87	78	37	27	29	2	44	27	15	13	13	22	63	73	71
Küpsised	40	32	30	33	34	33	31	30	26	25	59	68	70	67	66	67	69	70	74	75
Makaronid	33	15	19	23	16	15					67	85	81.0	77	84	85	100	100	100	100
Õlu	92	93	92	88	88	88	89	87	84	86	8	7	8	12	12	12	11	13	16	14
Viin	93	91	92	93	89	89	87	83	83	82	7.0	9	8	7	11	11	13	17	17	18
Mahl	42	43	50	49	48	48	48	43	49	46	58	57	50	51	52	52	52	57	51	54
Kaerahelbed		74	82	86	80	81	74	40	20	19		26	18	14	20	19	26	60	80	81
Konservkurk		45	52	47	51	50	48	41	49	44		55	48	53	49	50	52	59	51	56
Kurk		70	38	86	68	57	57	34	30	39		30	62	14	32	43	43	66	70	61
Tomat					1	4	4	6	2	5		100	100	99	96	98	96	94	98	95

Tabel 1.6

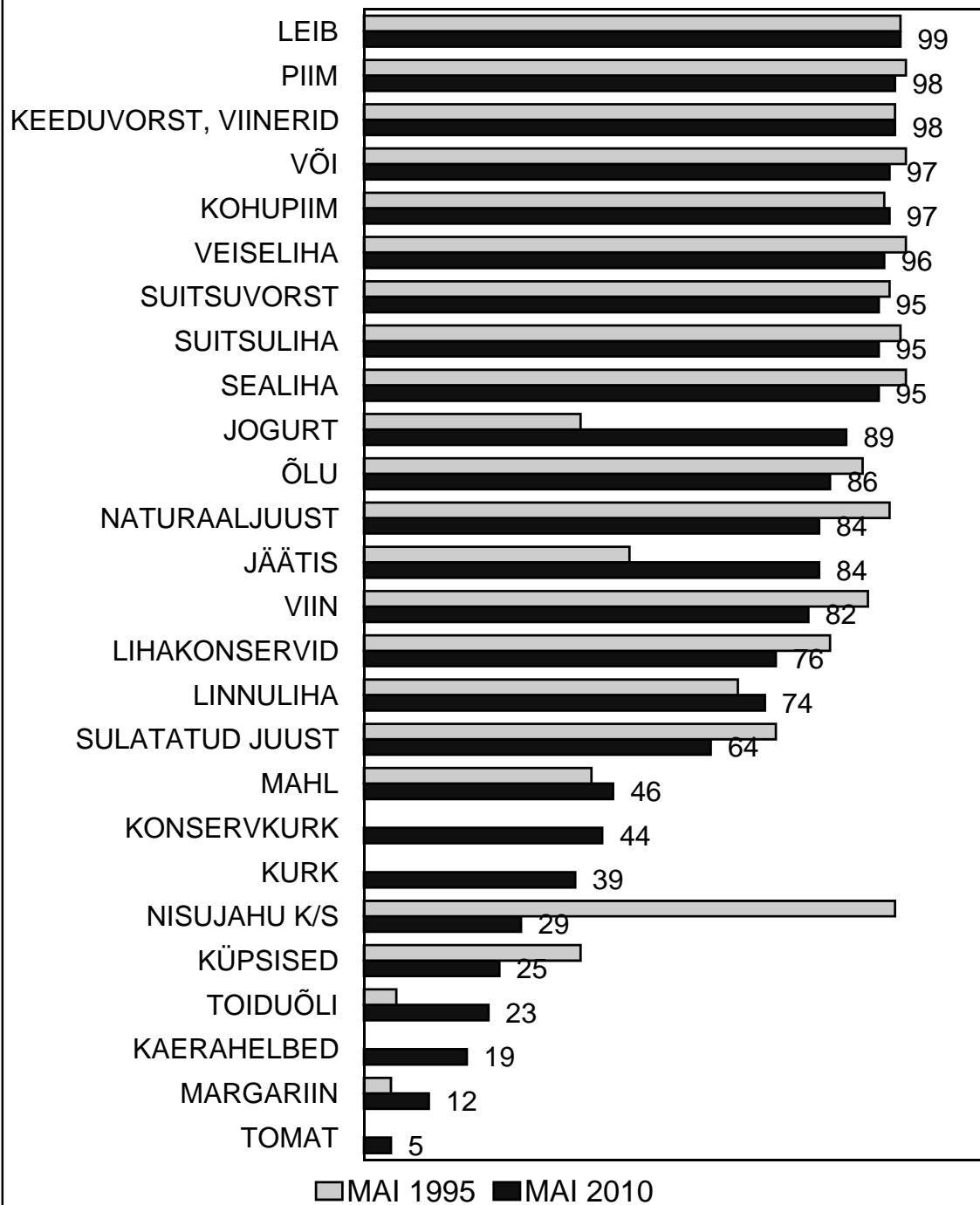
Kodumaiste ja importkaupade osakaal kaupluste rahalises käibes 2010. a mais (%)

	Eesti kokku		s.h. Tallinn		muud linnad		maapiirkond	
	Eesti kaup	Importkaup	Eesti kaup	Importkaup	Eesti kaup	Importkaup	Eesti kaup	Importkaup
Piimatooted								
piim	98	2	96	4	97	3	100	
naturaaljuust	84	16	56	44	83	17	98	2
sulatatud juust	64	36	49	51	63	37	71	29
jogurt	89	11	77	23	90	10	91	9
või	97	3	87	13	97	3	100	
kohupiim	97	3	92	8	96	4	100	
jäätis	84	16	77	23	83	17	88	12
Taimsed ja loomsed rasvad								
margariin	12	88	13	87	12	88	10	90
toiduõli	23	77	19	21	24	76	23	77
Lihatooted								
veiseliha	96	4	85	15	97	3	100	
sealiha	95	5	85	15	95	5	100	
linnuliha	74	26	57	43	73	27	82	18
lihakonservid	76	24	63	37	78	22	77	23
keeduorst. viinerid	98	2	96	4	97	3	100	
suitsuorst	95	5	86	14	95	5	100	
suitsuliha	95	5	85	15	94	6	100	
Leib	99	1	96	4	99	1	100	
Nisujahu	29	71	35	65	28	72	28	72
Küpsised	25	75	25	75	27	73	20	80
Makaronid		100		100		100		100
Õlu	86	14	67	33	85	15	95	5
Viin	82	18	66	34	82	18	89	11
Mahl	46	54	41	59	47	53	48	52
Kaerahelbed	19	81	19	81	20	80	19	81
Konservkurk	44	56	54	46	43	57	40	60
Kurk	39	61	39	61	39	61	37	63
Tomat	5	95	2	98	7	93	2	98

Kodumaise kauba osatähtsus käibes (%)

Kodumaise kauba osatähtsus käibes (%)

Kodumaiste ja imporditud kaupade keskmised hinnad (kr/kg)

Toidukaup	Eesti kaup										Imporditud kaup					
	Mai 2003	Mai 2004	Mai 2005	Mai 2006	Mai 2007	Mai 2008	Mai 2009	Mai 2010	Mai 2003	Mai 2004	Mai 2005	Mai 2006	Mai 2007	Mai 2008	Mai 2009	Mai 2010
Piimatooted s.h.																
piim (kr/l)	6.39	7.43	7.82	7.77	8.08	11.99	10.32	9.32					5.50	9.77	11.30	9.73
naturaaljuust	75.58	76.85	84.04	87.89	94.63	133.65	114.03	103.17	107.64	99.08	116.07	133.81	154.38	181.47	205.82	176.49
sulatatud juust	74.83	73.02	75.95	75.35	80.44	98.54	96.63	93.65	108.71	106.60	103.19	108.80	114.22	124.67	127.74	129.01
jogurt	27.03	27.85	28.44	28.83	30.92	34.57	34.95	36.69	34.25	32.66	33.96	35.79	36.63	42.13	47.81	46.39
või	43.68	53.23	63.91	65.43	68.05	100.44	93.94	96.66	42.70	71.55	155.57	138.37	170.24	159.38	164.67	136.36
kohupiim	34.84	35.63	37.59	38.08	39.72	47.90	46.19	44.56								45.10
jäätis (kr/l)	28.47	26.89	27.78	28.03	28.82	36.58	35.63	35.35	27.71	25.99	25.63	26.53	26.77	36.70	41.19	34.43
Taimsed ja loomsed rasvad s.h.																
margarin	43.21	44.17	48.21	48.29	49.37	59.83	55.87	54.77	27.17	26.39	26.56	26.64	30.71	36.09	37.49	38.00
toiduõli (kr/l)	16.79	17.23	16.98	16.35	20.61	26.93	30.28	27.74	19.05	19.06	19.13	18.43	18.98	26.49	31.40	27.18
Lihatooted s.h.																
veiseliha	69.52	64.81	73.80	78.95	88.27	109.71	122.04	110.81								133.98
sealiha	63.71	62.32	64.53	67.56	70.83	78.67	83.10	77.27	35.46	32.50						86.66
linnuliha	38.05	36.43	38.45	38.66	42.48	50.85	48.03	44.56	22.91	22.33	26.66	33.13	37.31	44.91	41.03	43.00
lihakonservid	48.94	48.34	49.07	49.14	54.70	70.66	93.78	92.04	47.62	45.64	45.27	41.74	48.05	46.03	50.48	50.10

Tabel 1.7 järg

Toidukaup	Eesti kaup										Importikaup									
	Mai 2003	Mai 2004	Mai 2005	Mai 2006	Mai 2007	Mai 2008	Mai 2009	Mai 2010	Mai 2003	Mai 2004	Mai 2005	Mai 2006	Mai 2007	Mai 2008	Mai 2009	Mai 2010				
keeduvorst. viinerid	45.38	44.00	45.96	48.04	49.75	55.62	60.77	59.12	44.53	43.68	62.60	57.68	65.70	60.56	40.67	50.83				
suitsuvorst	64.83	65.51	71.93	78.33	85.08	96.82	110.49	107.16	138.84	145.99	149.87	163.23	184.79	194.14	262.19	201.52				
suitsuliha	81.50	78.22	84.69	85.48	88.19	97.20	103.30	96.92		65.48		287.00	157.56	156.07	302.38	165.50				
Leib	16.77	16.70	17.12	18.16	21.71	26.17	27.58	25.13						30.04	29.81	23.46				
Nisujahu k/s	6.80	6.93	6.69	6.06	7.14	9.96	10.49	8.36	6.89	7.53	7.31	7.04	7.93	11.34	11.01	10.00				
Küpsised	33.87	32.25	33.67	33.45	33.68	37.84	45.15	44.46	52.20	52.11	44.98	48.60	48.88	58.65	67.52	62.63				
Makaronid	12.89	12.93	12.47	12.65					15.84	15.79	15.37	15.86	17.77	23.87	25.46	24.65				
Õlu (kr/l)	21.76	22.17	21.55	21.79	23.15	26.24	29.08	26.96	25.33	25.24	25.43	27.14	28.43	32.10	30.56	30.22				
Viin (kr/l)	142.77	133.70	136.93	141.41	149.11	169.95	204.96	229.33	284.08	279.96	255.70	259.98	265.38	270.31	314.15	365.25				
Mahl (kr/l)	13.06	13.61	13.14	13.86	13.27	16.04	15.70	13.72	12.70	13.09	13.29	13.31	15.21	17.12	18.42	17.07				
Kaerahelbed	16.76	15.35	15.35	15.33	20.44	24.33	25.20	27.89	18.28	18.93	19.52	17.61	17.78	20.60	21.50	20.83				
Konservkurk	24.71	24.13	25.41	26.24	25.16	28.28	31.22	33.05	19.76	18.21	20.25	21.66	20.48	23.49	30.41	29.32				
Kurk	39.54	37.19	40.08	45.40	63.68	64.86	65.17	61.62	27.86	29.09	29.75	21.84	38.81	33.29	32.36	33.50				
Tomat	45.38	44.00	45.96	48.04	49.75	55.62			25.72	24.10	30.96	27.53	47.91	31.86	28.65	38.14				

Keskmiised hinnad 2010. a mais (kr./kg)

	Eesti kokku		s.h. Tallinn		muud linnad		maapiirkond	
	Eesti kaup	Importkaup	Eesti kaup	Importkaup	Eesti kaup	Importkaup	Eesti kaup	Importkaup
Piimatooted								
piim (l)	9.32	9.73	9.66	10.10	9.31	9.55	9.07	9.07
naturaaljuust	103.17	176.49	103.63	203.33	102.27	145.19	105.96	98.31
sulatatud juust	93.65	129.01	104.60	147.35	90.49	121.34	92.47	116.44
jogurt	36.69	46.39	36.53	50.08	36.94	45.27	36.13	41.07
või	96.66	136.36	97.08	165.72	94.94	94.95	101.38	83.58
kohupiim	44.56	45.10	44.83	40.00	43.95	46.23	46.29	46.29
jäätis (l)	35.35	34.43	36.78	35.98	35.45	34.72	33.89	31.93
Taimsed ja loomsed rasvad								
margariin	54.77	38.00	61.86	42.54	53.09	36.75	53.84	37.14
toiduõli (l)	27.74	27.18	31.12	24.43	26.98	27.36	27.37	28.46
Lihatooted								
veiseliha	110.81	133.98	124.55	132.91	100.97	135.80	79.80	79.80
sealiha	77.27	86.66	85.56	89.11	76.06	82.77	70.86	70.86
linnuliha	44.56	43.00	43.39	39.40	44.96	46.02	44.24	38.42
lihakonservid	92.04	50.10	98.23	54.15	92.55	50.67	84.56	46.06
keeduorst. viinefid	59.12	50.83	64.76	54.73	58.59	49.23	55.98	55.98
suitsuorst	107.16	201.52	125.52	236.51	102.92	164.81	96.05	96.05
suitsuliha	96.92	165.50	107.53	291.47	94.96	105.39	89.68	89.68
Leib	25.13	23.46	28.97	25.48	24.40	23.33	22.73	19.86
Nisujahu	8.36	10.00	8.87	11.42	8.33	9.53	8.13	9.90
Küpsised	44.46	62.63	45.29	76.78	44.63	59.54	43.56	58.92
Makaronid		24.65		25.35		23.81		25.79
Õlu (l)	26.96	30.22	27.64	32.92	27.39	29.58	25.60	27.64
Viin (l)	229.33	365.25	247.81	405.92	241.82	354.98	194.44	319.97
Mahl (l)	13.72	17.07	16.41	17.91	13.27	17.12	13.81	14.85
Kaerahelbed	27.89	20.83	29.40	22.56	27.55	20.75	27.23	19.75
Konservkurk	33.05	29.32	33.84	31.74	32.50	28.99	33.85	28.46
Kurk	61.62	33.50	66.93	33.43	58.87	31.53	64.73	37.78
Tomat		38.14		40.04		35.56		42.24

Kodumaiste ja importkaupade keskmised hinnad 2010. a mais (kr/kg)

	Eesti toode			Importtoode		
	min	keskm	max	min	keskm	max
Piimatooted s.h.						
piim (kr/l)	5.80	9.32	15.90	6.50	9.73	11.90
naturaaljuust	56.90	103.17	230.00	38.90	176.49	359.33
sulatatud juust	56.67	93.65	180.00	59.80	129.01	344.00
jogurt	17.00	36.69	75.91	16.67	46.39	111.20
või	67.50	96.66	126.67	56.76	136.36	266.00
kohupiim	25.33	44.56	78.40	37.50	45.10	78.40
jäätis (kr/l)	13.90	35.35	46.90	13.90	34.43	47.67
Loomsed ja taimsed rasvad s.h.						
margariin	32.50	54.77	94.50	11.00	38.00	89.75
toiduõli (kr/l)	20.00	27.74	38.00	13.40	27.18	48.90
Lihatooted s.h.						
veiseliha	52.20	110.81	198.00	99.00	133.98	179.90
sealiha	35.00	77.27	144.00	59.90	86.66	119.90
linnuliha	34.90	44.56	69.00	33.67	43.00	60.67
lihakonservid	36.00	92.04	200.00	31.25	50.10	164.41

Tabel 1.9 järg

	Eesti toode			Importtoode		
	min	keskm	max	min	keskm	max
keeduvorst. viinerid	23.13	59.12	117.88	25.00	50.83	93.00
suitsuvorst	29.80	107.16	413.81	42.90	201.52	591.67
suitsuliha	44.90	96.92	220.00	42.90	165.50	487.00
Leib	9.83	25.13	75.56	11.50	23.46	34.38
Nisujahu	5.25	8.36	13.45	4.90	10.00	15.75
Küpsised	30.63	44.46	67.65	27.50	62.63	190.00
Makaronid				8.75	24.65	53.00
Õlu (kr/l)	16.55	26.96	40.91	18.80	30.22	60.61
Viin (kr/l)	155.71	229.33	580.00	155.70	365.25	998.57
Mahl (kr/l)	8.90	13.72	20.20	9.50	17.07	24.80
Kaerahelbed	20.40	27.89	31.00	9.00	20.83	38.31
Konservkurk	16.03	33.05	73.64	17.00	29.32	47.96
Kurk	46.20	61.62	79.90	17.90	33.50	53.50
Tomat				21.90	38.14	61.50

Kodumaiste ja importkaupade keskmised hinnad (kr/kg)

	Eesti toode			Importtoode		
	Mai 2009	Mai 2010	Muutus +/- %	Mai 2009	Mai 2010	Muutus +/- %
Piimatooted s.h.						
piim (kr/l)	10.32	9.32	-9.7	11.30	9.73	-13.9
naturaaljuust	114.03	103.17	-9.5	205.82	176.49	-14.3
sulatatud juust	96.63	93.65	-3.1	127.74	129.01	1.0
jogurt	34.95	36.69	5.0	47.81	46.39	-3.0
või	93.94	96.66	2.9	164.67	136.36	-17.2
kohupiim	46.19	44.56	-3.5		45.10	-
jäätis (kr/l)	35.63	35.35	-0.8	41.19	34.43	-16.4
Loomsed ja taimsed rasvad s.h.						
margariin	55.87	54.77	-2.0	37.49	38.00	1.4
toiduõli (kr/l)	30.28	27.74	-8.4	31.40	27.18	-13.4
Lihatooted s.h.						
veiseliha	122.04	110.81	-9.2		133.98	
sealiha	83.10	77.27	-7.0		86.66	
linnuliha	48.03	44.56	-7.2	41.03	43.00	4.8
lihakonservid	93.78	92.04	-1.9	50.48	50.10	-0.7
keeduvorst. viinerid	60.77	59.12	-2.7	40.67	50.83	25.0
suitsuvorst	110.49	107.16	-3.0	262.19	201.52	-23.1
suitsuliha	103.30	96.92	-6.2	302.38	165.50	-45.3
Leib	27.58	25.13	-8.9	29.81	23.46	-21.3
Nisujahu	10.49	8.36	-20.3	11.01	10.00	-9.1
Küpsised	45.15	44.46	-1.5	67.52	62.63	-7.2
Makaronid				25.46	24.65	-3.2
Õlu (kr/l)	29.08	26.96	-7.3	30.56	30.22	-1.1
Viin (kr/l)	204.96	229.33	11.9	314.15	365.25	16.3
Mahl (kr/l)	15.70	13.72	-12.6	18.42	17.07	-7.3
Kaerahelbed	25.20	27.89	10.7	21.50	20.83	-3.1
Konservkurk	31.22	33.05	5.9	30.41	29.32	-3.6
Kurk	65.17	61.62	-5.4	32.36	33.50	3.5
Tomat				28.65	38.14	33.1

2. PIIMATOOTED

PIIMATOOTED

Joogipiima sortimendis olulisi muutusi viimase aasta jooksul ei toimunud, endiselt oli müügil 9 nimetust kodumaist piima keskmiselt kaupluses (tabel 2.1) Tallinna ja Pärnu kauplustes olid müügil ka erilised Prantsuse kitsepiimad ja Soomest toodud laktoosivaba piim, kuid need kaasati käesolevas töös vaid sortimendi loetellu, mitte hinnavõrdluse. Tallinna ja Narva Rimides ning Valga Maxima XXX-s oli lisaks Eestis toodetud Alpenrose kaubamärgiga kilepiimale müügil ka Lätis toodetud 1,8% ja 3,5%-lise rasvasusega joogipiim keskmise hinnaga 9.73 kr/l, mis on 13,4% odavam kui eelmisel aastal. Eesti tootjate piim maksis keskmiselt 9,7% aastatagusest vähem (9.32 kr/l). Suurim sortiment Läti piima oli müügil Narva Rimis, kus oli vaatluse ajal sortimendis 6 nimetust Lätis valmistatud joogipiima hinnaga 9.70-11.90 kr/l. Tallinna Rimides oli vaid üks nimetus Läti piima (10.10 kr/l), Valga Maxima XXX-s maksis Lätis toodetud piim vaid 6.50 kr/l. Linnade suurtes ketikauplustes (Selver, Rimi, Prisma) on purepakis piima osakaal sortimendis suurem kui maal. Samas on maapiirkonna väiksemates kauplustes sama toode kallim kui konkureerivates suurpoodides (tabel 2.8). Tallinnas maksis kodumaine piim 2010. aasta mais tehtud vaatluse ajal 9.66 kr/l, teistes linnades 9.31 kr/l ja maakauplustes 9.07 kr/l.

Juustu oli 2009. aasta mais müügil 97 (54 Eesti tootjatel ja 43 imporditud), sel aastal 90 (52 kodumaist ja 38 impordi) nimetust keskmiselt kaupluses. Viimase kahe aasta jooksul on kauplused juustu sortimenti vähendanud, kuna ostjate ostuvõime on langenud ning kauplused ei soovi oma käibevahendeid suure tootesortimendi, eriti kallimate importjuustude, all kinni hoida.

Kodumaise **naturaaljuustu** sortiment kauplustes vähenes aastaga 54-lt 52 ja importjuustu valik 43-lt 38 nimetuseni keskmiselt kaupluses (tabel 2.1 ja 2.2). Tallinnas suurenes kohaliku juustu valik 97-lt 102-ni ja vähenes importjuustu sortiment 182-lt 151-ni. Eestis toodetud juustu valik on aastaga suurenenud kõigis Tallinna kauplustes, kohalikel tootjail oli aastatagusest enam vaja pingutada tarbijale meelepärasema toote ja hinna pakkumisega ning see tõi edu - kohaliku juustu osakaal käibes kasvas viimase aastaga 82%-lt 84%-le. Suurim Eestis toodetud juustude valik oli Ülemiste Rimis, kus oli müügil 114 nimetust kodumaist juustu. Tallinna Kaubamaja toiduosakonnas oli suurim valik importjuustu (188). Kokku oli suurim juustuvalik Järve Selveris, kus oli müügil 281 nimetust juustu: 106 nimetust Eesti tootjail ja 175 importjuustu. Teiste linnade kauplustes oli kodumaist juustu 58 ja importjuustu 29 nimetust keskmiselt kaupluses (2009.a vastavalt 61 ja 31) ning maapiirkonna kauplustes 22 kohalikku ja 7 importjuustu (25 ja 7). Kõigis uuringus osalenud Tallinna kauplustes ja Pärnu Maxima XX-s ületas importjuustu sortiment kodumaist, ülejäänud 38-s kaupluses oli kohalike tootjate juustuvalik rikkalikum kui imporditud juustu sortiment. 58% kauplustes müügilolevast juustusortimendist oli valmistatud Eestis, 11% Saksamaal, 7% Prantsusmaal, 5% Taanis, 4% Poolas ning 3% Itaalias ja Soomes. Kõige enam, 2%-punkti võrra, vähenes kalleimate Prantsusmaa, 1%-punkti võrra Itaalia ja Soome juustude sortiment, suurenes aga Poolast imporditud juustude valik. Poolast toodud juustude impordihind oli 2010. aasta I kvartali andmetel ligikaudu kolmandiku võrra kõrgem kui Lätist ja Leedust imporditud juustul, viiendiku võrra kõrgem kui Saksamaalt toodud juustul, kuid 2-3% madalam kui Soomest ja Itaaliast

sisseveetud juustul. Läti päritoluga juust maksis Eesti kauplustes 2010. aasta mai alguses keskmiselt 94 kr/kg, Eestis toodetud juust 103 kr/kg, Leedu juust 107 kr/kg, Poola juust 122 kr/kg, Saksa juust 159 kr/kg, Soome juust 169 kr/kg, Rootsi juust 207 kr/kg, Prantsuse juust 232 kr/kg ja Itaalia juust 256 kr/kg.

Eestis toodetud juustu osakaal kaupluste juustukäibes suurenes viimase aastaga kõigis regioonides, kokku 82%-lt 84%-ni. Enim, 5%-punkti võrra, suurenes kohaliku juustu osakaal Tallinna kaupluste käibes, kus ka kohaliku juustu keskmine hind langes aastaga kõige rohkem, -10,3%. Tallinnas on kaupluste vaheline konkurents tugevam kui mujal Eesti piirkondades ning seetõttu tehakse ka soodusmüüke rohkem.

Kodumaised juustud olid kauplustes müügil hinnaga 56.90-230 kr/kg (2009.a 52.86-229.43). Hinnavõrdluse kaasati 66% kodumaistest juustudest, ülejäänud 44% Eestis toodetud juustudest olid müügil viilutatuna väikepakendeis. Importjuustudest kaasati hinnavõrdluse 20% sortimendist, ülejäänud 80% olid kas teist tüüpi (mitte Edam, Gouda või Tilsit) juustud, viilutatud, riivitud või klassifitseeritud delikatessjuustude hulka. Tallinnas maksis kilo Eestis toodetud juustu keskmiselt 103.63 krooni (2009.a 115.47 kr/kg), teistes linnades 102.27 (112.88 kr/kg) ja maakauplustes 105.96 krooni (116.10 kr/kg). Linnade suurtes ketipoodides on sama toode enamasti oluliselt odavam kui maal asuvas väiksemas kaupluses ja transpordi kallinemisega on hinnavahe suurenenud. See vähendab maapiirkonnas kohalike kaupluste konkurentsivõimet veelgi. Samuti võib täheldada Konsumi ja Maksimarketi kauplustes paljude toodete kõrgemat hinnataset võrreldes teiste kettidega. Importjuustu hinnavahe eri piirkondades oli suurem kui kodumaiste toodete puhul, kuid see oli tingitud täiesti erinevast sortimendist. Tallinnas maksis importjuust keskmiselt 203.33 kr/kg (2009.a 220.65 kr/kg), teistes linnades 145.19 kr/kg (176.13 kr/kg) ja maakauplustes 98.31 kr/kg (188.60 kr/kg).

Sulatatud ja määrdejuustu (sh toorjuust) sortimendis on kodumaiste toodete valik viimase aastaga suurenenud 14-lt 16-ni, importkauba valik vähenenud 24-lt 22 tooteni. Sulatatud ja määrde juustu sortimendis suurenes viimase aastaga Eestimaiste toodete osakaal 37%-lt 42%-ni, Saksamaalt pärit toodete osakaal 22%-lt 25%-ni ja Poola toodete osakaal 7%-lt 10%-ni. Tarbija eelistab sageli Eesti toodet, kui see on sobiva hinnaga. Kohalike toor- ja määrdejuustude hinnatase on konkurentsivõimeline - Eestis toodetud sulatatud ja määrdejuustud maksid kauplustes 2010. aasta mais keskmiselt 93.65 kr/kg ja importjuust 129.01 kr/kg. Eesti uued tarbijasõbraliku hinnaga määrde- ja toorjuustud on pälvinud tarbijate kõrge hinnangu, mis kajastub ka käibes. Konkurentsivõimeline hind ja kvaliteet tagasid kodumaise sulatatud ja määrdejuustu osakaalu tõusu tootegrupi müügikäibes viimasel aastal 54%-lt 64%-ni.

Jogurtite sortimendis jäi kohalike toodete laius püsima 60-le tootele keskmiselt kaupluses, importtoodete valik suurenes 4 toote võrra 18-ni. Kodumaine jogurt kallines kauplustes aasta-aga 5% ja maksis keskmiselt 36.69 kr/l, importjogurt aga odavnes 3% ja maksis 46.39 kr/l. Allajäämine sortimendi arengus ja hinnavahe vähenemine Eesti toodete kahjuks nõrgestas kohalike jogurtite positsiooni turul - jogurtite käibes suurenes importtoodete ja vähenes Eesti toodete osakaal (92%-lt 89%-ni). Samas on Eesti jogurtite osakaal müügikäibes endiselt suur,

mis näitab, et need on ostjate poolt endiselt kõrgelt hinnatud. Importtoodete positsiooni parandamine on lisaks hinnalangusele tingitud ka kaupluste valikust ja väga suurest reklaamikampaaniast Actimeli ja Danone kaubamärgi toodetele. Kokku oli kauplustes müügilolevast jogurtite valikust 24% importtooted, Rimi kauplustes oli importjogurtite osakaal 40%, Maximas 30% ja Selveris 18%. Suurim jogurtite valik oli Pärnu Maxima XXX-s – 179, sh 123 Eestimaist ja 56 importjogurtit. Jogurtite valikus suurenes Poolast pärit toodete osakaal 4%-lt 8%-ni ja Läti toodete osakaal 4-6%-ni, Saksamaa jogurtite osakaal vähenes eelmise aasta 9%-lt 6%-ni.

Või sortiment kauplustes viimase aastaga oluliselt ei muutunud, endiselt oli müügil keskmiselt 5 nimetust kohalike tootjate ja 1,6 nimetust importvõid kaupluse kohta. Eesti või osakaal käibes kasvas tagasi möödunud aastal kaotatud tasemele 97%. Eesti või kallines aastaga 2,9% ja maksis keskmiselt 96.66 kr/kg (2009.a 93.94 kr/kg), importvõi aga odavnes 17,2% ning maksis 136.36 kr/kg (164.67 kr/kg).

Kohupiima sortiment jäi püsima 55-le tootele keskmiselt kaupluses, millest 50 olid kodumaised ja 5 välismaalt. Kohupiima sortimendi hulka loeti ka kohukesed, hinnavõrdluses neid ei arvestatud. Importkohupiima sortimendi moodustasidki enamasti Lätist pärit kohukesed. Tallinnas kasvas Eestis toodetud kohupiima valik viimase aastaga 5 toote võrra 83-ni keskmiselt kaupluses. Teistes linnades oli müügil 56 ja maakauplustes 27 nimetust kodumaist kohupiima. Neist suure osa moodustavad erinevate lisanditega kohupiimakreemid. Suurim valik, 97 erinevat kohalikku kohupiima oli müügil Tallinna Kaubamajas. Stockmannis oli müügil 95 ja Järve Selveris 94 nimetust Eesti kohupiima. Kaupluste kohupiima müügikäibes moodustab kodumaine kohupiim endiselt (kolmandat aastat järjest) 97%. Eesti kohupiim odavnes aastaga 3,5% ja maksis keskmiselt 44.56 kr/kg. Esmakordselt hinnauuringus osalenud Läti pakikohupiim maksis Maximades ja Rimides keskmiselt 37.50 kr/kg, Pärnu Maxima XXX-s oli müügil ka 72 kr/kg maksev kohupiimakreem ning importkohupiima keskmiseks hinnaks kujunes 2010. aasta mais 45.10 kr/kg, mis on ligilähedane Eesti toodete keskmisele hinnale.

Jäätise sortiment kauplustes on viimase aastaga taas vähenenud. Kodumaiste toodete valik vähenes 84-lt 73 nimetuseni keskmiselt kaupluses, samas importjätiste valik suurenes 30-lt 32-ni. Tallinnas üldine jäätise valik laienes, kusjuures müügilolnud kodumaiste jäätiste arv oli endiselt 128 nimetust keskmiselt kaupluse kohta, kuid importjätiste valik suurenes 53-lt 67-ni. Teiste linnade kauplustes vähenes kohalike jäätisetootjate sortiment 95-lt 75-ni, importjätiste valik laienes 24-lt 30-ni. Maakauplustes kahanes Eesti jäätiste sortiment viimase aastaga 46-lt 43-ni, importjätiste valik vähenes 30-lt 22-ni. Suurim jäätisevalik oli kauplustest 2010. aasta mais Stockmannis – 127 Eesti ja 117 importjätist. Kuigi kodumaiste jäätiste sortiment vähenes ja importjätistel suurenes, siis jäätiste müügikäibe osakaaludes aastaga muutusi ei toimunud, endiselt moodustasid kodumaised jäätised 84% ja importjätised 16% jäätise müügikäibest kauplustes. Kaubavalikus suurenes, nii nagu ka paljude teiste kaupade puhul, Läti ja Leedu jäätise osakaal. 1-liitrine Eesti plombiirjätis maksis 2010. aasta mais keskmiselt 35.35 kr/l (2009.a 35.63 kr/l) ja importjätis 34.43 kr/l (2009.a 41.19 kr/l). Kuna

importjääätised on muutunud hinnalt taas aastatagusest konkurentsivõimelisemaks ning ka nende osakaal sortimendis on suurenenud, siis loob see head eeldused nende turupositsiooni paranemisele. See peaks Eesti jäätisetootjad muutma mõnevõrra ettevaatlikuks, et mitte kaotada oma osakaalu jäätiste müügikäibes.

Tabel 2.1

Piimatoodete sortimendi laius
(nimetuste arv keskmiselt kaupluses)

	Eesti kaup										Importkaup									
	Mai 1995	Mai 2002	Mai 2003	Mai 2004	Mai 2005	Mai 2006	Mai 2007	Mai 2008	Mai 2009	Mai 2010	Mai 1995	Mai 2002	Mai 2003	Mai 2004	Mai 2005	Mai 2006	Mai 2007	Mai 2008	Mai 2009	Mai 2010
piim	1.3	7.5	7.4	8.7	8.9	8.5	8.8	8.2	9.1	8.8	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
naturaaljuust	4.3	16.5	23.4	30.8	36.5	39.6	40.6	44.4	53.8	52.3	0.8	10.8	19.1	19.7	33.5	32.2	38.6	44.6	43.6	38.2
sulatatud juust	1.5	8.8	9.2	10.6	12.5	11.8	12.5	13.9	14.5	16.4	7.1	24.0	21.4	23.1	28.7	28.1	27.2	26.2	24.3	22.3
jogurt	2.5	41.9	51.4	64.1	65.1	67.5	63.9	63.9	60.4	60.2	10.0	18.5	15.2	13.4	16.2	15.3	14.8	14.9	14.1	18.8
või	1.2	1.4	2.1	2.5	3.4	4.0	4.1	3.7	4.6	4.9	0.3	0.3	0.2	0.2	0.4	0.4	0.8	0.8	1.3	1.6
kohupiim	2.6	20.3	31.2	34.2	40.7	43.0	43.6	47.5	51.0	50.1	0.2	3.6	4.1	3.1	3.4	2.8	3.3	3.4	4.4	5.3
jäätis	3.0	61.4	65.5	75.2	82.2	83.8	86.6	79.8	83.6	72.7	15.8	14.5	12.4	15.4	21.3	27.2	25.5	26.6	29.5	31.9

Tabel 2.2

Piimatoodete sortimendi laius 2010. a mais
(nimetuste arv keskmiselt kaupluses)

	Eesti kokku			sh Tallinn			muud linnad			maapiirkond		
	Eesti kaup	Importkaup	Eesti kaup	Eesti kaup	Importkaup	Eesti kaup	Eesti kaup	Importkaup	Eesti kaup	Eesti kaup	Importkaup	Eesti kaup
piim	8.8	0.6	12.5	12.5	3.2	10.0	0.4	0.4	5.3	5.3	5.3	5.3
naturaaljuust	52.3	38.2	101.7	101.7	151.3	58.5	29.3	29.3	22.5	22.5	22.5	7.1
sulatatud juust	16.4	22.3	22.7	22.7	42.3	18.9	25.5	25.5	9.9	9.9	9.9	9.2
jogurt	60.2	18.8	89.0	89.0	48.7	68.8	18.6	18.6	35.1	35.1	35.1	7.3
või	4.9	1.6	7.7	7.7	7.7	5.3	0.8	0.8	3.3	3.3	3.3	0.4
kohupiim	50.1	5.3	83.5	83.5	15.0	56.3	5.0	5.0	26.7	26.7	26.7	1.9
jäätis	72.7	31.9	127.8	127.8	66.8	77.5	29.6	29.6	43.1	43.1	43.1	21.5

Tabel 2.3

**Kodumaiste ja importpiimatoodete suhe
kaupluses pakutavas piimatoodete sortimendis (%)**

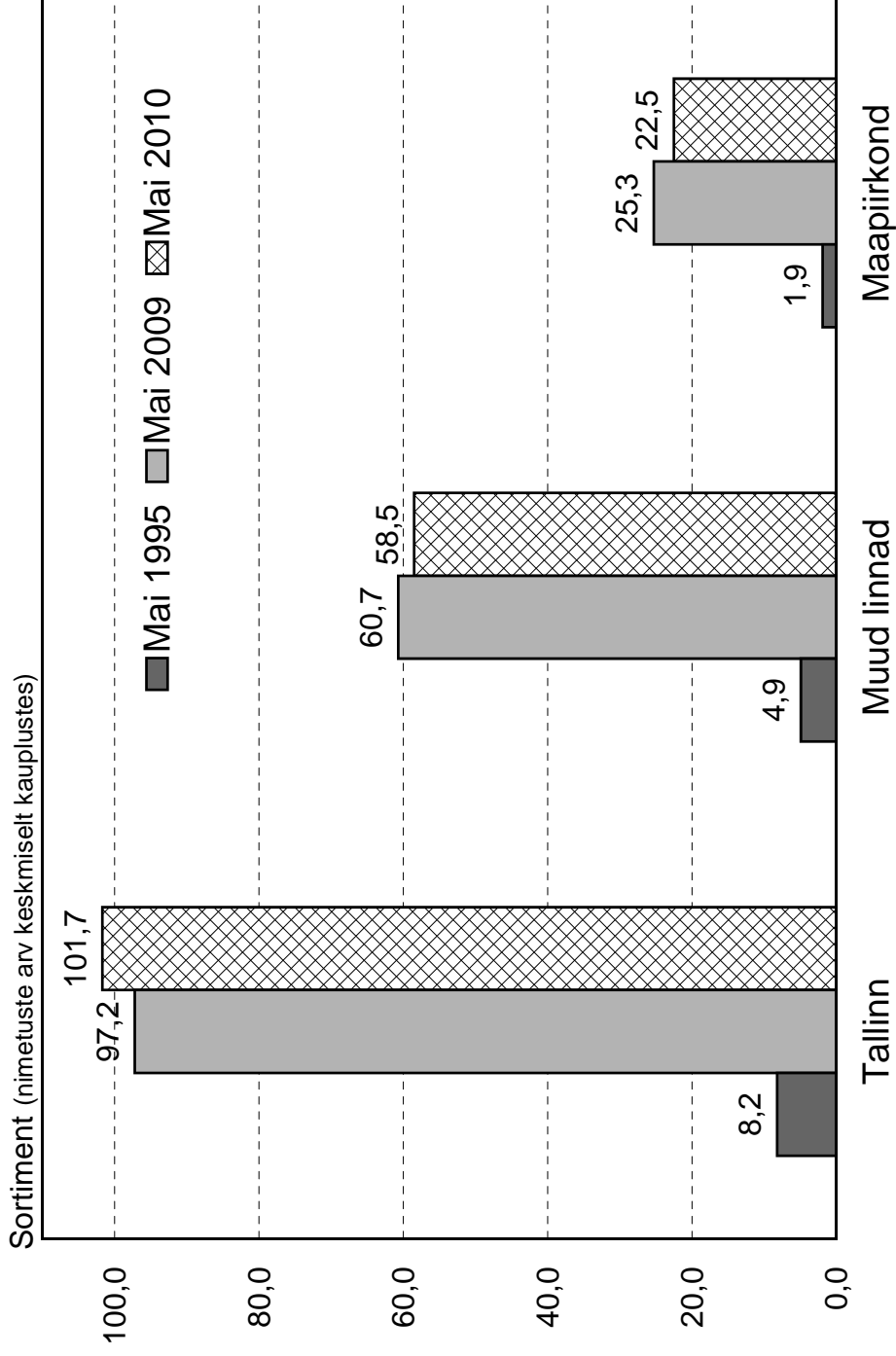
	Eesti kaup										Importkaup									
	Mai 1995	Mai 2002	Mai 2003	Mai 2004	Mai 2005	Mai 2006	Mai 2007	Mai 2008	Mai 2009	Mai 2010	Mai 1995	Mai 2002	Mai 2003	Mai 2004	Mai 2005	Mai 2006	Mai 2007	Mai 2008	Mai 2009	Mai 2010
piim	92.9	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	99.2	93.5	92.3	93.4	7.1						0.8	6.5	7.7	6.6
naturaaljuust	84.3	60.4	55.1	61.0	52.2	55.1	51.3	49.9	55.2	57.8	15.7	39.6	44.9	39.0	47.8	44.9	48.7	50.1	44.8	42.2
sulatatud juust	17.4	26.8	30.0	31.4	30.2	29.6	31.6	34.7	37.3	42.3	82.6	73.2	70.0	68.6	69.8	70.4	68.4	65.3	62.7	57.7
jogurt	20.0	69.4	77.2	82.7	80.1	81.6	81.2	81.1	81.0	76.2	80.0	30.6	22.8	17.3	19.9	18.4	18.8	18.9	19.0	23.8
või	100.0	83.6	100.0	94.1	90.4	90.5	84.0	82.1	78.0	76.5	16.4			5.9	9.6	9.5	16.0	17.9	22.0	23.5
kohupiim	92.9	85.0	88.4	91.7	92.3	93.9	93.0	93.3	92.2	90.4	7.1	15.0	11.6	8.3	7.7	6.1	7.0	6.7	7.8	9.6
jäätis	16.0	80.9	84.1	83.0	79.4	75.5	77.3	75.0	73.9	69.5	84.0	19.1	15.9	17.0	20.6	24.5	22.7	25.0	26.1	30.5

Tabel 2.4

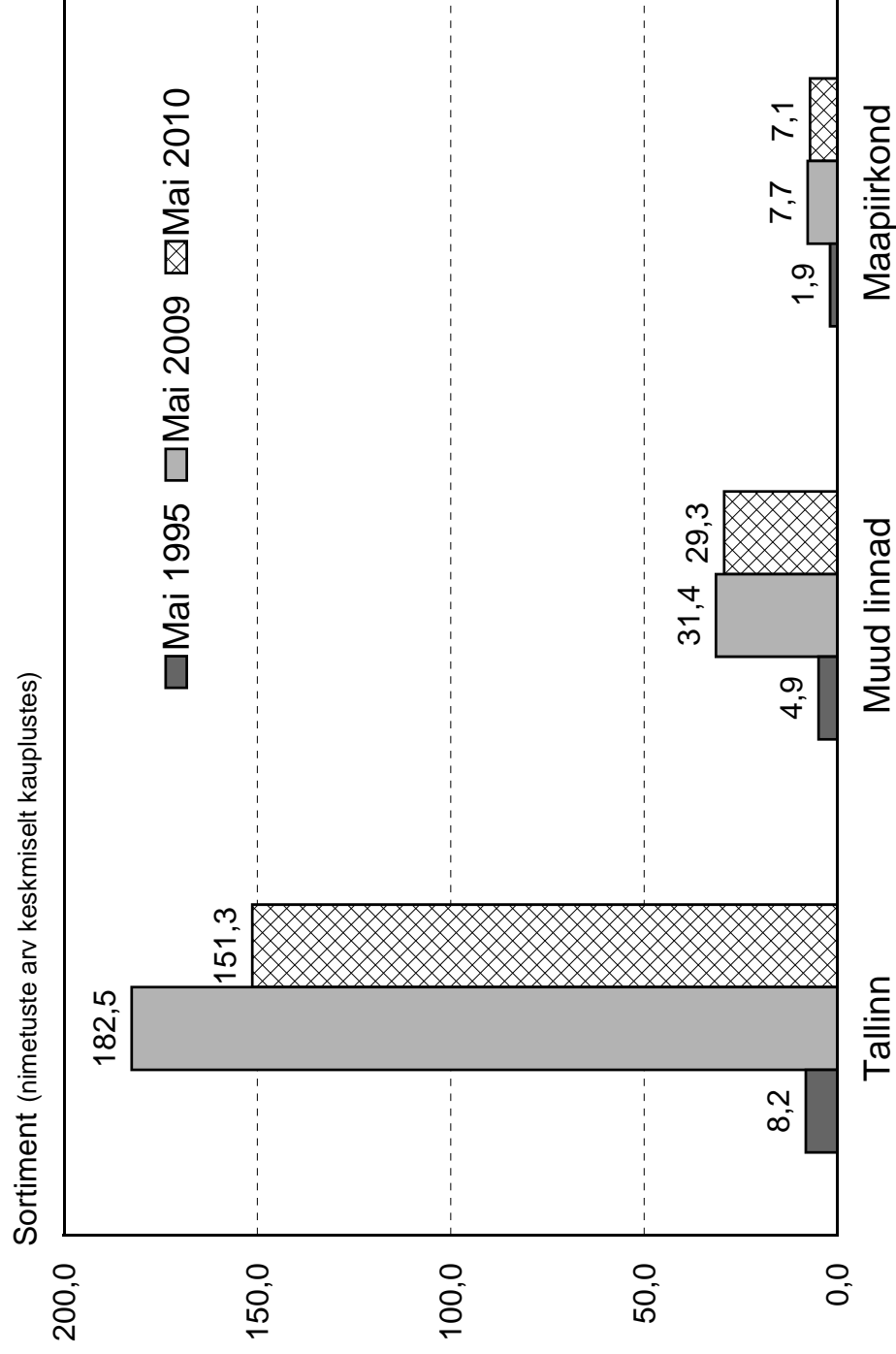
**Kodumaiste ja importpiimatoodete suhe kaupluses
pakutavas piimatoodete sortimendis 2010.a mais (%)**

	Eesti kokku			s.h. Tallinn			muud linnad			maapiirkond		
	Eesti kaup	Importkaup	Importkaup	Eesti kaup	Importkaup	Importkaup	Eesti kaup	Importkaup	Importkaup	Eesti kaup	Importkaup	Importkaup
piim	93	7	80	80	20	96	4	100				
naturaaljuust	58	42	40	40	60	67	33	76	24			
sulatatud juust	42	58	35	35	65	42	58	52	48			
jogurt	76	24	65	65	35	79	21	83	17			
või	76	24	50	50	50	86	14	89	11			
kohupiim	90	10	85	85	15	92	8	93	7			
jäätis	70	30	66	66	34	72	28	67	33			

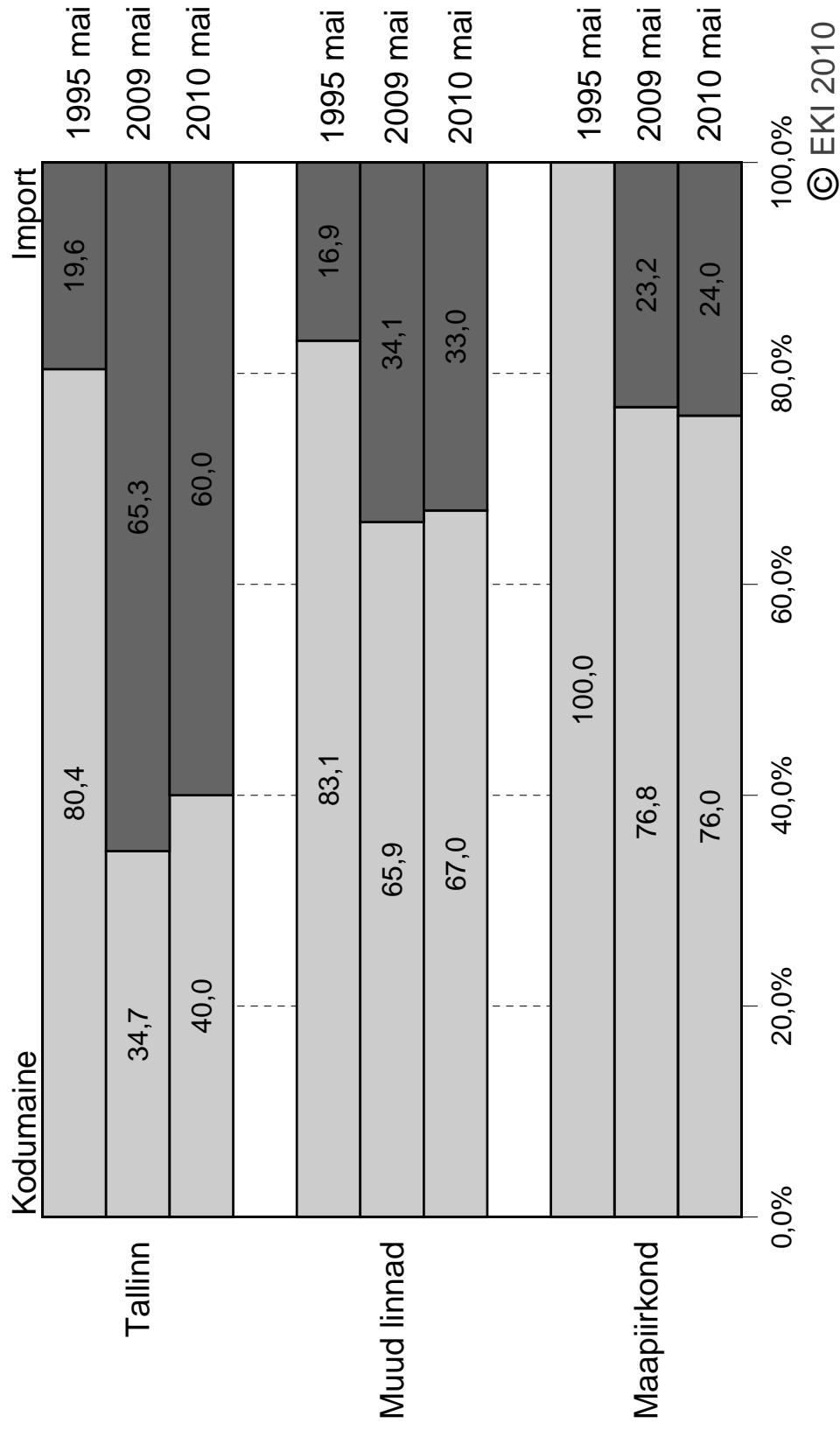
Kodumaise juustu sortiment

Importjuustu sortiment

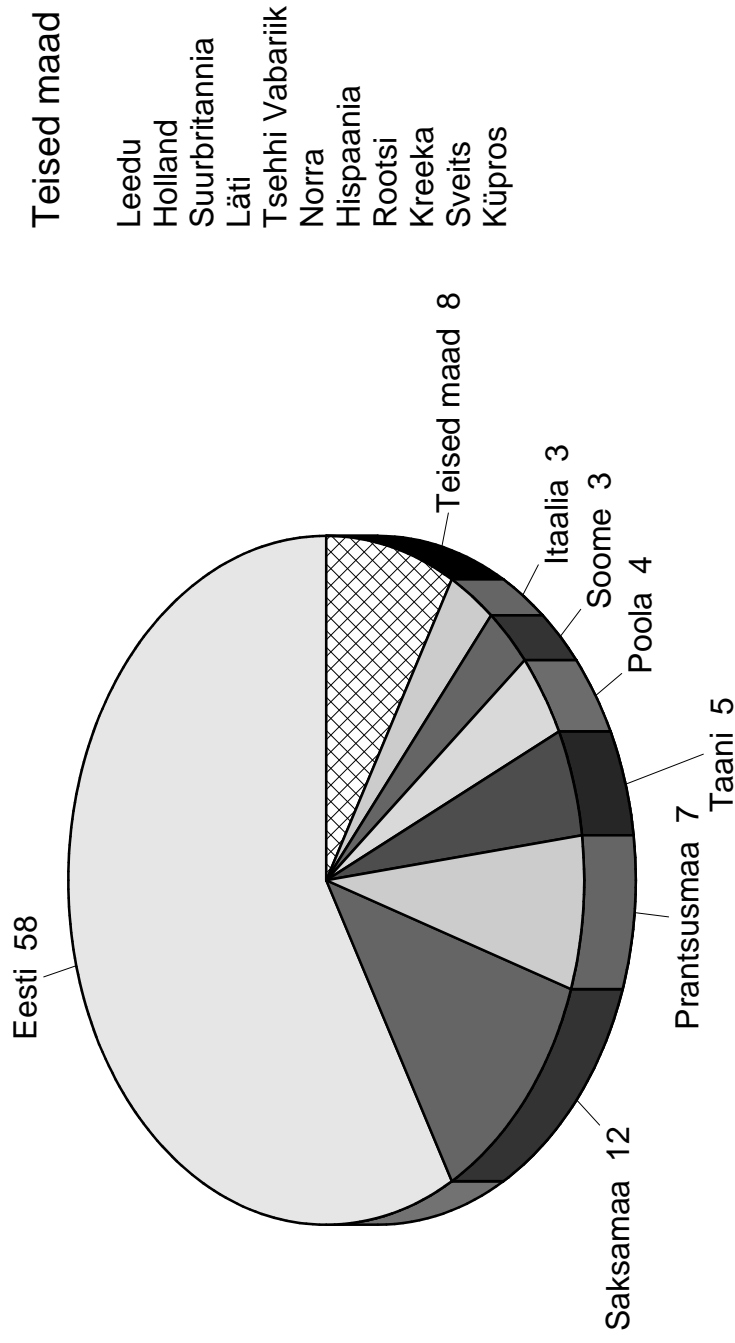

Juustu sortiment (%)

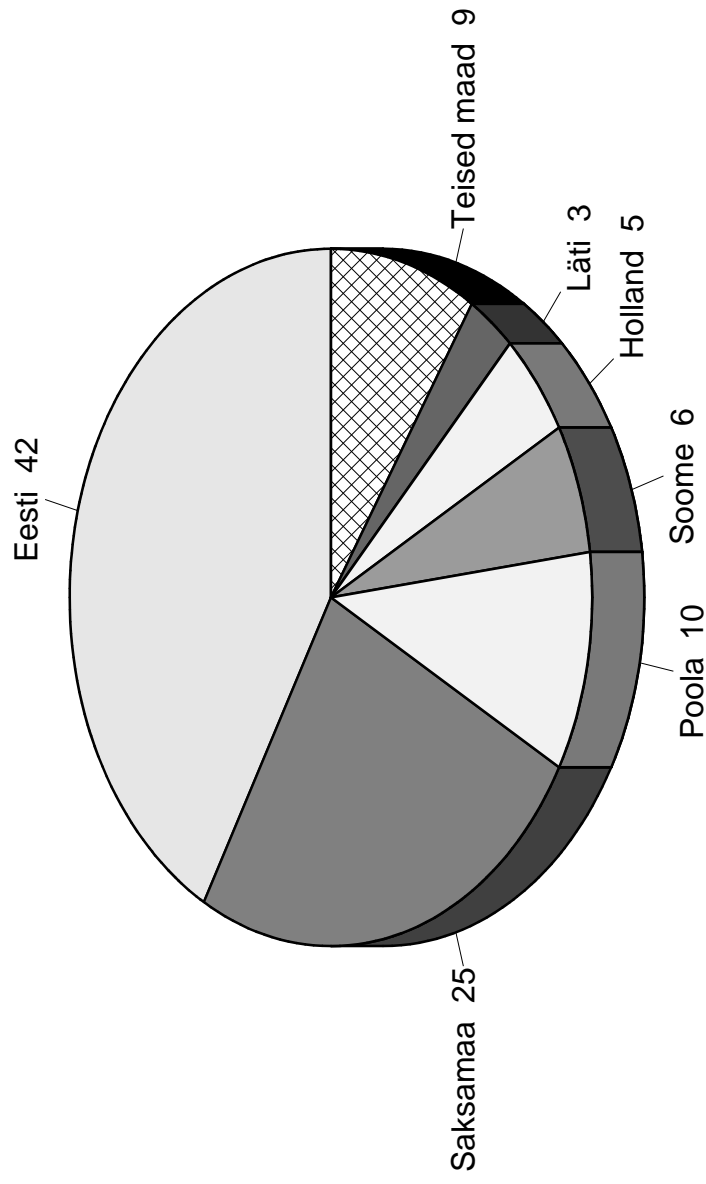
Naturaaljuustu pakkumise struktuur tootjamaade lõikes

(müügilolevate kaubanimetuste koguarvust, %)

Sulatatud juustu pakkumise struktuur tootjamaade lõikes

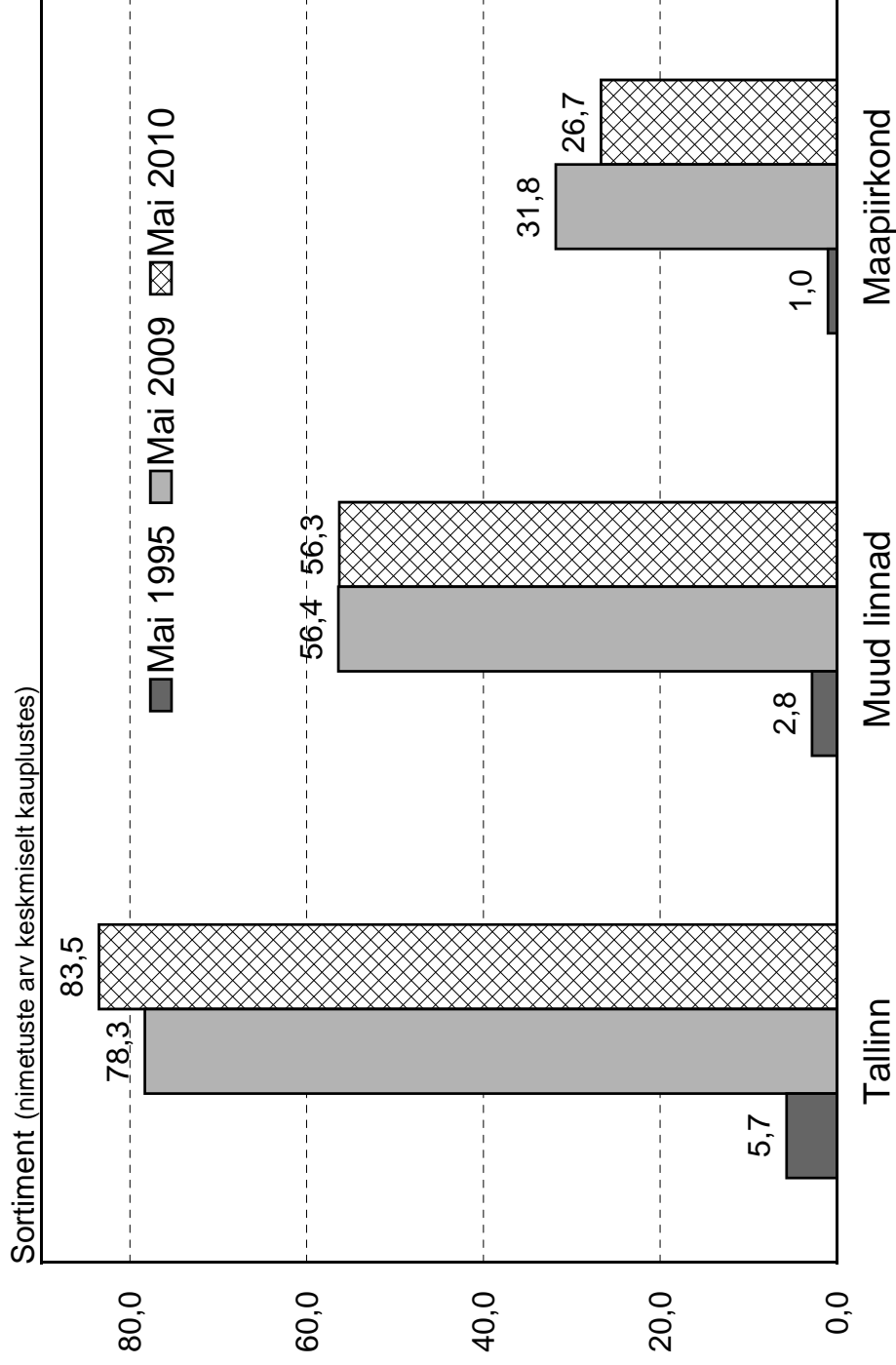
(müügilolevate kaubanimetuste koguarvust, %)

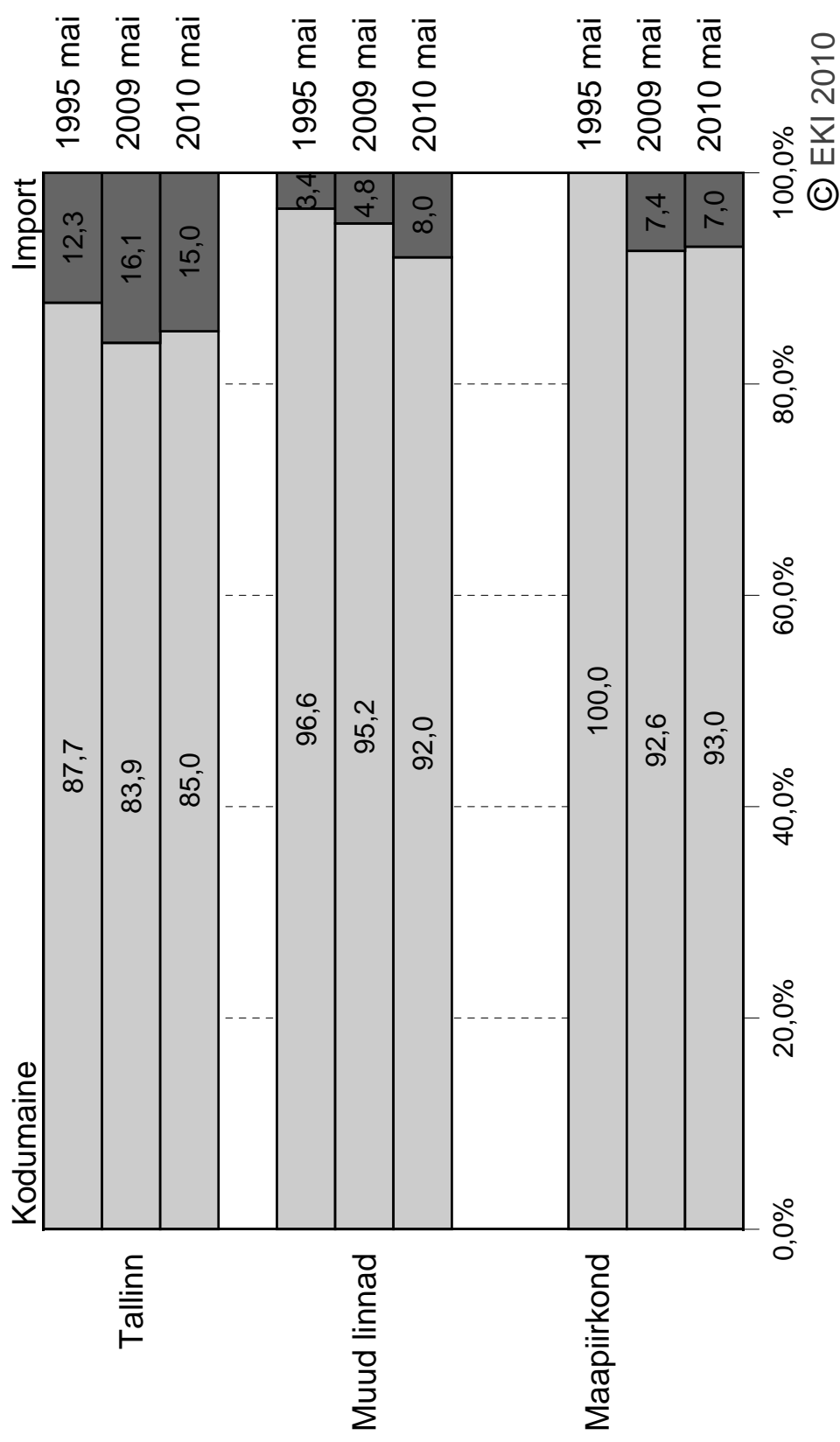
Teised maad

Taani
Itaalia
Prantsusmaa
Tsehhi Vabariik
Leedu
Rootsi
USA
Sveits
Vene
Föderatsioon
Norra
Suurbritannia
Island
Küpros

Kodumaise kohupiima sortiment

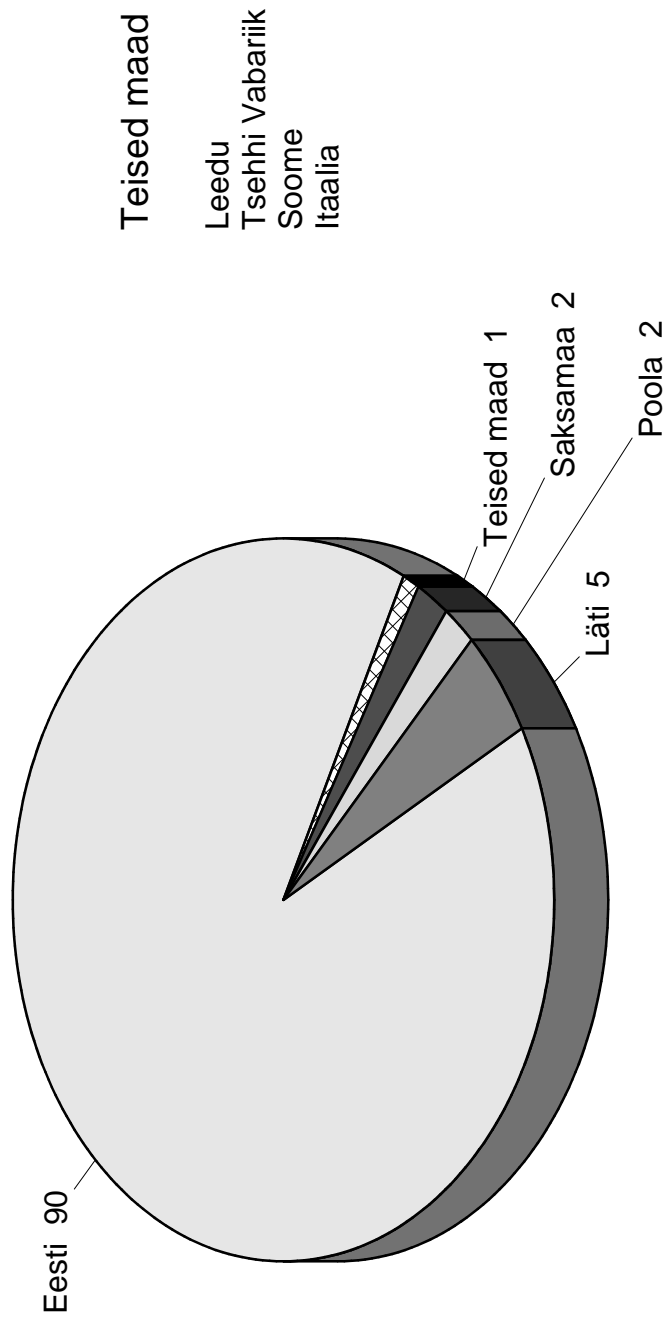

Kohupiima sortiment (%)

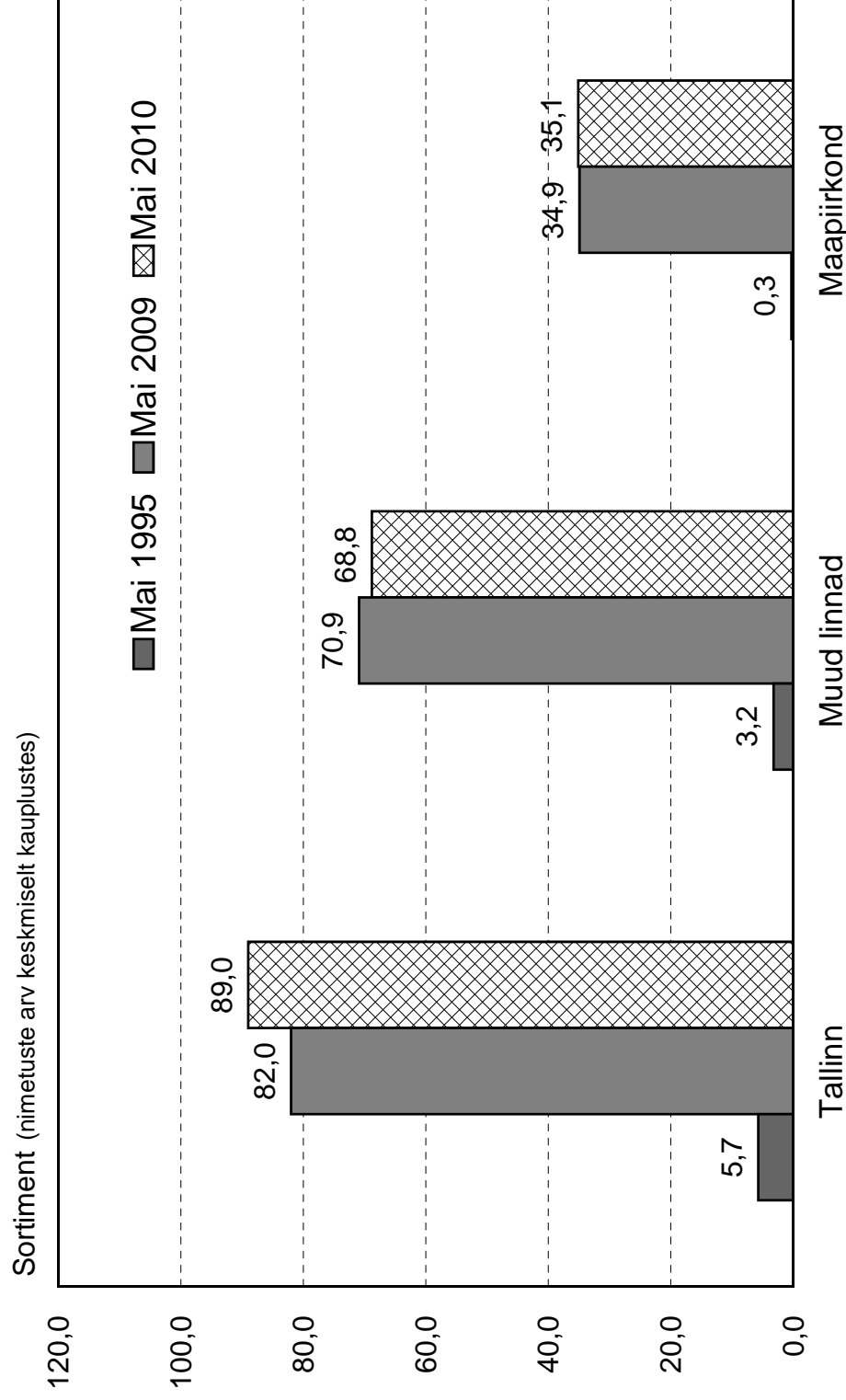

Kohupiima pakkumise struktuur tootjamaade lõikes

(müügilolevate kaubanimetuste koguarvust, %)

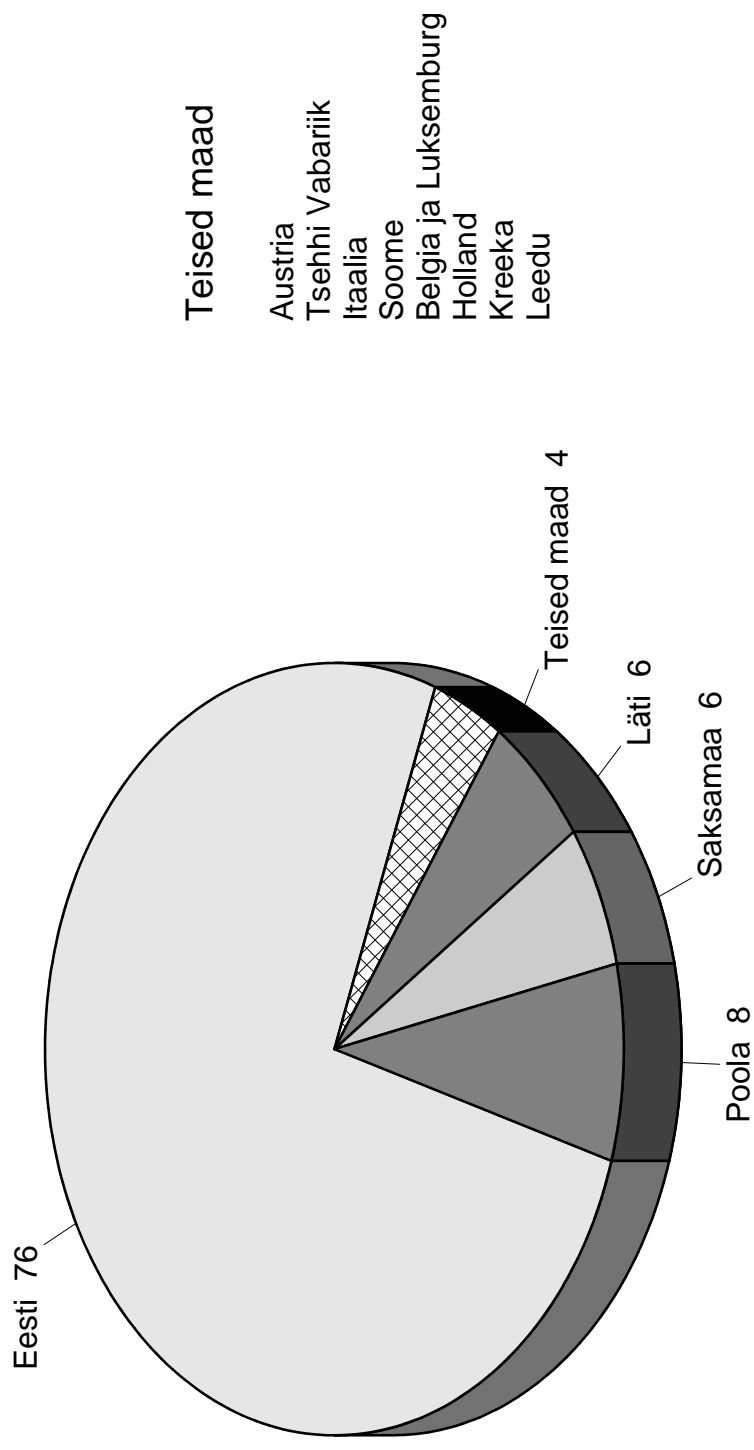

Kodumaise jogurti sortiment

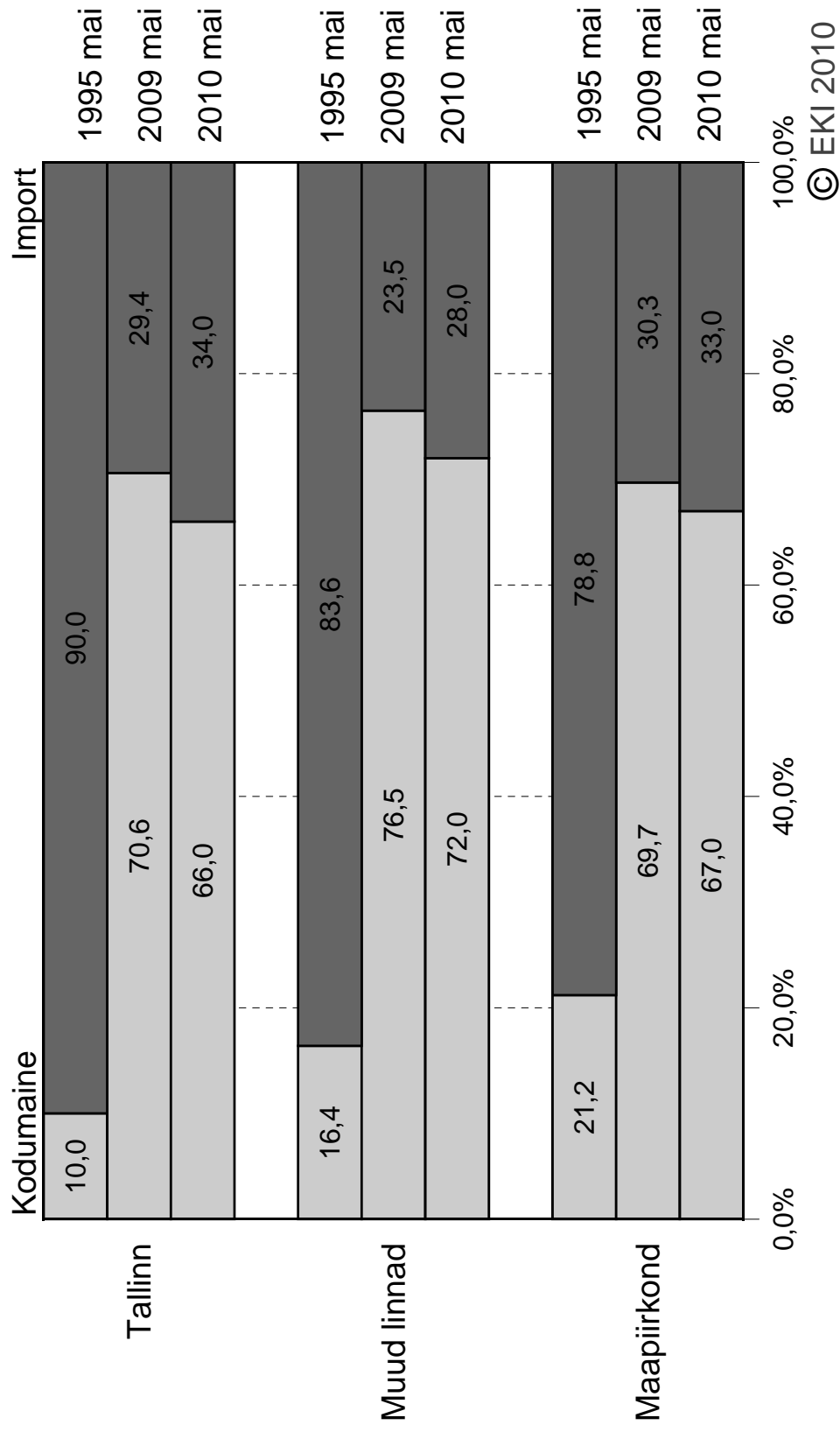

Jogurti pakkumise struktuur tootjamaade lõikes

(müügilolevate kaubanimetuste koguarvust, %)

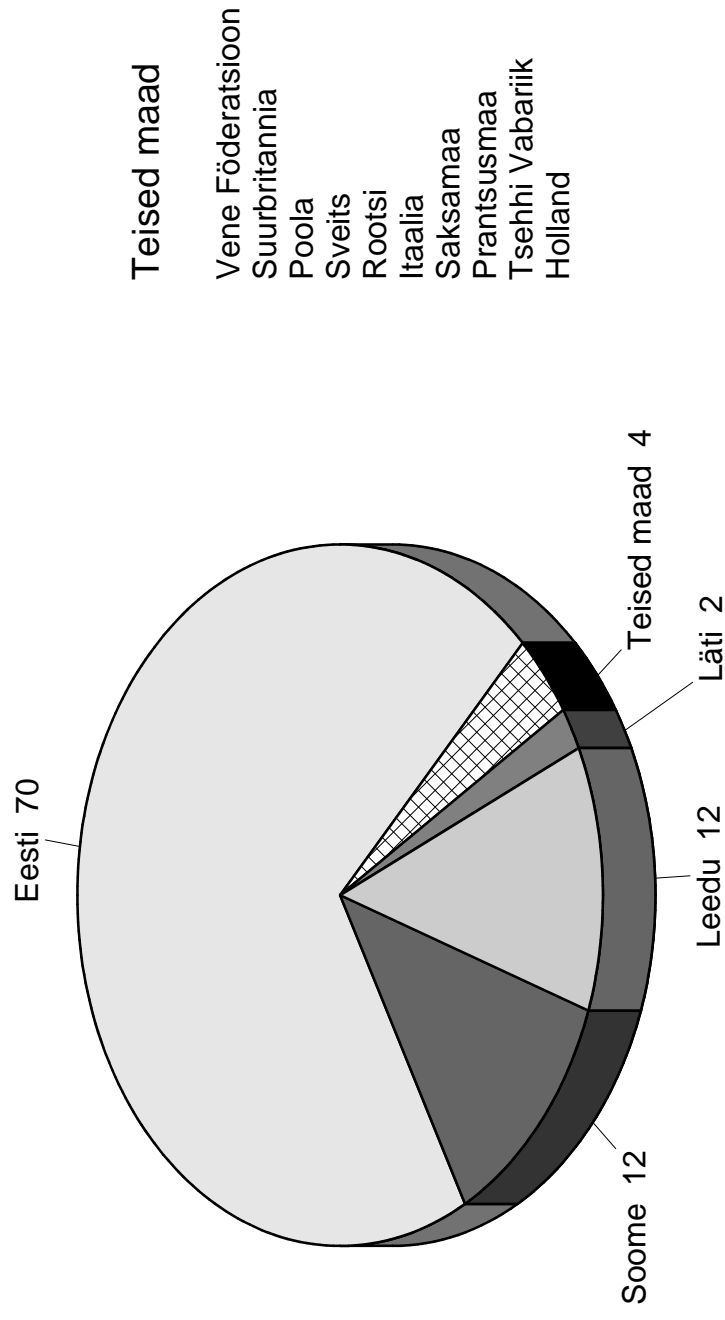

Jäätise sortiment (%)

Jäätise pakkumise struktuur tootjamaade lõikes

(müügilolevate kaubanimetuste koguarvust, %)

Tabel 2.5

**Kodumaiste ja importpiimatoodete osakaal
kaupluste rahalises käibes (%)**

	Eesti kaup										Importkaup									
	Mai 1995	Mai 2002	Mai 2003	Mai 2004	Mai 2005	Mai 2006	Mai 2007	Mai 2008	Mai 2009	Mai 2010	Mai 1995	Mai 2002	Mai 2003	Mai 2004	Mai 2005	Mai 2006	Mai 2007	Mai 2008	Mai 2009	Mai 2010
piim	100	100	100	100	100	100	99	99	97	98										
naturaaljuust	97	90	89	88	82	80	79	79	82	84	3	10	11	12	18	20	21	21	18	16
sulatatud juust	76	52	57	53	53	53	55	51	54	64	24	48	43	47	47	47	45	49	46	36
jogurt	40	85	86	92	93	93	93	93	92	89	60	15	14	8	7	7	7	7	8	11
või	100	100	100	99	100	100	99	96	92	97	1			1			1	4	8	3
kohupiim	96	97	98	99	98	98	98	97	97	97	4	3	2	1	2	2	2	3	3	3
jäätis	49	82	85	89	89	87	88	84	84	84	51	18	15	11	11	13	12	16	16	16

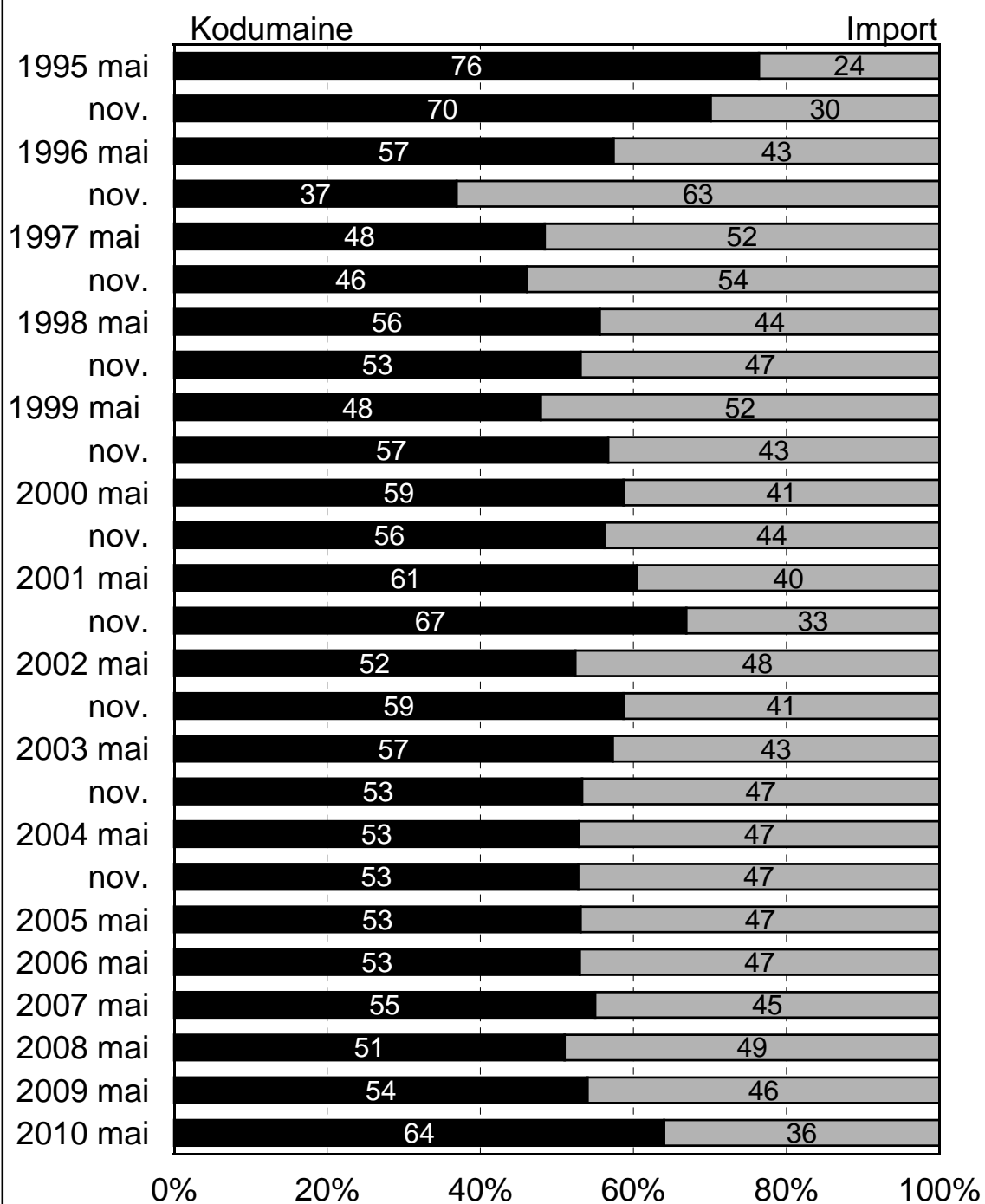
Tabel 2.6

**Kodumaiste ja importpiimatoodete osakaal
kaupluste rahalises käibes 2010. a mais (%)**

	Eesti kokku					s.h. Tallinn					muud linnad					maapiirkond				
	Eesti kaup	Importkaup	Eesti kaup	Importkaup	Eesti kaup	Eesti kaup	Importkaup	Eesti kaup	Importkaup	Eesti kaup	Eesti kaup	Importkaup	Eesti kaup	Importkaup	Eesti kaup	Eesti kaup	Importkaup	Eesti kaup	Importkaup	Eesti kaup
piim	98	2	96	4	97	96	4	97	3	100										
naturaaljuust	84	16	56	44	83	56	44	83	17	98	2									
sulatatud juust	64	36	49	51	63	49	51	63	37	71	29									
jogurt	89	11	77	23	90	77	23	90	10	91	9									
või	97	3	87	13	97	87	13	97	3	100										
kohupiim	97	3	92	8	96	92	8	96	4	100										
jäätis	84	16	77	23	83	77	23	83	17	88	12									

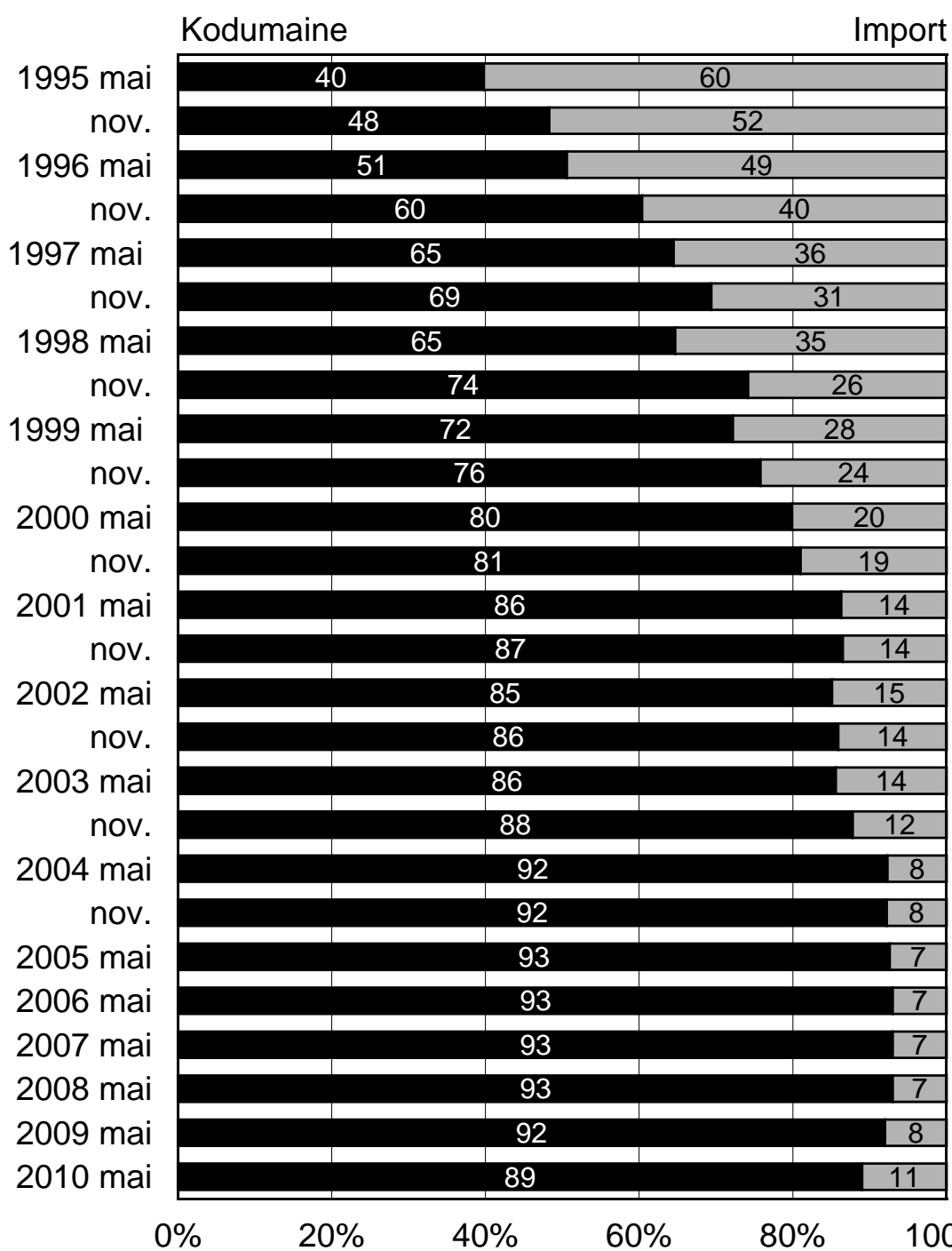
Kodumaise- ja import sulatatud juustu osatähtsus sulatatud juustu kogukäibes

(1995 - 2010 mai)

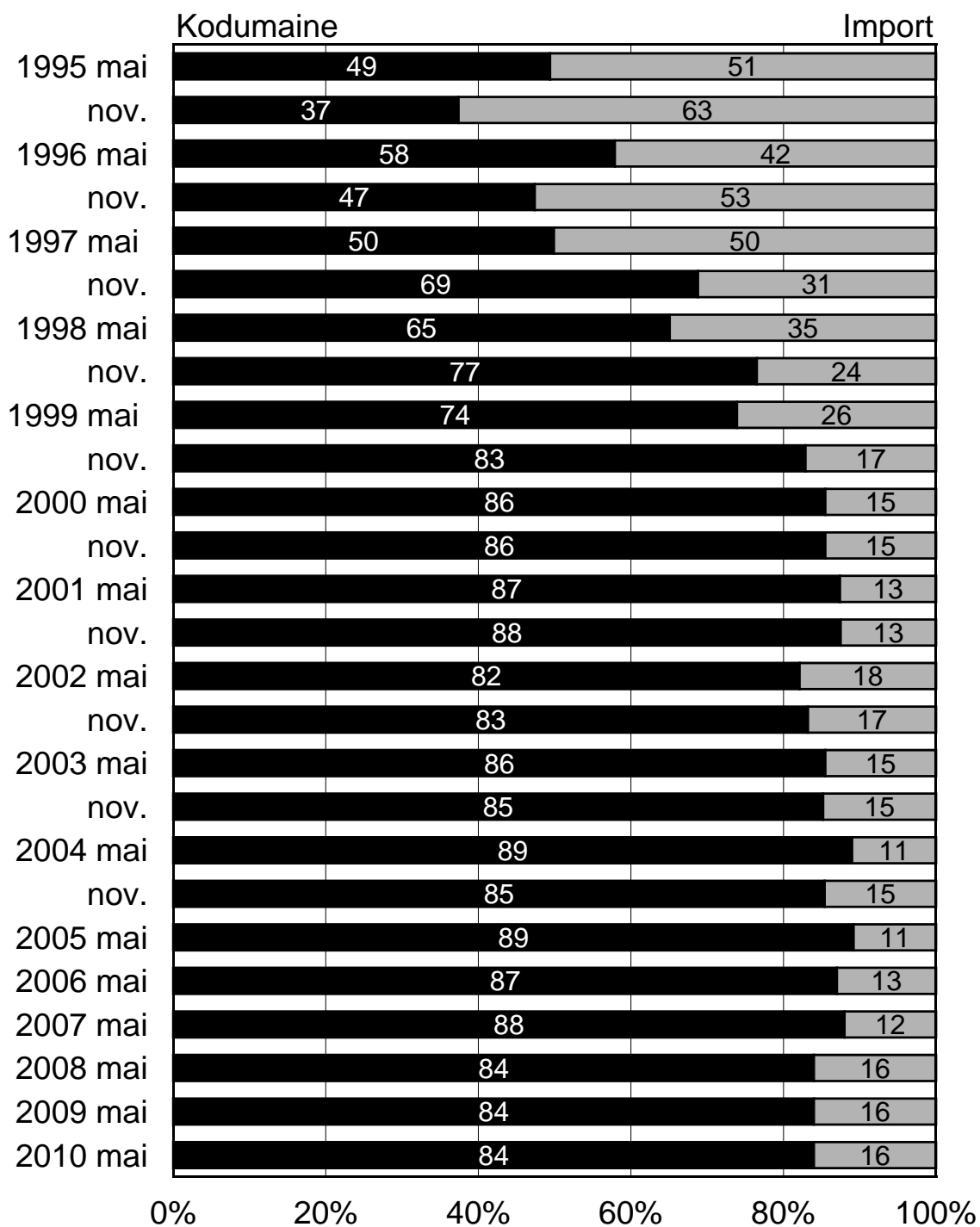
Kodumaise- ja importjogurti osatähtsus jogurtite kogukäibes

(1995 - 2010 mai)

Kodumaise- ja importjätise osatähtsus jäätiste kogukäibes

(1995 - 2010 mai)

Tabel 2.7

Kodumaiste ja importpiimatoodete keskmised hinnad (kr/kg)

Toidukaup	Eesti kaup										Importkaup					
	Mai 2003	Mai 2004	Mai 2005	Mai 2006	Mai 2007	Mai 2008	Mai 2009	Mai 2010	Mai 2003	Mai 2004	Mai 2005	Mai 2006	Mai 2007	Mai 2008	Mai 2009	Mai 2010
Piimatooted s.h.																
piim (kr/l)	6.39	7.43	7.82	7.77	8.08	11.99	10.32	9.32					5.50	9.77	11.30	9.73
naturaaljuust	75.58	76.85	84.04	87.89	94.63	133.65	114.03	103.17	107.64	99.08	116.07	133.81	154.38	181.47	205.82	176.49
sulatatud juust	74.83	73.02	75.95	75.35	80.44	98.54	96.63	93.65	108.71	106.60	103.19	108.80	114.22	124.67	127.74	129.01
jogurt	27.03	27.85	28.44	28.83	30.92	34.57	34.95	36.69	34.25	32.66	33.96	35.79	36.63	42.13	47.81	46.39
või	43.68	53.23	63.91	65.43	68.05	100.44	93.94	96.66	42.70	71.55	155.57	138.37	170.24	159.38	164.67	136.36
kohupiim	34.84	35.63	37.59	38.08	39.72	47.90	46.19	44.56								45.10
jäätis (kr/l)	28.47	26.89	27.78	28.03	28.82	36.58	35.63	35.35	27.71	25.99	25.63	26.53	26.77	36.70	41.19	34.43

Tabel 2.8

Piimatoodete keskmised hinnad 2010.a mais (kr./kg)

	Eesti kokku			s.h. Tallinn			muud linnad			maapiirkond		
	Eesti kaup	Importkaup	Eesti kaup	Eesti kaup	Importkaup	Eesti kaup	Eesti kaup	Importkaup	Eesti kaup	Importkaup	Eesti kaup	Importkaup
piim (kr/l)	9.32	9.73	9.66	9.66	10.10	9.31	9.55	9.07				
naturaaljuust	103.17	176.49	103.63	102.27	203.33	105.96	145.19	105.96				98.31
sulatatud juust	93.65	129.01	104.60	90.49	147.35	92.47	121.34	92.47				116.44
jogurt	36.69	46.39	36.53	36.94	50.08	36.13	45.27	36.13				41.07
või	96.66	136.36	97.08	94.94	165.72	101.38	94.95	101.38				83.58
kohupiim	44.56	45.10	44.83	43.95	40.00	46.29	46.23	46.29				
jäätis (kr/l)	35.35	34.43	36.78	35.45	35.98	33.89	34.72	33.89				31.93

3. LIHATOOTED

LIHATOOTED

Veiseliha sortimendi laius võrreldes möödunud aastaga ei muutunud, küll aga muutus kodumaise ja importliha suhe pakutavas sortimendis. Kui varem sisseveetud veisliha kauplustes müügil praktiliselt ei olnud, siis käesoleva aasta mais oli 25% müügilolevast veiselihavalikust importliha. Seda oli Haabersti Rimis 11, Ülemiste ja Narva Rimis 8 ning Tartu Rimis 5 sorti. Neis kauplustes Eestimaist veiseliha vaatluse läbiviimise ajal müügi ei olnud. Tallinna Prisma oli 14, Selveris ja Stockmannis 12 ning Tallinna Kaubamajas 10 sorti Eesti veiseliha. Paides ja Võrus veiseliha müügil ei olnud. Kodumaine veiseliha maksis 2010. aasta mais kauplustes keskmiselt 110.81 kr/kg (2009.a 122.04 kr/kg) ja importliha 133.98 kr/kg (tabel 3.7). Veiseliha käibest moodustas kaupluste hinnangul kodumaine liha 96%.

Sealiha valik suurenes aastaga ühe nimetuse võrra 10 tooteni keskmiselt kaupluses. Tallinna kauplustes oli müügil 16 nimetust Eestimaist ja 6 importsealiha, teistes linnades 11 kodumaist ja 1 importliha ning maakauplustes vaid 5 sorti kohalikku sealiha. Eestis toodetud sealiha odavnes aastaga 7% ja maksis keskmiselt 77.27 kr/kg (2009.a 83.10 kr/kg) ning Rimides ja Maximades müügilolnud importsealiha maksis 86.66 kr/kg. Kodumaise sealiha osakaal kaupluste sealiha müügikäibes oli käesoleva aasta mais sama mis aasta tagasi - keskmiselt 95%.

Linnuliha sortiment rikastus viimase aasta jooksul 2 kodumaise (kokku 10 nimetust keskmiselt kaupluse kohta) ja 2 importtoote (4) võrra. Linnuliha valik paranes kõigis regioonides. Tallinnas oli müügil 22 nimetust kohalikku ja 10 importlinnuliha, teistes linnades 10 kodumaist ja 3 importi ja maakauplustes 4 Eestimaist ja 2 importlinnuliha. Müügilolevast linnuliha oli 73 % Eestist, 17% Leedust, 2% Ungarist ja Taanist. Linnuliha müügikäibes jäi tasakaal Eestis toodetu ja sissetoodu vahel muutmatuks - 74% käibest moodustas Eestimaine linnuliha. AS Talleggi broileri koivad odavnesid aastaga 7,2% ja maksid 44.56 kr/kg (2009.a 48.03 kr/kg) ja importkoivad 43.00 kr/kg (41.03 kr/kg).

Lihakonservide valik suurenes 2010. aastal võrreldes eelmise aastaga 2 kodumaise ja 1 importkonservi võrra ning nüüd on kaupluses valida 13 Eestimaise ja 4 välismaise lihakonservi vahel. Tallinna kauplustes suurenes lihakonservide valik 6 kodumaise (20-ni) ja 3 importkonservi (5-ni) võrra keskmiselt kaupluses. Teistes linnades oli müügil 14 kohalikku ja 4 import ning maapiirkonna kauplustes 8 kodumaist ja 3 importtoodet. Lihakonservid on viimase aastaga odavnenud, kohalik konserv maksis 92.04 kr/kg (2009.a 93.78 kr/kg) ja importkonserv 50.10 kr/kg (2009.a 50.48 kr/kg). Madalama hinna tõttu suurenes importkonservide osakaal lihakonservide käibes aastaga 20%-lt 24%-ni.

Keeduvorstide ja viinerite, täis- ja poolsuitsuvorstide ning suitsu- ja keedusinkide valikus suurenes importtoodete sortiment kõigi toodete osas 1-2 toote võrra. Kodumaistest toodetest suurenes valik selles tootegrupis vaid keeduvorstide ja viinerite osas (62-lt 65 tootenimetuseni). Eestimaiste suitsuvorstide valik vähenes aastaga 2 (49-ni) ja suitsuliha sortiment kuue (59-ni) toote võrra keskmiselt kaupluses. Keeduvorstide-viinerite sortiment rikastus peamiselt viinerite valiku laienemise arvel, mida erinevad lihatööstusettevõtted väljastavad

erineva suurusega pakendites. Elanike väiksema ostujõu tingimustes on ka loomulik, et odavamate lihatoodete sortiment suureneb ning kallimate oma väheneb. Tallinnas oli müügil 85 nimetust kodumaist keeduvorsti, 85 suitsuvorsti ja 103 suitsusinki ning importtoodetest 3 keeduvorsti, 28 suitsuvorsti ja 18 suitsuliha. Suurim oli keeduvorstide-viinerite sortiment Pärnu Maxima XXX-s, kus pakuti 124 Eestimaist ja 17 importtoodet, mis olid valmistatud Lätis ja Leedus. Valga Maxima XX-s oli müügil 92 kodumaist ja 20 Läti-Leedu keeduvorsti. Mõned nimetused Läti viinereid olid müügil ka Rimides, ülejäänud kauplustes olid müügil vaid kodumaised vorstitooted. Eestis toodetud keeduvorsti-viinerite keskmine hind oli aastaga langenud 2,7% ja maksid 59.12 kr/kg (2009.a 60.77 kr/kg) ning importvorstid olid kallinenud 50.83 kr/kg-ni (2009.a 40.67 kr/kg). Sisseveetud keeduvorstidest-viineritest odavamaimad olid Leedu tooted hinnaga 43.50 kr/kg, järgnesid Läti viinerid 59.50 kr/kg. Tallinnas oli müügil ka paar nimetust Soome keeduvorsti keskmise hinnaga 92.90 kr/kg. Eesti keeduvorstist oli 15% müügil viilutatud väikepakendeis. Valdava osa (98%) keeduvorstide ja viinerite müügikäibest annavad endiselt Eesti tooted.

Kõigis Tallinna kauplustes olid lisaks kodumaistele toodetele müügil ka Hispaaniast, Prantsusmaalt, Soomest, Lätist, Leedust ja Itaaliast imporditud suitsuvorstid ja -singid. Pealinna kauplustes oli müügil keskmiselt 28 nimetust imporditud suitsuvorsti ja 18 nimetust suitsuliha (tabel 3.2). Väljaspool pealinna olid imporditud suitsulihatooded müügil vaid Tartu ja Narva Rimis ning Pärnu ja Valga Maximades. Suurimat valikut suitsuvorste pakkus Haabersti Rimi, kus oli müügil 114 Eesti ja 37 importvorsti. Eestis toodetud suitsuvorst odavnes aastaga 3% ja maksis keskmiselt 107.16 kr/kg ning importvorst odavnes 23% ja maksis keskmiselt 201.52 kr/kg. Importsuitsuvorstidest odavam, Läti päritolu toode, maksis 48.21 kr/kg, kalleimad olid Prantsusmaa suitsuvorstid keskmise hinnaga 386 kr/kg. Kodumaise suitsuvorsti osakaal kaupluste suitsuvorsti müügikäibes on viimasel 4 aastal vähehaaval langenud, kuid see on endiselt kõrge - 2010. aastal 95%.

Kodumaise suitsuliha valik vähenes viimase aastaga 7 ja importliha sortiment kasvas ligi 3 toote võrra keskmiselt kaupluse kohta. 2010. aasta kevadel oli Eestis müügil 59 kodumaist ja 5 imporditud suitsulihatoodet keskmiselt kaupluses. Tallinnas oli valik suurim, 103 Eestimaist ja 18 importsuitsuliha. Teistes linnades oli müügil 64 kohalikku ja 4 imporditud ning maapoodides pakuti vaid 33 sorti Eesti lihatööstusettevõtete toodetud suitsuliha. Kauplustest oli suurim suitsulihavalik Pärnu Maxima XXX-s, kus oli sortimendis 160 Eesti ja 49 importsuitsuliha. Sarnaselt suitsuvorstile vähenes sortimendis kallimate toodete osakaal, mistõttu keskmine kilohind langes aastaga kodumaisel toodangul 6% ja impordil 45%. Tallinnas maksis kodumaine suitsuliha keskmiselt 107.53 kr/kg ja importliha 291.47 kr/kg, teistes linnades vastavalt 94.96 kr/kg ja 105.39 kr/kg ning maapiirkonnas 89.68 ja 64.90 kr/kg (tabel 3.8). Sarnaselt suitsuvorstile oli ka imporditud suitsuliha valikus Tallinna kauplustes suur osakaal kallitel Prantsuse, Itaalia ja Hispaania toodetel, teistes linnades olid sortimendis valdavalt odavamad Läti ja Leedu tooted.

Kodumaistest suitsuvorstidest oli 24% ja suitsulihast 52% müügil viilutatud väikepakendeis. Uuringus osalenud kaupluste suitsuliha ja -vorsti käibes kokku kujunes importtoodete osakaaluks keskmiselt 5%.

Tabel 3.1

Lihatoodete sortimendi laius (nimetuste arv keskmiselt kaupluses)

	Eesti kaup										Importkaup									
	Mai 1995	Mai 2002	Mai 2003	Mai 2004	Mai 2005	Mai 2006	Mai 2007	Mai 2008	Mai 2009	Mai 2010	Mai 1995	Mai 2002	Mai 2003	Mai 2004	Mai 2005	Mai 2006	Mai 2007	Mai 2008	Mai 2009	Mai 2010
veiseliha	0.9	1.4	1.8	2.1	2.2	1.9	2.5	2.1	2.6	2.1										0.7
sealiha	1.1	5.1	6.3	7.5	7.4	9.0	8.9	8.3	9.2	9.9	0.2	0.2								1.3
linnuliha	2.0	6.4	6.8	8.0	7.1	8.0	9.0	7.0	8.3	10.0	0.7	2.2	2.2	2.2	2.7	3.4	3.7	3.2	1.8	3.8
lihakonservid	5.7	7.8	8.3	8.9	9.0	7.8	7.8	10.2	10.9	12.9	2.3	2.7	2.6	3.0	3.9	4.2	4.4	3.4	3.1	4.1
keeduworst. viinerid	8.3	33.7	41.7	48.2	57.3	56.4	55.8	57.6	62.2	65.6	0.4	0.1	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.1	1.3
suitsuvorst	3.9	24.0	31.6	37.3	42.4	47.6	53.4	51.2	51.5	49.6	1.0	0.2	0.4	1.1	2.2	2.4	3.3	3.4	5.2	7.0
suitsuliha	3.5	24.8	29.0	36.5	48.8	48.5	54.7	59.6	65.6	59.1	0.4	0.1	0.2	0.5	1.3	1.1	1.5	2.2	2.0	4.7

Tabel 3.2

Lihatoodete sortimendi laius 2010. a mais (nimetuste arv keskmiselt kauplustes)

	Eesti kokku			s.h. Tallinn			muud linnad			maapiirkond		
	Eesti kaup	Importkaup	Importkaup	Eesti kaup	Importkaup	Importkaup	Eesti kaup	Importkaup	Importkaup	Eesti kaup	Importkaup	Importkaup
veiseliha	2.1	0.7	3.2	8.0	3.2	1.9	11.5	0.5	0.2	4.9	0.2	
sealiha	9.9	1.3	5.8	16.2	5.8	11.5	10.6	0.9	4.9	4.1	1.7	
linnuliha	10.0	3.8	10.3	22.0	10.3	10.6	14.0	3.4	4.1	8.1	3.0	
lihakonservid	12.9	4.1	5.3	20.2	5.3	14.0	76.1	4.5	8.1	41.2	3.0	
keeduworst. viinerid	65.6	1.3	3.0	84.8	3.0	76.1	54.3	1.7	41.2	27.9	0.1	
suitsuvorst	49.6	7.0	28.5	85.5	28.5	54.3	64.2	5.9	27.9	33.3	0.1	
suitsuliha	59.1	4.7	18.3	103.0	18.3	64.2	4.2	4.2	33.3	0.1	0.1	

Tabel 3.3

**Kodumaiste ja impordlihatoodete suhe
kaupluses pakutavas lihatoodete sortimendis (%)**

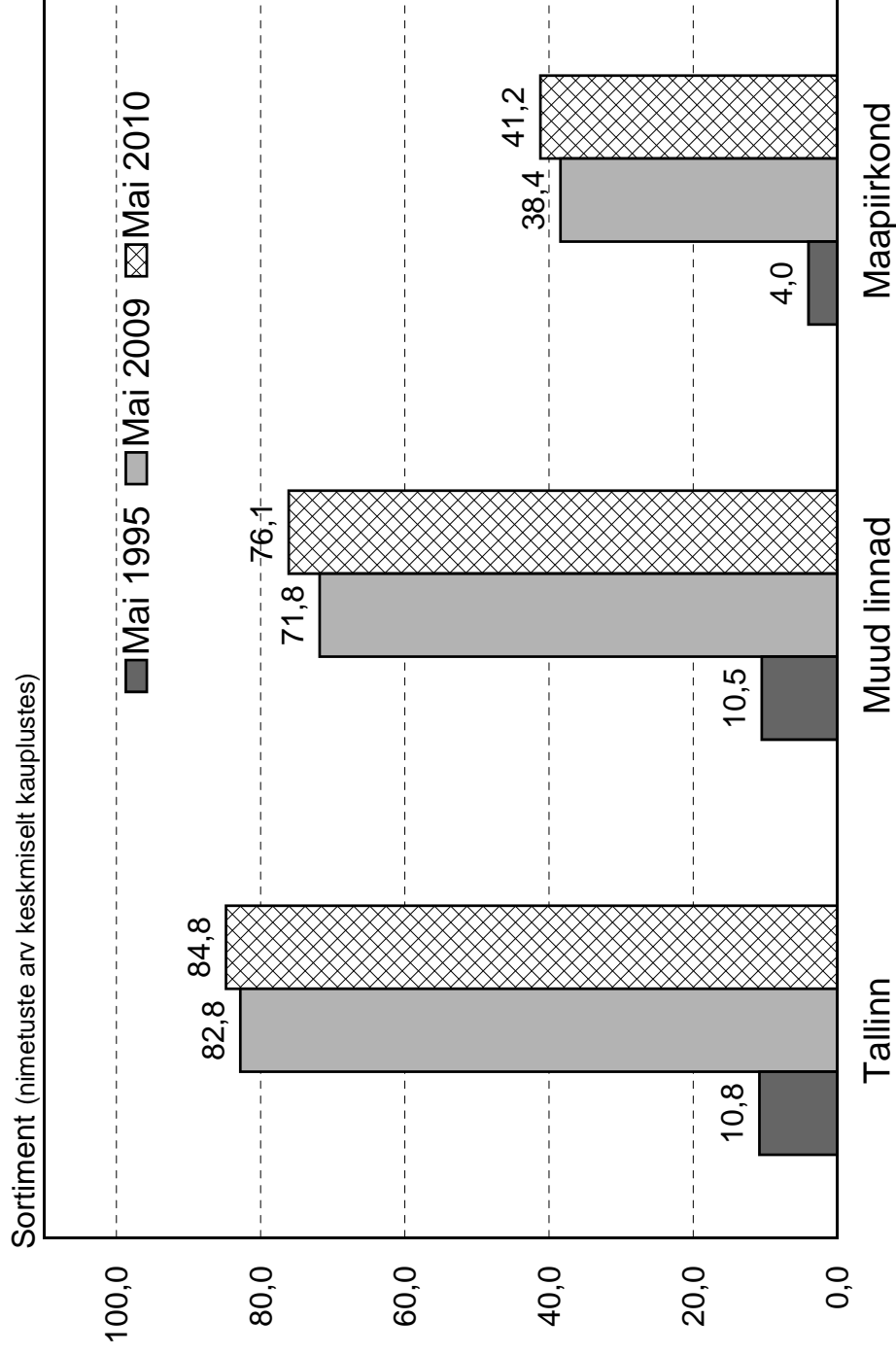
	Eesti kaup										Importkaup									
	Mai 1995	Mai 2002	Mai 2003	Mai 2004	Mai 2005	Mai 2006	Mai 2007	Mai 2008	Mai 2009	Mai 2010	Mai 1995	Mai 2002	Mai 2003	Mai 2004	Mai 2005	Mai 2006	Mai 2007	Mai 2008	Mai 2009	Mai 2010
veiseliha	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	75.0										25.0
sealiha	100.0	95.7	97.6	99.4	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	88.7	4.3	2.4	0.6							11.3
linnuliha	74.1	74.7	75.4	78.5	72.7	70.1	70.7	68.8	82.2	72.6	25.9	25.3	24.6	21.5	27.3	29.9	29.3	31.2	17.8	27.4
lihakonservid	71.3	74.1	76.5	75.0	69.9	64.8	63.9	75.2	77.9	75.9	28.7	25.9	23.5	25.0	30.4	35.2	36.1	24.8	22.1	24.1
keeduworst. viinerid	95.4	99.8	99.6	99.6	99.6	99.7	99.7	99.7	99.9	98.0	4.6	0.2	0.4	0.4	0.4	0.3	0.3	0.3	0.1	2.0
suitsuworst	79.6	99.1	98.9	97.2	95.0	95.2	94.1	93.7	90.9	87.7	20.4	0.9	1.1	2.8	5.0	4.8	5.9	6.3	9.1	12.3
suitsuliha	89.7	99.6	99.3	98.6	97.4	97.8	97.4	96.5	97.0	92.6	10.3	0.4	0.7	1.4	2.6	2.2	2.6	3.5	3.0	7.4

Tabel 3.4

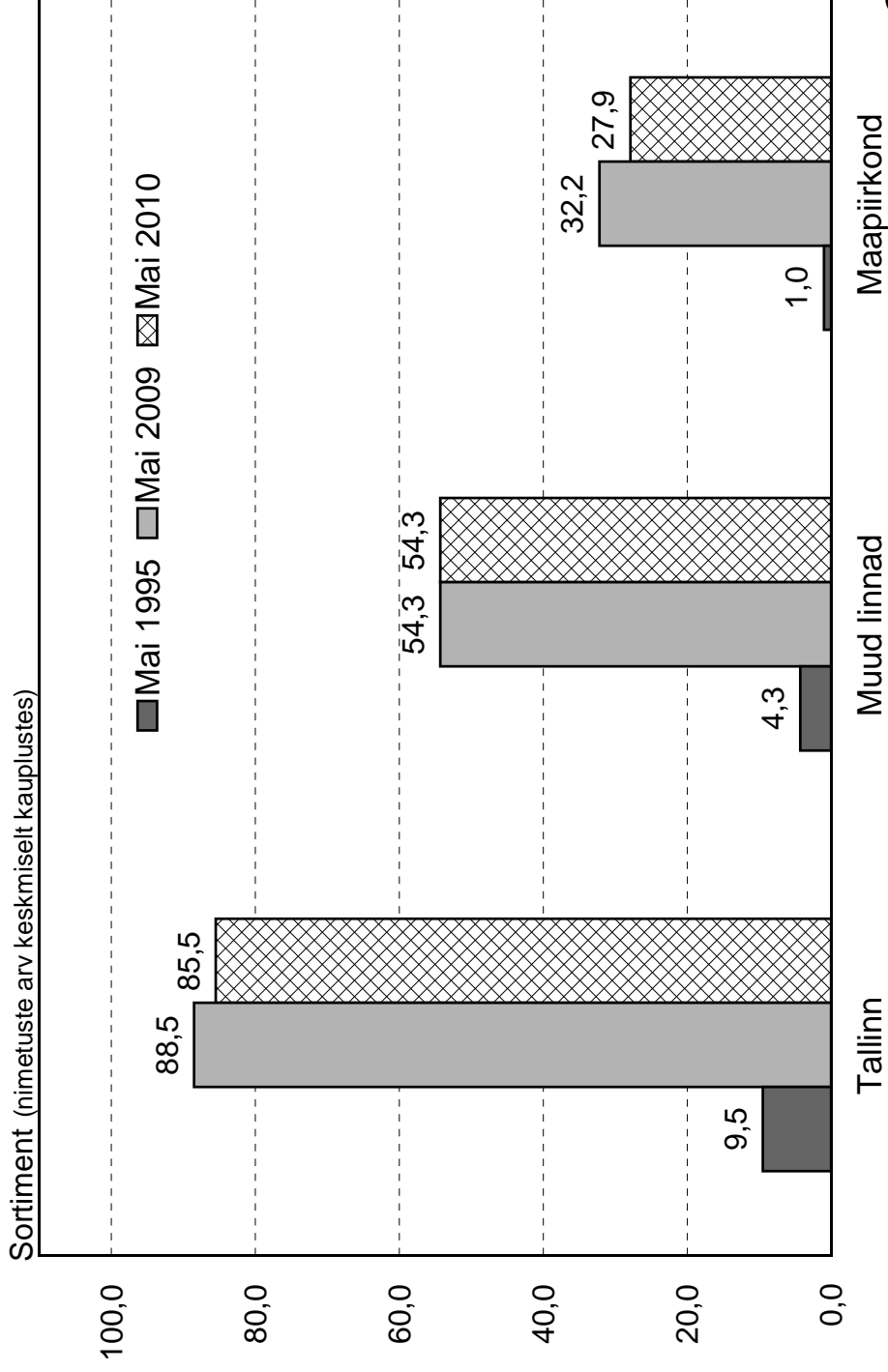
**Kodumaiste ja impordlihatoodete suhe kaupluses
pakutavas lihatoodete sortimendis 2010. a mais (%)**

	Eesti kokku			s.h. Tallinn		muud linnad			maapiirkond		
	Eesti kaup	Importkaup	Importkaup	Eesti kaup	Importkaup	Eesti kaup	Importkaup	Importkaup	Eesti kaup	Importkaup	Importkaup
veiseliha	75	25	72	28	22	78	100	100	100	100	100
sealiha	89	11	73	27	7	93	100	100	100	100	100
linnuliha	73	27	68	32	24	76	70	70	70	70	30
lihakonservid	76	24	79	21	24	76	73	73	73	73	27
keeduworst. viinerid	98	2	97	3	2	98	100	100	100	100	100
suitsuworst	88	12	75	25	10	90	100	100	100	100	100
suitsuliha	93	7	85	15	6	94	100	100	100	100	100

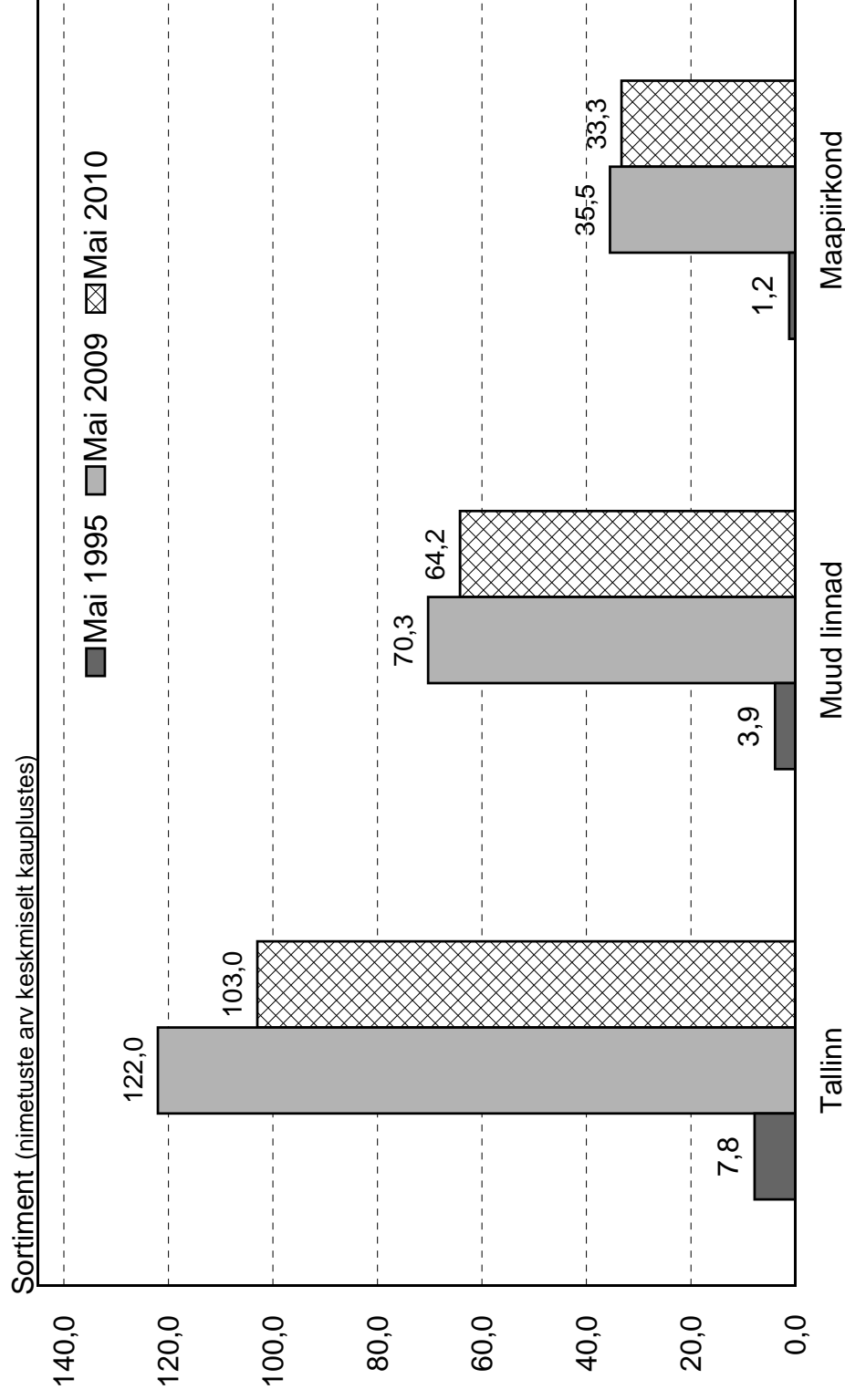
Kodumaise keeduvorsti ja viinerite sortiment

Kodumaise suitsuvarsti sortiment

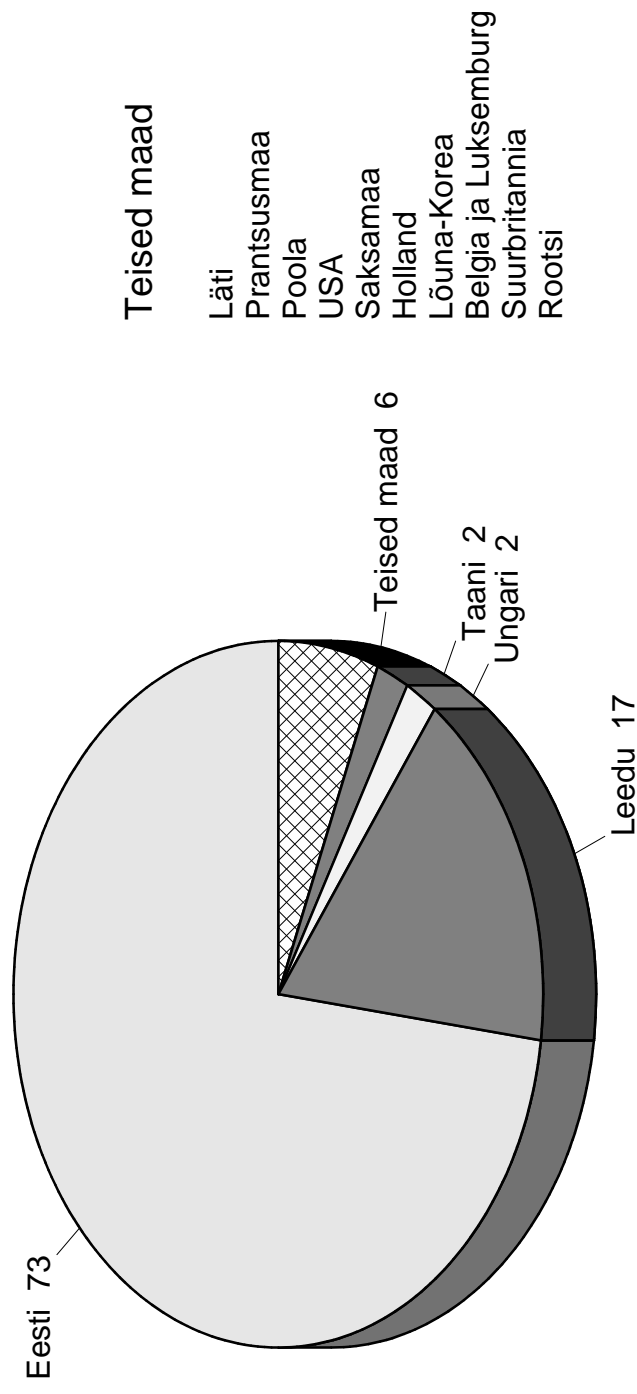

Kodumaise suitsuliha sortiment

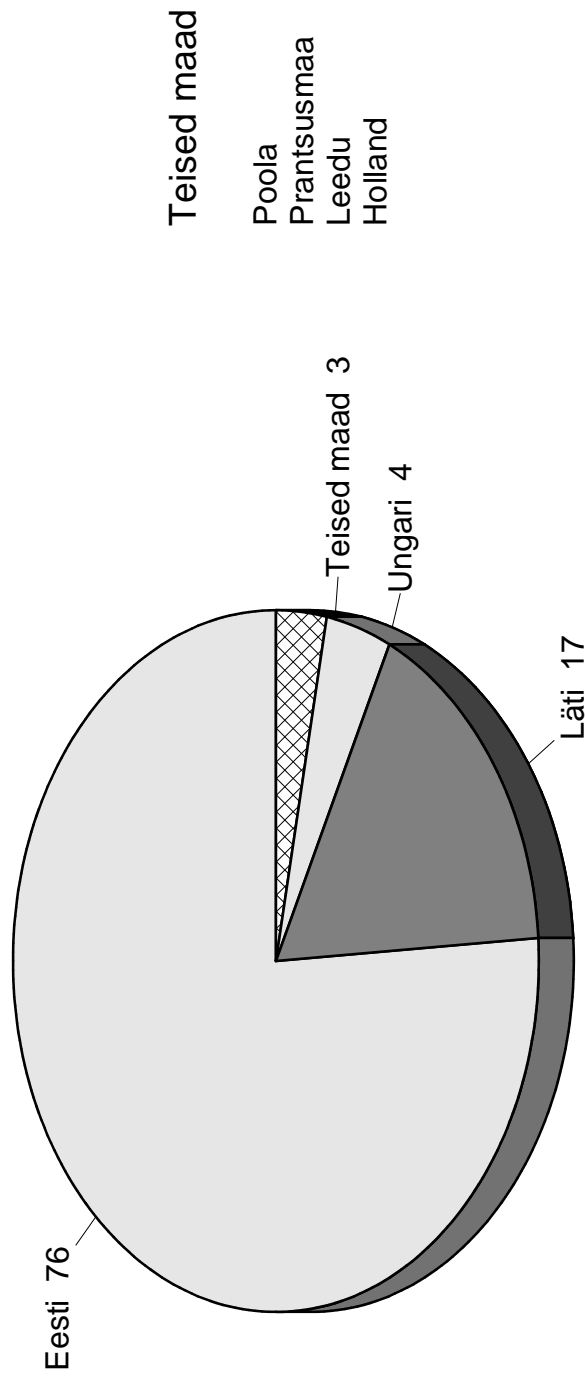
Linnuliha pakkumise struktuur tootjamaade lõikes

(müügilolevate kaubanimetuste koguarvust, %)

Lihakonservide pakkumise struktuur tootjamaade lõikes

(müügilolevate kaubanimetuste koguarvust, %)

Tabel 3.5

Kodumaiste ja importlihatoodete osakaal kaupluste rahalises käibes (%)

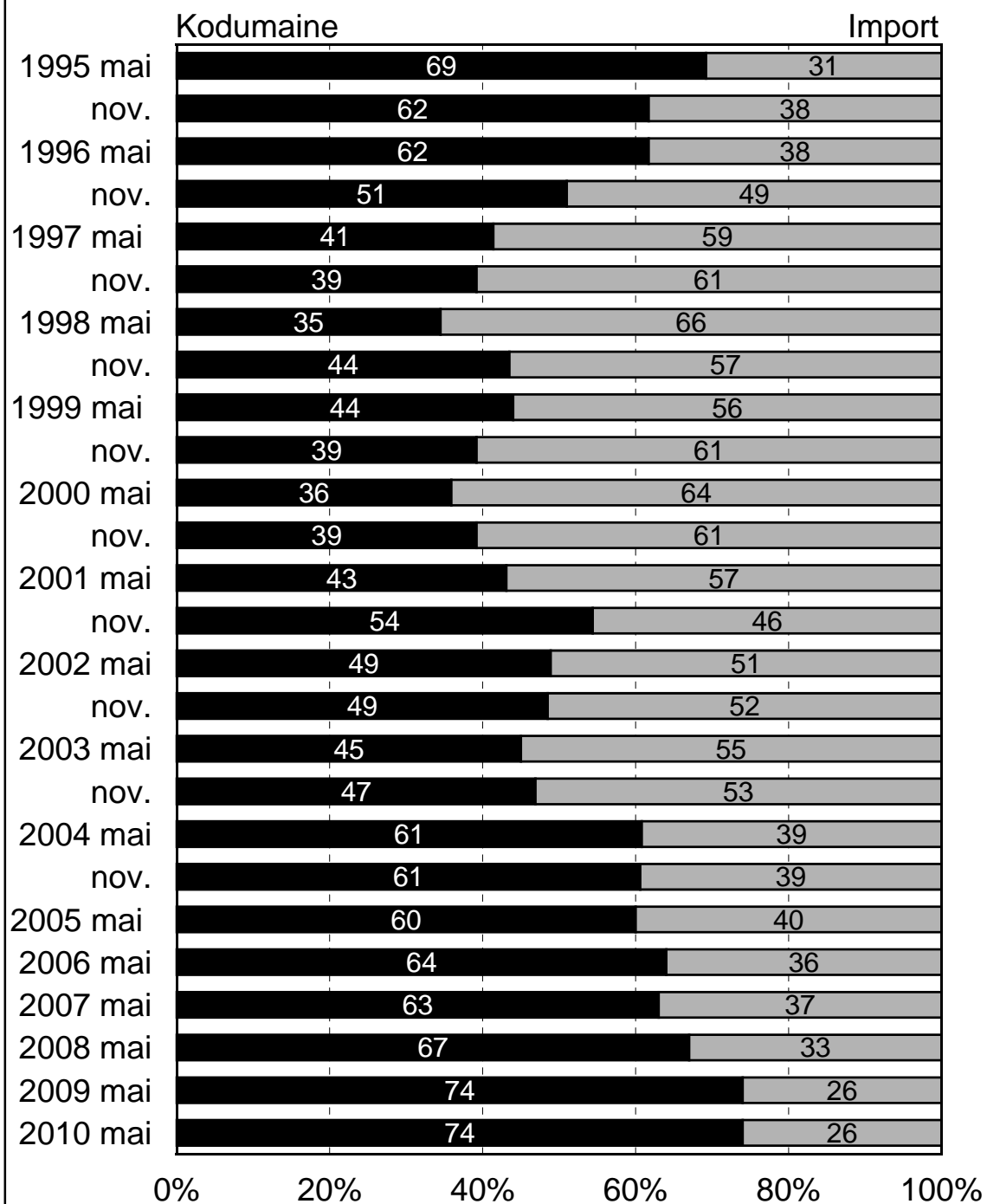
	Eesti kaup										Importkaup									
	Mai 1995	Mai 2002	Mai 2003	Mai 2004	Mai 2005	Mai 2006	Mai 2007	Mai 2008	Mai 2009	Mai 2010	Mai 1995	Mai 2002	Mai 2003	Mai 2004	Mai 2005	Mai 2006	Mai 2007	Mai 2008	Mai 2009	Mai 2010
veiseliha	100	100	100	100	100	100	100	99	95	96								1	5	4
sealiha	100	89	95	98	100	100	100	99	95	95		11	5	2				1	5	5
linnuliha	69	49	45	61	60	64	63	67	74	74	31	51	55	39	40	36	37	33	26	26
lihakonservid	86	81	85	87	82	77	77	76	80	76	14	19	15	13	18	23	23	24	20	24
keeduworst. viinerid	98	99	99	100	100	100	100	100	98	98	2	1	1						2	2
suitsuworst	97	99	99	99	99	99	98	97	96	95	3	1	1	1	1	1	2	3	4	5
suitsuliha	99	99	99	99	99	100	99	98	96	95	1	1	1	1	1	-	1	3	4	5

Tabel 3.6

Kodumaiste ja importlihatoodete osakaal kaupluste rahalises käibes 2010. a mais (%)

	Eesti kokku			s.h. Tallinn			muud linnad			maapiirkond		
	Eesti kaup	Importkaup	Eesti kaup	Eesti kaup	Importkaup	Eesti kaup	Eesti kaup	Importkaup	Eesti kaup	Eesti kaup	Importkaup	Importkaup
veiseliha	96	4	85	15	97	3	100					
sealiha	95	5	85	15	95	5	100					
linnuliha	74	26	57	43	73	27	82	18				
lihakonservid	76	24	63	37	78	22	77	23				
keeduworst. viinerid	98	2	96	4	97	3	100					
suitsuworst	95	5	86	14	95	5	100					
suitsuliha	95	5	85	15	94	6	100					

Kodumaise- ja importlinnuliha osatahtsus linnuliha kogukäibes (1995 - 2010 mai)

Tabel 3.7

Kodumaiste ja importlihatoodete keskmised hinnad (kr/kg)

Toidukaup	Eesti kaup										Importkaup									
	Mai 2003	Mai 2004	Mai 2005	Mai 2006	Mai 2007	Mai 2008	Mai 2009	Mai 2010	Mai 2003	Mai 2004	Mai 2005	Mai 2006	Mai 2007	Mai 2008	Mai 2009	Mai 2010				
veiseliha	69.52	64.81	73.80	78.95	88.27	109.71	122.04	110.81								133.98				
sealiha	63.71	62.32	64.53	67.56	70.83	78.67	83.10	77.27	35.46	32.50						86.66				
linnuliha	38.05	36.43	38.45	38.66	42.48	50.85	48.03	44.56	22.91	22.33	26.66	33.13	37.31	44.91	41.03	43.00				
lihakonservid	48.94	48.34	49.07	49.14	54.70	70.66	93.78	92.04	47.62	45.64	45.27	41.74	48.05	46.03	50.48	50.10				
keeduworst. viinerid	45.38	44.00	45.96	48.04	49.75	55.62	60.77	59.12	44.53	43.68	62.60	57.68	65.70	60.56	40.67	50.83				
suitsuworst	64.83	65.51	71.93	78.33	85.08	96.82	110.49	107.16	138.84	145.99	149.87	163.23	184.79	194.14	262.19	201.52				
suitsuliha	81.50	78.22	84.69	85.48	88.19	97.20	103.30	96.92		65.48		287.00	157.56	156.07	302.38	165.50				

Tabel 3.8

Lihatoodete keskmised hinnad 2010. a mais (kr/kg)

	Eesti kaup			s.h. Tallinn			muud linnad			maapiirkond		
	Eesti kaup	Importkaup	Eesti kaup	Eesti kaup	Importkaup	Importkaup	Eesti kaup	Importkaup	Importkaup	Eesti kaup	Importkaup	Importkaup
veiseliha	110.81	133.98	124.55	132.91	132.91	132.91	100.97	135.80	135.80	79.80	79.80	79.80
sealiha	77.27	86.66	85.56	89.11	89.11	89.11	76.06	82.77	82.77	70.86	70.86	70.86
linnuliha	44.56	43.00	43.39	39.40	39.40	39.40	44.96	46.02	46.02	44.24	44.24	38.42
lihakonservid	92.04	50.10	98.23	54.15	54.15	54.15	92.55	50.67	50.67	84.56	84.56	46.06
keeduworst. viinerid	59.12	50.83	64.76	54.73	54.73	54.73	58.59	49.23	49.23	55.98	55.98	55.98
suitsuworst	107.16	201.52	125.52	236.51	236.51	236.51	102.92	164.81	164.81	96.05	96.05	96.05
suitsuliha	96.92	165.50	107.53	291.47	291.47	291.47	94.96	105.39	105.39	89.68	89.68	89.68

4. TERA VILJATOOTED

TERAVILJATOOTED

Leiva sortiment on viimasel kuuel aastal püsinud vahemikus 37-40 nimetust keskmiselt kaupluse kohta. Käesoleva aasta mais oli müügil 38 Eestis valmistatud ja 0,4 Eesti leivatööstusettevõtete Läti ja Leedu partnerfirmades valmistatud leiba. Ka piirkonniti oli leivavalik eelmise aastaga võrreldes sarnane: Tallinnas kokku 68, teistes linnades 43 ja maal 21 leiba keskmiselt kaupluses (tabel 4.2). Sarnaselt paljudele teistele toidutoodetele müüdi käesoleva aasta mais ka leiba alandatud hindadega, leiva keskmine hind langes kauplustes aastaga 8,9%. Tallinnas, kus sortimendis on kallimate leibade osakaal kõige suurem, maksis kodumaise leiva kilo keskmiselt 28.97 krooni (2009.a 31.91 kr/kg), teistes linnades 24.40 krooni (26.91 kr/kg) ja maapoodides 22.73 krooni (24.67 kr/kg). Ligi 100% leiva käibest saadi Eesti toodete müügist.

Nisujahu sortimendis suurenes viimase aastaga kodumaise jahu osakaal 36%-lt 43%-ni ja osakaal käibes 27%-lt 29%-ni. Eesti jahu turupositsiooni aitas parandada lisaks väiksele sortimendi laienemisele ka impordist suurem odavnemine. Eesti kauplustes on nisujahu üks kallimaid Euroopas, kuid viimase aastaga on kodumaine kõrgema sordi nisujahu odavnenud 20,3% ning konkurentsivõimelisem hind suurendas ka Eesti toodete osakaalu jahumüügis. Sortimendi laius kokku oluliselt ei muutunud, kaupluses oli müügil keskmiselt ligi kolm kodumaist ja ligi neli nimetust importjahu. Kuigi Eestimaise nisujahu keskmine hind 8.36 kr/kg on madalam kui importjahu 10.00 kr/kg, on see tingitud pigem sortimendi erinevusest, kuna importjahude hulgas on ka kalleid sorte. Sarnase jahu valikus oli kodumaine enamasti kallim, mistõttu kaupluste jahukäibest annavad suurema osa siiski välismaised tooted. Eesti k/s nisujahu oli müügil hinnaga 5.25-13.45 kr/kg ja importjahu 4.90-15.75 kr/kg. Suurim valik jahu oli müügil Tallinna Rimides, kus oli letil 5 sorti Eesti ja 11 importjahu. Maxima kauplused eelistavad importjahu, seal oli müügil vaid 1 Eestimaine ja 6 importjahu. Selverid ja ETK kauplused eelistavad aga müüa rohkem Eesti jahu.

Küpsiste sortimendis suurenes importtoodete osakaal 69%-ni ja käibes 75%-ni. Seega Eesti küpsiste osakaal kaupluste küpsiste müügikäibes oli 2010. aastal rekordiliselt madal (25%). Oma turuosa on kodumaised küpsised kaotanud impordist väiksema sortimendi laiendamise ning väiksema hinnalanguse tõttu. 2010. aasta mais oli kauplustes müügil 30 nimetust kodumaiseid (2009.a 29) ja 68 (61) importküpsiseid. Tallinna kauplustes suurenes küpsiste valik viimase aastaga 7 kohaliku ja 23 importtoote võrra ning siin oli müügil 176 küpsisesorti (59 kodumaist ja 118 importi). Küpsiseid oli Eestis müügil 26-st riigist, sh 15% olid Lätist, 15% Poolast ning 11% Soomest. Suurim küpsisevalik (234) oli müügil Pärnu Maxima XXX-s, kus oli letil 70 kodumaist ja 234 importküpsist, sh 55 nimetust oli pärit Poolast, 30 Lätist, 10 Leedust, 11 Prantsusmaalt ja 7 Venemaalt. Kokku oli Pärnu Maxima XXX-s müügil küpsiseid 19 riigist. Odavate importküpsiste ümberpakendamine Eestipärastesse pakendisse on aasta-aastalt enam levinud, kindel müügieedu saadab näiteks lastele mõeldud Lotte kaubamärgiga odavaid importtooteid (küpsised, mahlad, kaerahelbed).

Hinnauuringusse kaasatud täidiseta ja katteta importküpsiste hinnad olid käesoleva aasta mais vahemikus 27.50-190 kr/kg ja kohalike küpsiste hind jäi vahemikku 30.63-67.65 kr/kg. Eestis

toodetud küpsised odavnesid aastaga 1,5% (keskmise hind 2010.a 44.46 kr/kg) ja importküpsised 7,2% (62.63 kr/kg).

Makaronide sortiment Eesti kauplustes üha laieneb. Müügil olid vaid importmakaronid, mida oli käesoleva uuringu teostamise ajal kokku 21-st riigist. Kodumaiseid makarone toodab vaid 1 väike mahetootja, kuid neid enamikes uuringusse kaasatud kauplustes müügil ei olnud. Maxima kaupluste lisandumisega uuringusse suurenes ka selles kaubagrupis Leedu toodete osakaal valikus 9%-lt 14%-ni. Makarone oli müügil 49 (2009.a 47) sorti keskmiselt kauplustes. Tallinna kauplustes vähenes makaronide sortiment 7 toote võrra 61-ni. Teistes linnades oli korruga müügil 55 ja maapiirkonna kauplustes 33 nimetust importmakarone. Odavamalt müüdi Läti, Leedu ja Poola makaronitooteid, mille hinnatase jäi 18-19 kr/kg ringi, kalleimad olid Prantsusmaal toodetud makaronid hinnaga 36.20 kr/kg. Leedu makaronid kallinesid aastaga 25%, Poolast imporditud makaronid odavnesid 7%. Lihtsad sarvekese tüüpi makaronid odavnesid kauplustes aastaga keskmiselt 3,2%, nende keskmine jaehind oli käesoleva vaatluse ajal 24.65 kr/kg (2009.a 25.46 kr/kg).

Alates 2007. aastast on Eestis toodetud **kaerahelveste** sortiment kauplustes vähenenud ja importkaerahelveste valik laienenud. Sama trend jätkus ka 2010. aastal. Kodumaiste kaerahelveste osakaal sortimendis oli käesoleval aastal vaid 10% (2009.a 22%). Paljudes kauplustes kodumaiseid kaerahelbeid müügil ei olnud, kuna eelistatakse müüa odavamaid importkaerahelbeid. Selles tootegrupis mängib olulist rolli ka kaubanduskettide omatoodete (Rainbow Prisma, Optima Rimis, Säätu ETK-s) osakaalu suurenemine, mille hind hoitakse üldjuhul soodsamana kui tootja kaubamärgiga toodetel. Suurim valik kaerahelbeid oli müügil Pärnu Maxxima XXX-s, neist 10 nimetust oli toodud Leedust, 2 Soomest ja Poolast ning 1 Eestist ja Lätist. Prisma pakuti 13 nimetust kaerahelbeid: 6 Soomest, 3 Lätist, 2 Eestist ja 1 Poola ja EL-i toode. Eesti AS Sangaste Linnase kaerahelbed maksid 2010. aasta mais 27.89 kr/kg (2009.a 25.20 kr/kg), Soomest toodud kaerahelbed keskmiselt 22.70 kr/kg, Saksamaa tooted 20.90 kr/kg, Läti tooted 20.50 kr/kg, Poola tooted 20 kr/kg, Leedu tooted 18.20 ja EL-i kaerahelbed 16.10 kr/kg. Kui importkaerahelbed odavnesid aastatagusega võrreldes keskmiselt 3%, siis kodumaised koguni kallinesid ligi 11%. Kodumaised kaerahelbed olid 2010. aasta mais kolmandiku võrra kallimad kui importkaerahelbed, mis on ka peamiseks põhjuseks miks Eesti toodete osakaal kaerahelveste müügikäibes langes 2010. aastal 19%-le. See on rekordiliselt madal tase alates 2002. aastast alates. Kolme viimase aastaga on kodumaiste kaerahelveste osakaal nende toodete müügikäibes langenud 74%-lt 19%-le.

Tabel 4.1

Teraviljatoodete sortimendi laius (nimetuste arv keskmiselt kaupluses)

	Eesti kaup										Importkaup									
	Mai 1995	Mai 2002	Mai 2003	Mai 2004	Mai 2005	Mai 2006	Mai 2007	Mai 2008	Mai 2009	Mai 2010	Mai 1995	Mai 2002	Mai 2003	Mai 2004	Mai 2005	Mai 2006	Mai 2007	Mai 2008	Mai 2009	Mai 2010
Leib	4.9	30.8	31.4	35.0	40.5	38.9	38.1	37.2	38.8	38.5	0.1	0.3	1.7	1.0	1.1	1.1	2.3	3.9	4.0	0.4
Nisujahu k/s	1.2	4.1	4.5	5.1	5.1	5.4	3.7	2.7	2.2	2.7	0.3	2.8	1.7	1.0	1.1	1.1	2.3	3.9	4.0	3.6
Küpsised	6.5	18.4	16.7	22.3	25.0	26.4	30.0	28.6	29.1	30.1	18.4	56.2	54.7	60.8	62.9	59.8	62.0	61.8	61.0	67.7
Makaronid	3.1	2.3	3.9	4.2	3.6	5.6				11.4	34.3	32.6	38.3	37.7	39.2	42.8	45.5	47.5	48.8	48.8
Kaerahelbed	2.9	3.4	3.4	3.3	3.8	3.8	2.9	1.8	1.4	0.8	1.2	1.1	1.1	1.0	1.0	1.0	2.4	3.8	4.8	6.8

Tabel 4.2

Teraviljatoodete sortimendi laius 2010. a mais (nimetuste arv keskmiselt kaupluses)

	Eesti kokku		s.h. Tallinn		muud linnad		maapiirkond	
	Eesti kaup	Importkaup	Eesti kaup	Importkaup	Eesti kaup	Importkaup	Eesti kaup	Importkaup
Leib	38.5	0.4	66.0	1.7	42.5	0.3	21.0	0.1
Nisujahu k/s	2.7	3.6	3.8	7.5	2.5	3.7	2.6	1.9
Küpsised	30.1	67.7	58.7	117.7	32.0	69.9	15.6	44.3
Makaronid		48.8		61.2		55.4		33.3
Kaerahelbed	0.8	6.8	1.3	8.5	0.8	7.8	0.5	4.5

Tabel 4.3

**Kodumaiste ja importteraviljatoodete suhe
kaupluses pakutavas teraviljatoodete sortimendis (%)**

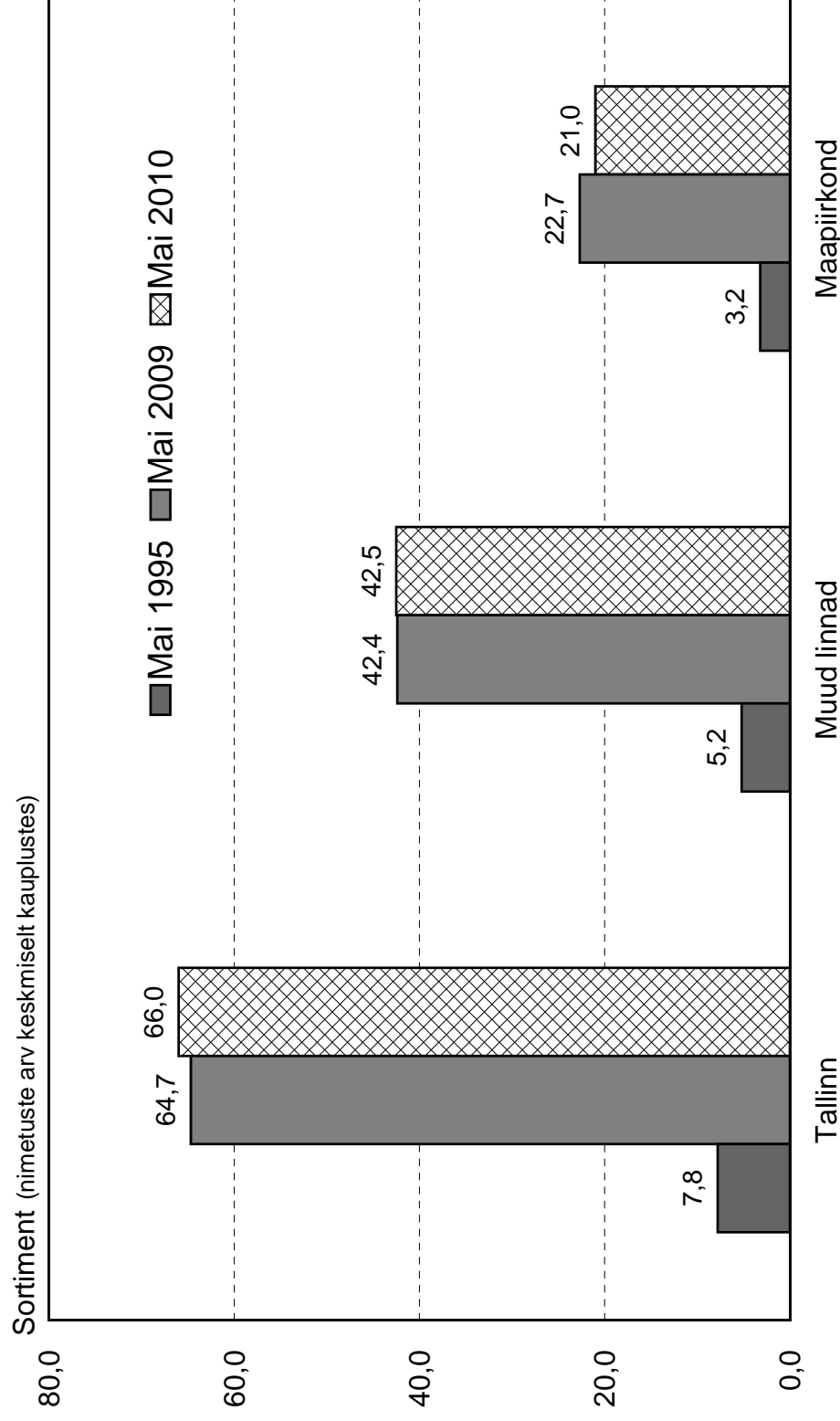
	Eesti kaup										Importkaup									
	Mai 1995	Mai 2002	Mai 2003	Mai 2004	Mai 2005	Mai 2006	Mai 2007	Mai 2008	Mai 2009	Mai 2010	Mai 1995	Mai 2002	Mai 2003	Mai 2004	Mai 2005	Mai 2006	Mai 2007	Mai 2008	Mai 2009	Mai 2010
Leib	98.0	99.9	100.0	100.0	100.0	98.2	98.6	97.7	98.9	98.9	2.0	0.1				1.8	1.4	2.3		1.1
Nisujahu k/s	80.0	59.3	72.8	84.3	82.4	83.2	61.5	40.9	35.7	43.2	20.0	40.7	27.2	15.7	17.6	16.8	38.5	59.1	64.3	56.8
Küpsised	26.1	24.6	23.4	26.8	28.4	30.7	32.6	31.7	32.3	30.8	73.9	75.4	76.6	73.2	71.6	69.3	67.4	68.3	67.7	69.2
Makaronid	21.4	6.2	10.6	9.8	8.8	12.4					78.6	93.8	89.4	90.2	91.2	87.6	100.0	100.0	100.0	100.0
Kaerahelbed		71.7	75.6	77.6	78.7	79.1	54.3	31.9	22.6	10.5	28.3	24.4	22.4	22.4	21.3	20.9	45.7	68.1	77.4	89.5

Tabel 4.4

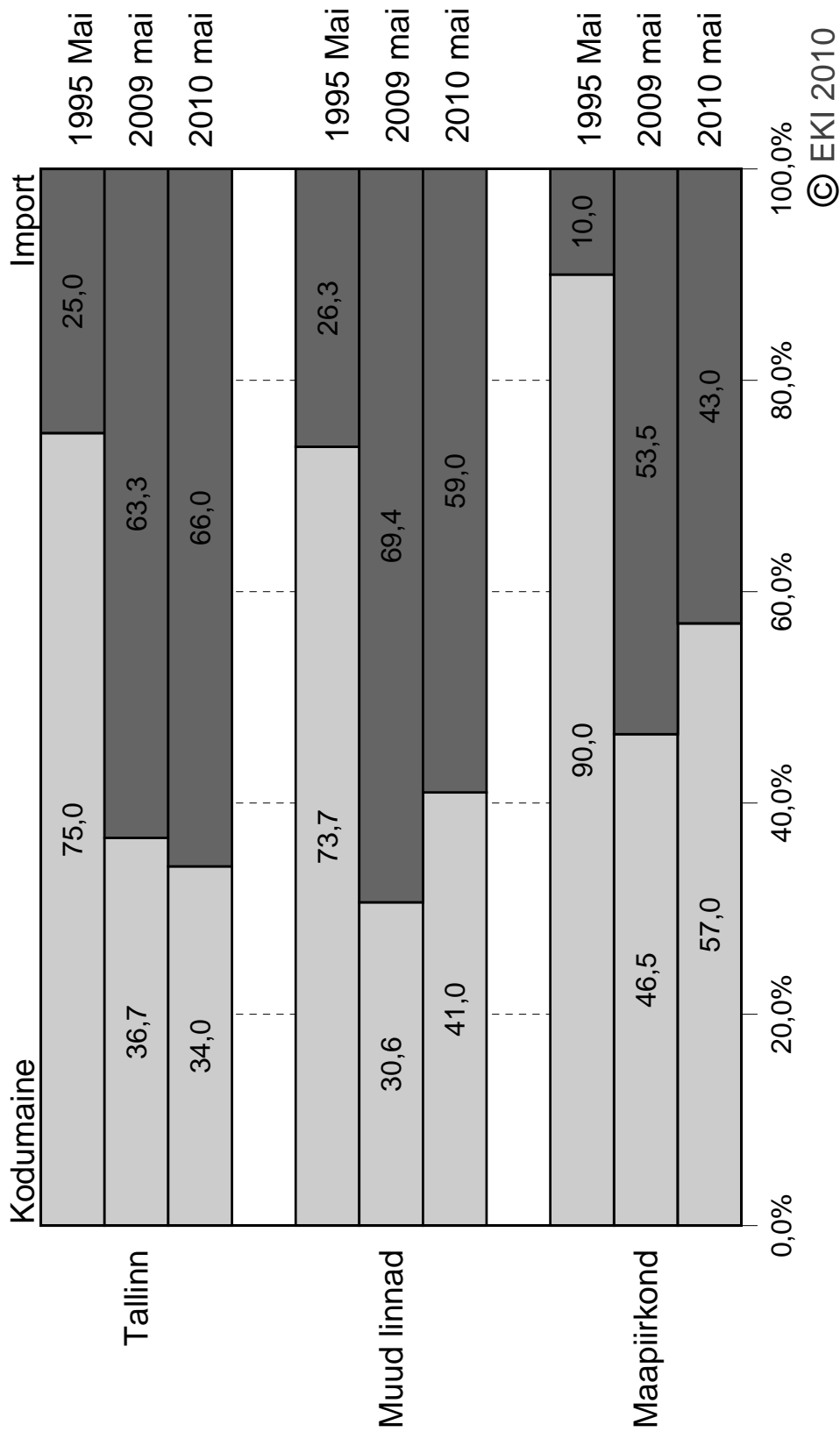
**Kodumaiste ja importteraviljatoodete suhe kaupluses
pakutavas teraviljatoodete sortimendis 2010. a mais (%)**

	Eesti kokku			s.h. Tallinn			muud linnad			maapiirkond		
	Eesti kaup	Importkaup	100	Eesti kaup	Importkaup	100	Eesti kaup	Importkaup	100	Eesti kaup	Importkaup	100
Leib	99	1	99	98	2	99	99	1	99	99	1	99
Nisujahu	43	57	43	34	66	41	41	59	57	57	43	43
Küpsised	31	69	31	33	67	31	31	69	26	26	74	74
Makaronid		100	100		100			100			100	100
Kaerahelbed	11	89	11	14	86	10	10	90	11	11	89	89

Kodumaise leiva sortiment

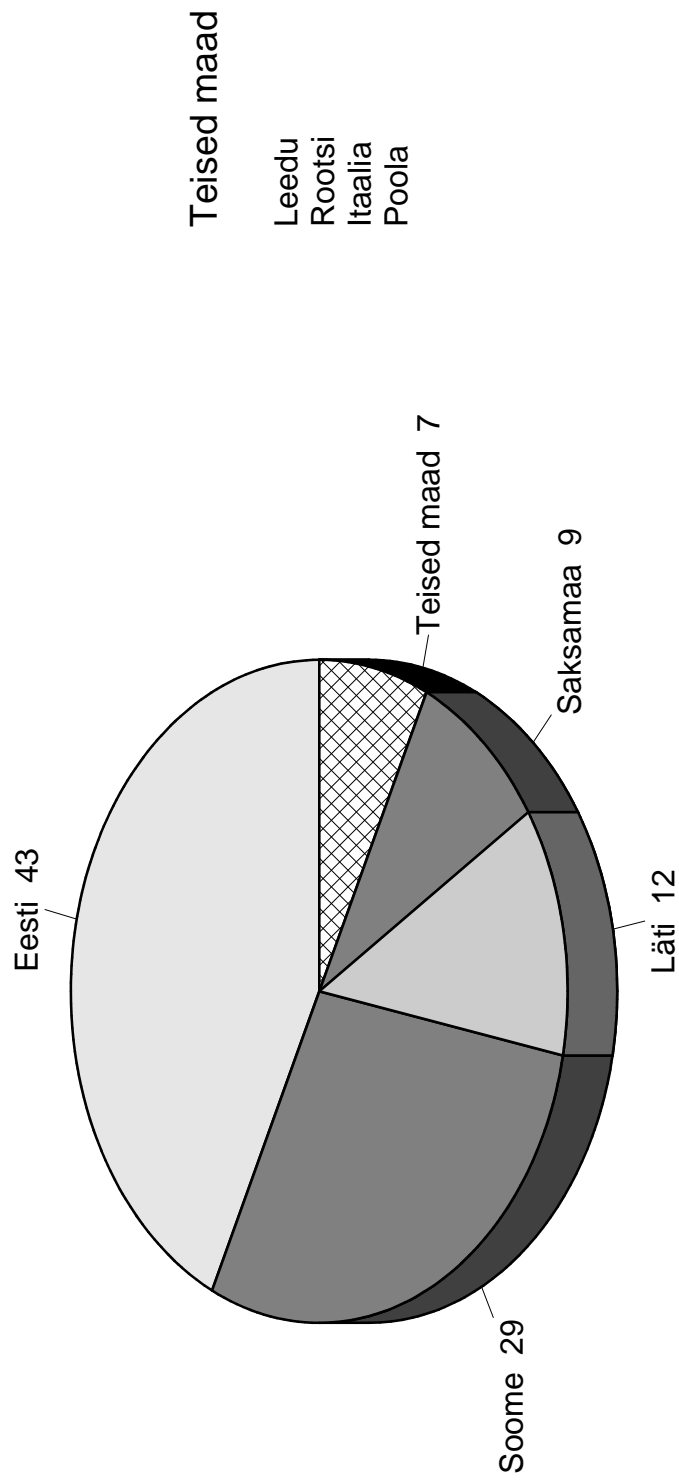

Nisujahu sortiment (%)

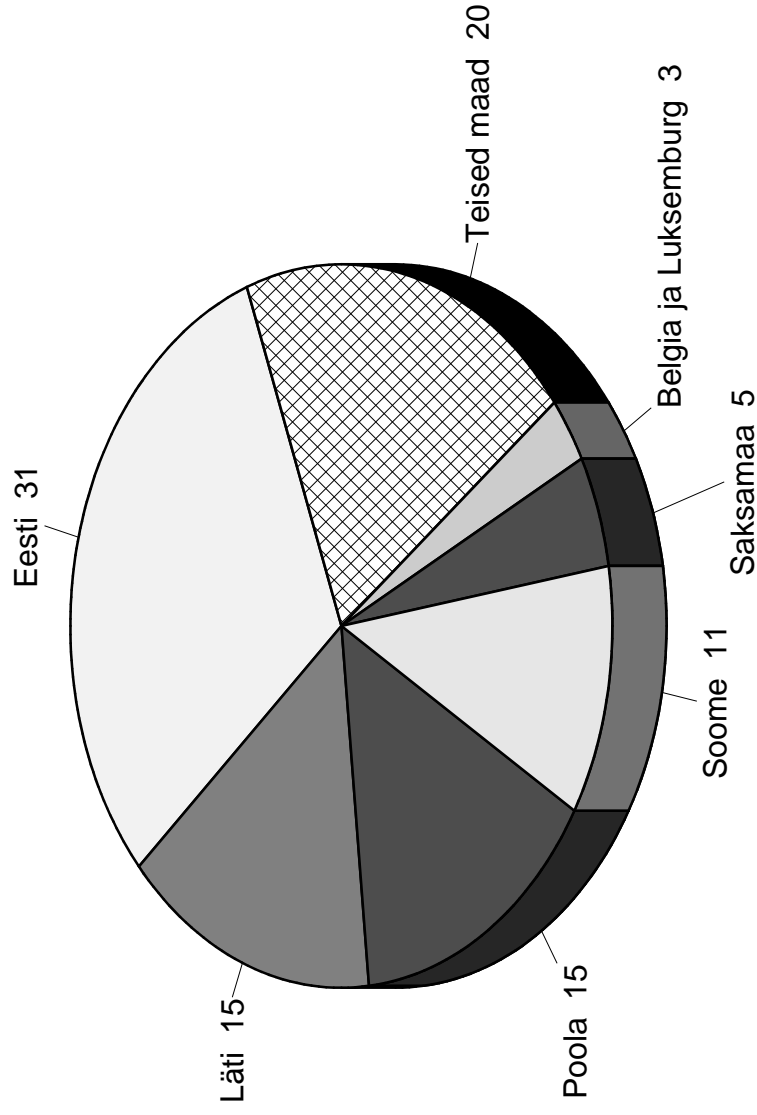
Nisujahu pakkumise struktuur tootjamaade lõikes

(müügilolevate kaubanimetuste koguarvust, %)

Küpsiste pakkumise struktuur tootjamaade lõikes

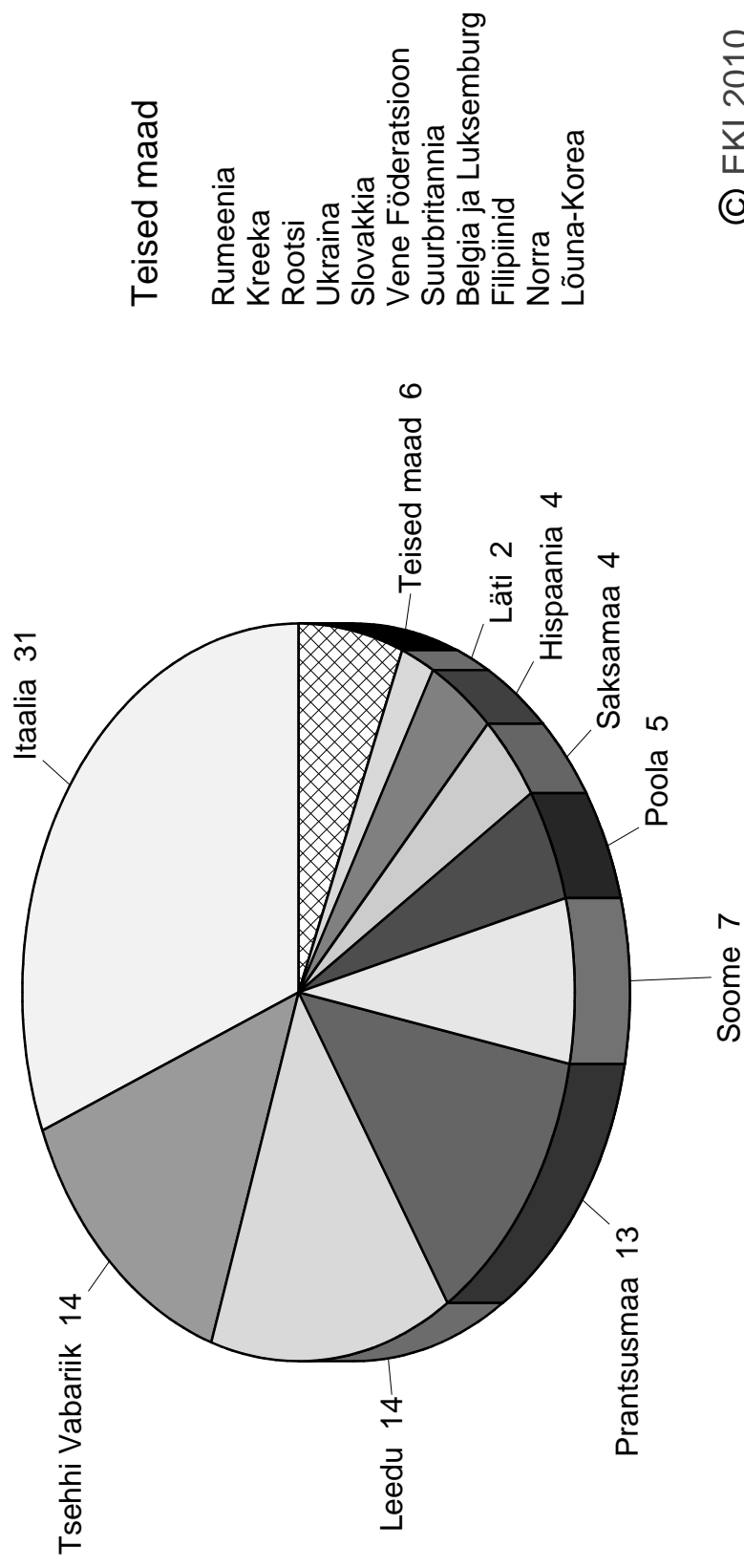
(müügilolevate kaubanimetuste koguarvust, %)

Teised maad

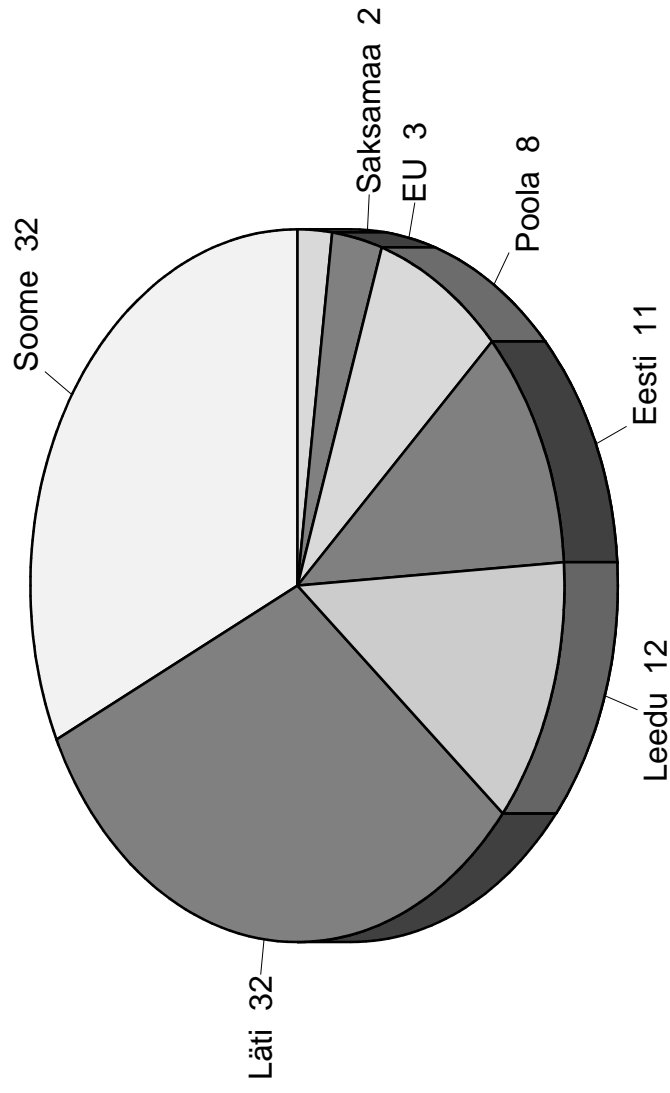
Rumeenia
Taani
Holland
Vene
Föderatsioon
Itaalia
Türgi
Leedu
Tsehi Vabariik
Kreeka
Suurbritannia
Hispaania
Ukraina
Bulgaaria
Rootsi
Argentiina
Prantsusmaa
USA
Sveits
Austria

Makaronitoodete pakkumise struktuur tootjamaade lõikes (müügilolevate kaubanimetuste koguarvust, %)

Kaerahelveste pakkumise struktuur tootjamaade lõikes

(müügilolevate kaubanimetuste koguarvust, %)

Tabel 4.5

Kodumaiste ja importteraviljatoodete osakaal kaupluste rahalises käibes (%)

	Eesti kaup										Importkaup									
	Mai 1995	Mai 2002	Mai 2003	Mai 2004	Mai 2005	Mai 2006	Mai 2007	Mai 2008	Mai 2009	Mai 2010	Mai 1995	Mai 2002	Mai 2003	Mai 2004	Mai 2005	Mai 2006	Mai 2007	Mai 2008	Mai 2009	Mai 2010
Leib	100	100	100	100	100	100	100	99	98	99	2	44	27	15	13	13	22	63	73	71
Nisujahu k/s	98	56	73	85	87	87	78	37	27	29	60	68	70	67	66	67	69	70	74	75
Küpsised	40	32	30	33	34	33	31	30	26	25	67	85	81	77	83	85	100	100	100	100
Makaronid	33	15	19	23	17	15					26	18	18	14	20	19	26	60	80	81
Kaerahelbed		74	82	86	80	81	74	40	20	19										

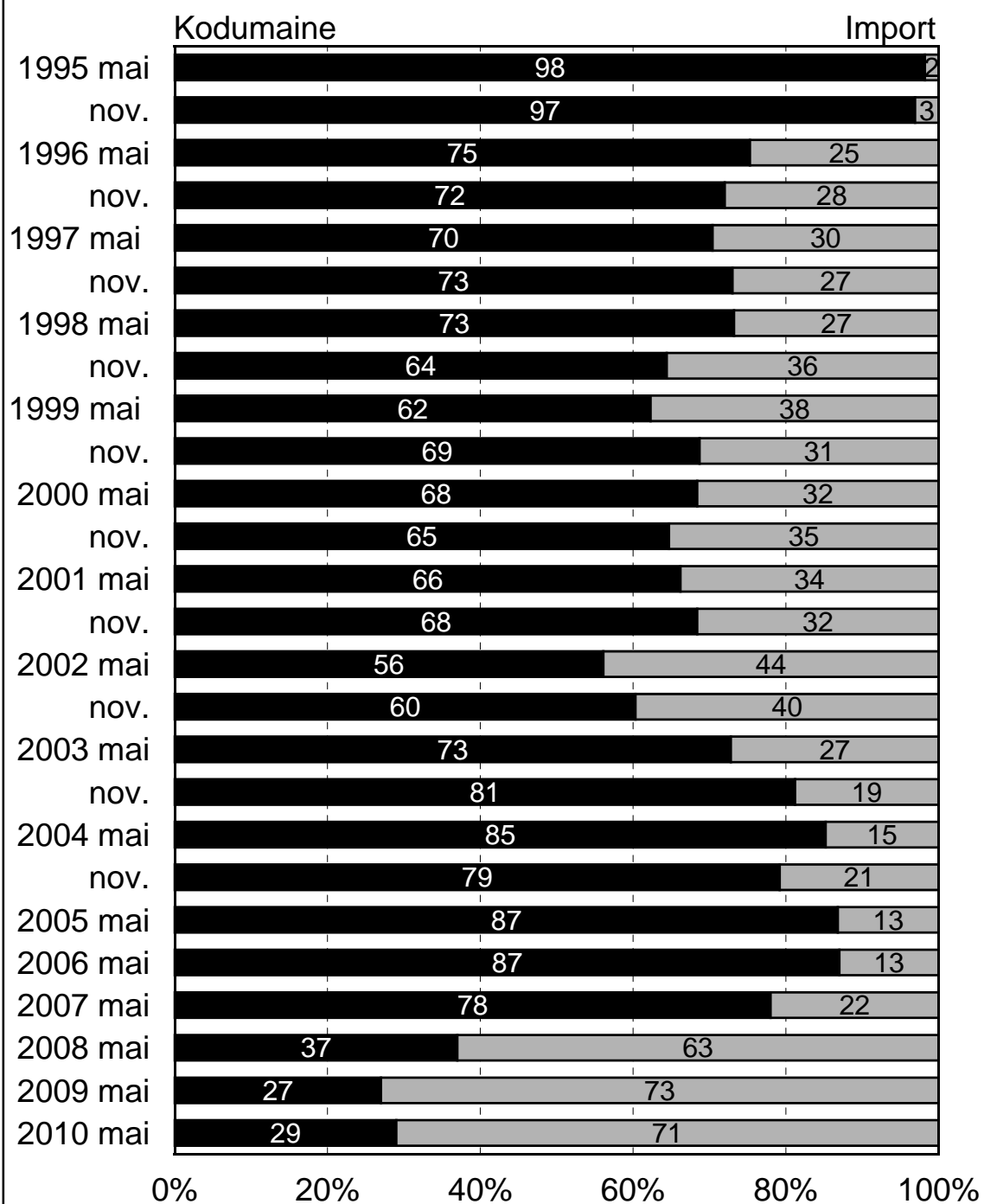
Tabel 4.6

Kodumaiste ja importteraviljatoodete osakaal kaupluste rahalises käibes 2010. a mais (%)

	Eesti kokku			s.h. Tallinn			muud linnad			maapiirkond		
	Eesti kaup	Importkaup	Importkaup	Eesti kaup	Importkaup	Importkaup	Eesti kaup	Importkaup	Importkaup	Eesti kaup	Importkaup	Importkaup
Leib	99	1	96	4	99	1	100					
Nisujahu	29	71	35	65	28	72	28	72	28	72	72	
Küpsised	25	75	25	75	27	73	20	80	20	80	80	
Makaronid		100		100		100		100			100	
Kaerahelbed	19	81	19	81	20	80	19	81	19	81	81	

Kodumaise- ja importnisujahu osatähtsus nisujahu kogukäibes

(1995 - 2010 mai)

Tabel 4.7

Teraviljatoodete keskmised hinnad 2009. a mais (kr/kg)

Toidukaup	Eesti kaup										Importkaup					
	Mai 2003	Mai 2004	Mai 2005	Mai 2006	Mai 2007	Mai 2008	Mai 2009	Mai 2010	Mai 2003	Mai 2004	Mai 2005	Mai 2006	Mai 2007	Mai 2008	Mai 2009	Mai 2010
Leib	16.77	16.70	17.12	18.16	21.71	26.17	27.58	25.13						30.04	29.81	23.46
Nisujahu k/s	6.80	6.93	6.69	6.06	7.14	9.96	10.49	8.36	7.53	7.31	7.04	7.93	11.34	11.01	10.10	
Küpsised	33.87	32.25	33.67	33.45	33.68	37.84	45.15	44.46	52.11	44.98	48.60	48.88	58.65	67.52	62.63	
Makaronid	12.89	12.93	12.47	12.65					15.84	15.79	15.37	15.86	17.77	23.87	25.46	24.65
Kaerahelbed	16.76	15.35	15.35	15.33	20.44	24.33	25.20	27.89	18.28	18.93	19.52	17.61	17.78	20.60	21.50	20.83

Tabel 4.8

Teraviljatoodete keskmised hinnad 2010. a mais (kr/kg)

	Eesti kokku		s.h. Tallinn		muud linnad		maapiirkond	
	Eesti kaup	Importkaup	Eesti kaup	Importkaup	Eesti kaup	Importkaup	Eesti kaup	Importkaup
Leib	25.13	23.46	28.97	25.48	24.40	23.33	22.73	19.86
Nisujahu	8.36	10.00	8.87	11.42	8.33	9.53	8.13	9.90
Küpsised	44.46	62.63	45.29	76.78	44.63	59.54	43.56	58.92
Makaronid	24.65	24.65	25.35	25.35	23.81	23.81	25.79	25.79
Kaerahelbed	27.89	20.83	29.40	22.56	27.55	20.75	27.23	19.75

5. JOOGID

JOOGID

Õlle sortiment muutus 2010. aastal kauplustes vähe, kodumaise õlle valik vähenes kahe (48 nimetuseni) ja importõlle sortiment (32-ni) ühe toote võrra keskmiselt kaupluses. Tallinnas ja maapiirkonnas õlle valik vähenes mõne toote võrra keskmiselt kaupluse kohta, teiste linnade kauplustes aga sortiment suurenes kahe kohaliku ja kolme importõlle võrra keskmiselt kaupluse kohta (tabel 5.2). Õlut oli müügil 27 riigist, sh 60% pakutavast sortimendist oli pärit Eestist (2009.a 62%), 9% Venemaalt (7%), 7% Tšehhist (7%), 5% Saksamaalt (5%), 3% sarnaselt eelmisele aastale Soomest, Austriast ja Hollandist. Suurim õllevalik oli kauplustest Tallinna Stockmannis, kus pakuti 169 nimetust õlut, sh 42 sorti kodumaist ja 127 importõlut (sh 32 Venemaalt, 28 Saksamaalt, 15 Suurbritanniast, 8 Hollandist ja Belgiast, 7 Soomest, 6 Austriast, 5 Tšehhist, 4 Hispaaniast, 3 Taanist, Mehhikost ja Kreekast, 2 Austraaliast ja Itaaliast, 1 Slovakkia, Valgevenest ja Hiinast. Kodumaise õlle suurim valik (73) oli müügil Tartu Maksimarketis.

Eesti õlletootjad on sel aastal oluliselt suurendanud purgiõlle osakaalu õllede sortimendis, mis selle aasta vaatluse ajal oli 24%, aasta tagasi 17%. 0,33- ja 0,5-liitristele purgiõlledele lisandusid sel aastal ka 1-pindised (0,568 l) purgiõlled. Importõllest oli 32% müügil purgiõllena (2009.a 34%).

Eesti purgiõlu odavnes aastaga 7,3% ja maksis 26.96 kr/l, importõlle hind langes 1,1% 30.22 kr/l-ni. Kohalikust õllest odavama keskmise hinnaga müüdi kauplustes Läti (19.20 kr/l), Poola (23.90 kr/l), Saksamaa (25.40 kr/l) ja Venemaa (26.70 kr/l) purgiõlut. Võrreldes eelmise aastaga on Poola ja Saksa õlled odavnenud 7-9%, Venemaalt imporditud purgiõlu aga kallinenud 8%.

Kaupluste õlle müügis Eesti õlle positsioon viimase aastaga paranes, kodumaise õlle osakaal õlle käibes kasvas 84%-lt 86%-ni. Peamiseks põhjuseks võib siin lugeda elanike ostujõu langust ja kodumaise õlle impordist suuremat odavnemist. Importõlle osakaal kaupluste õllekäibes oli suurim Tallinnas - 33% (2009.a 35%), teistes linnades moodustas importõlle müük õllekäibest 15% ja maakauplustes 5%.

Viina sortimendis laienes kodumaiste toodete hulk vähem kui 1 toote võrra keskmiselt kaupluse kohta (31 nimetuseni). Importviina sortiment kasvas aga 23-lt nimetuselt 29-ni keskmiselt kaupluses. Importviinade osakaal viinatoodete sortimendis kasvas kõigis regioonides, kõige enam maapiirkonnas (tabel 5.4). Tallinnas oli 2010. aasta mais müügil 39 Eestimaist ja 64 importviina (2009.a 46 ja 63), teistes linnades 33 kohalikku ja 30 imporditud (2009.a 30 ja 22) ning maakauplustes 23 Eesti ja 13 välismaist (2009.a 24 ja 9) viina keskmiselt kaupluses. Suurim viinavalik oli Haabersti Rimis, kus pakuti 51 kodumaist ja 86 importviina. Tallinna Järve Selveris oli pool viinade sortimendist kohalik, teistes Selverites üle Eesti 2/3 kohalike tootjate ja 1/3 importviinad. Maxima kauplustes ületas importviina valik kolmekordselt kohalike tootjate sortimendi. Näiteks Pärnu Maxima XXX-s pakuti 31 nimetust Eesti ja 22 Vene, 21 Ukraina, 18 Leedu, 5 Läti ja lisaks palju sorte teistest riikidest. Valga Maxima XX-s moodustasid 75% sortimendist importviinad - müügil oli 22 kohalikku ja 67 nimetust importviina. Viina sortiment on väga suur ka mõnes maakaupluses, näiteks Võrumaal Väike Jonny poes oli müügil 39 Eesti ja 31 importviina.

Viinade hinnavõrdluse aluseks on võetud 0,7...1-liitristes pudelites viin ning kuna selle suurusega pudelites on suurem osakaal keskmise või kõrgema hinnaklassi viinadel, siis on ka keskmine hind kõrgem kui kõige levinumate 0,5-liitrisel pudelil viinadel. Eesti viinade sortimendis suureneb väiksemate pudelite osakaal, 0,5-liitristele on lisandunud ka palju 0,3-, 0,25- ja veelgi väiksemaid pudeleid. Kõigist müügilolnud Eesti viinadest oli 23% (2009.a 28%) ja importviinadest 33% (2009.a 40%) 0,7...1-liitristes pudelites. Sellise suurusega pudelites Eesti viin kallines viimase aastaga keskmiselt 11,9% 229.33 kr/l-ni ja importviin 16,3% 365.25 kr/l-ni. Viinade kallinemise põhiteguriks oli senisest kõrgema aktsiisi kehtestamine 2010. aasta algul ning 2009. aasta keskel tõstetud käibemaksumäär.

Kaupluste viinade müügikäibes vähenes Eesti viina osakaal viimase aastaga 83%-lt 82%-ni. See on alates 1995. aastast, mil uuringut läbi viiakse, madalaim tase. Seega on importviinad suutnud kodumaiste toodete turuosas viimastel aastatel vähehaaval kärpida.

Majandussurutise ajal on kauplused **mahlade** sortimenti kahandanud, valikut on vähendatud peamiselt kallimate mahlade osas. Kohalike tootjate mahlade valik suurenes ühe ja importmahlade valik vähenes 6 toote võrra võrreldes eelmise aastaga. Müügil oli 19 Eestis toodetud ja 29 importmahla keskmiselt kaupluses (tabel 5.1).

Tallinnas oli 2010. aasta mais müügil 24 kohalikku ja 58 importmahla (2009.a 24 ja 70), teistes linnades 21 ja 32 (20 ja 35) ning maapiirkonna kauplustes 13 ja 13 (12 ja 18) mahla keskmiselt kaupluses. Suurim mahlavalik oli jällegi Pärnu Maxima XXX-s, kus oli müügil 168 sorti mahla, sh 37 Eestist ja 131 teistest riikidest toodud mahla. Suurim sortiment importmahlu oli seal Ukrainast (35), lai valik oli ka Lätist (24), Leedust (20) ja Soomest (15) toodud mahlu. Kokku oli Eesti kauplustes müügil mahlu 20-st riigist. Sel aastal lisandusid sortimenti ka nt Aserbaidžani tooted (2% sortimendist).

Eesti mahlade sortimendist moodustasid hinnavaatlusse kaasatud 1-liitrised õunamahlad 20%, importmahladest 7%. Eesti tootjate õunamahla keskmine hind langes kauplustes aastaga 12,6% (13.72 kr/l-ni) ja importmahlal 7,3% (17.07 kr/l-ni). Kodumaisest õunamahlast oli odavam vaid Leedu õunamahl, mis maksis keskmiselt 12.90 kr/l. Tallinnas oli kallimate (nt Põltsamaa Felixi värskeltpressitud õunamahl) mahlade osakaal suurem ning seetõttu oli ka keskmine hind kõrgem kui mujal Eestis (tabel 5.8). Mahlade osas pakuvad kodumaistele toodetele konkurentsi ka kaupluste omatooted, mis üldiselt on kodumaistest odavamad.

Mahlaturul käib läbi aastate kodumaiste ja importtoodete vahel tihe võistlus, turuosad on jagunenud enam-vähem pooleks, kuid kerge ülekaal on olnud importmahladel. Viimase aasta jooksul on mahlade müügikäibes Eesti toodete osakaal taas vähenenud 49%-lt 46%-ni. Suurem langus on toimunud Tallinnas ja maakauplustes, teistes linnades on kodumaise mahla osakaal mahla müügikäibes langenud minimaalselt.

Tabel 5.1

Kodumaiste ja importjookide sortimendi laius (nimetuste arv keskmiselt kaupluses)

	Eesti kaup										Importkaup									
	Mai 1995	Mai 2002	Mai 2003	Mai 2004	Mai 2005	Mai 2006	Mai 2007	Mai 2008	Mai 2009	Mai 2010	Mai 1995	Mai 2002	Mai 2003	Mai 2004	Mai 2005	Mai 2006	Mai 2007	Mai 2008	Mai 2009	Mai 2010
Õlu	7.3	28.6	26.5	35.6	35.9	41.6	42.1	42.1	49.7	47.7	3.3	11.0	13.7	18.2	25.7	25.5	28.7	28.0	30.5	31.9
Viin	9.0	43.8	42.0	43.2	39.8	38.3	36.1	30.9	30.0	30.6	4.6	12.9	11.6	14.1	17.5	15.9	17.5	22.8	22.8	28.8
Mahl	3.4	13.8	16.7	14.6	14.7	16.0	15.7	19.3	18.2	19.0	14.2	23.6	22.1	22.9	30.2	28.9	27.8	31.3	34.5	29.1

Tabel 5.2

Jookide sortimendi laius 2010. a mais (nimetuste arv keskmiselt kaupluses)

	Eesti kokku			s.h. Tallinn			muud linnad			maapiirkond		
	Eesti kaup	Importkaup	Õlu	Eesti kaup	Importkaup	Õlu	Eesti kaup	Importkaup	Õlu	Eesti kaup	Importkaup	Õlu
Õlu	47.7	31.9	8.5	44.3	82.7	40.9	52.8	33.8	8.5	40.9	33.8	8.5
Viin	30.6	28.8	12.8	39.3	64.5	23.1	33.1	29.9	12.8	23.1	29.9	12.8
Mahl	19.0	29.1	13.1	23.8	57.8	13.5	21.2	32.0	13.1	13.5	32.0	13.1

Tabel 5.3

**Kodumaiste ja importjookide suhe
kaupluses pakutavas jookide sortimendis (%)**

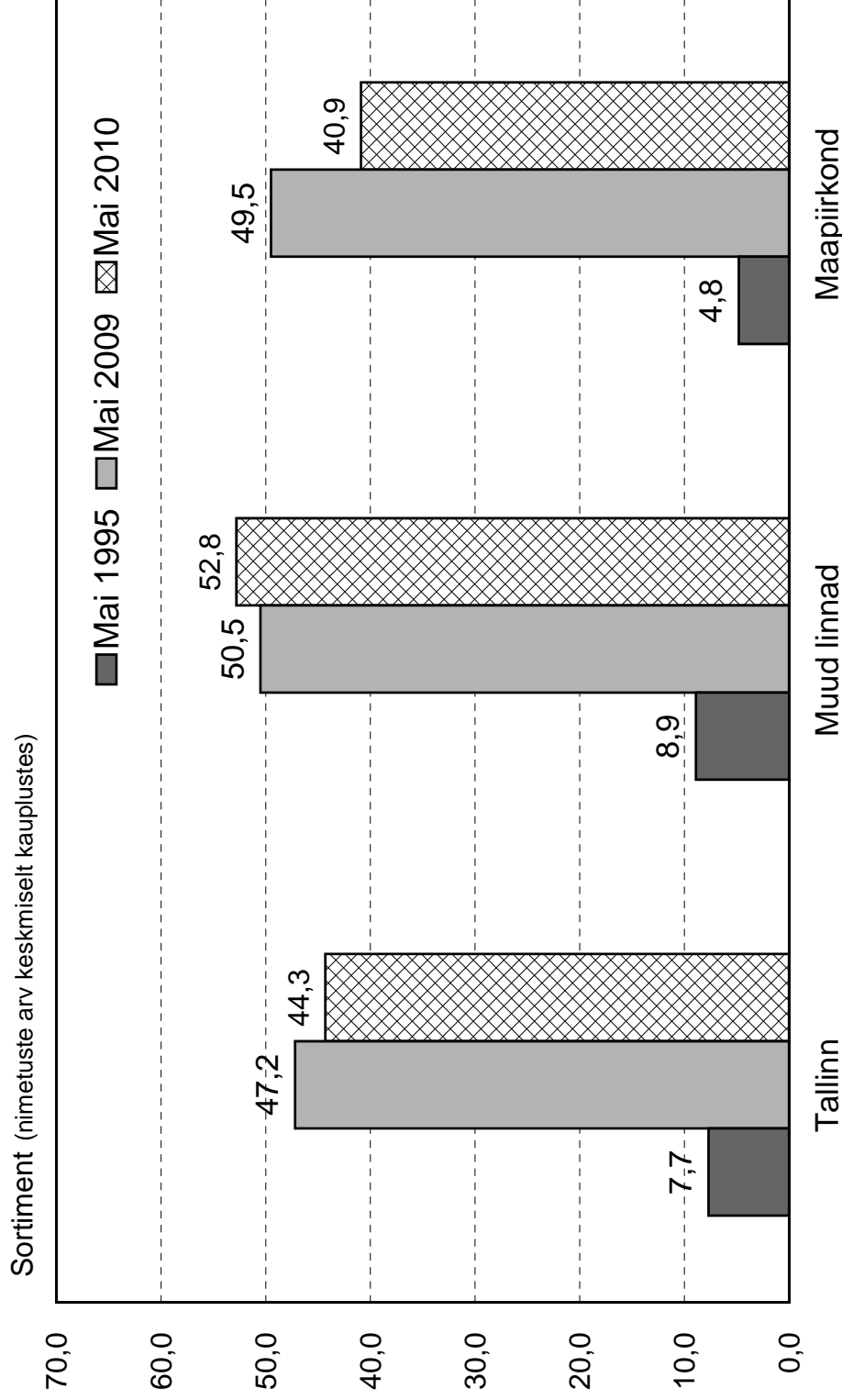
	Eesti kaup										Importkaup									
	Mai 1995	Mai 2002	Mai 2003	Mai 2004	Mai 2005	Mai 2006	Mai 2007	Mai 2008	Mai 2009	Mai 2010	Mai 1995	Mai 2002	Mai 2003	Mai 2004	Mai 2005	Mai 2006	Mai 2007	Mai 2008	Mai 2009	Mai 2010
Õlu	68.9	72.2	65.9	66.2	58.3	62.0	59.4	60.1	62.0	60.0	31.1	27.8	34.1	33.8	41.7	38.0	40.6	39.9	38.0	40.0
Viin	66.2	77.2	78.4	75.4	69.4	70.6	67.4	57.5	56.8	51.5	33.8	22.8	21.6	24.6	30.6	29.4	32.6	42.5	43.2	48.5
Mahl	19.3	36.8	43.1	38.9	32.7	35.7	36.2	38.2	34.6	39.4	80.7	63.2	56.9	61.1	67.3	64.3	63.8	61.8	65.4	60.6

Tabel 5.4

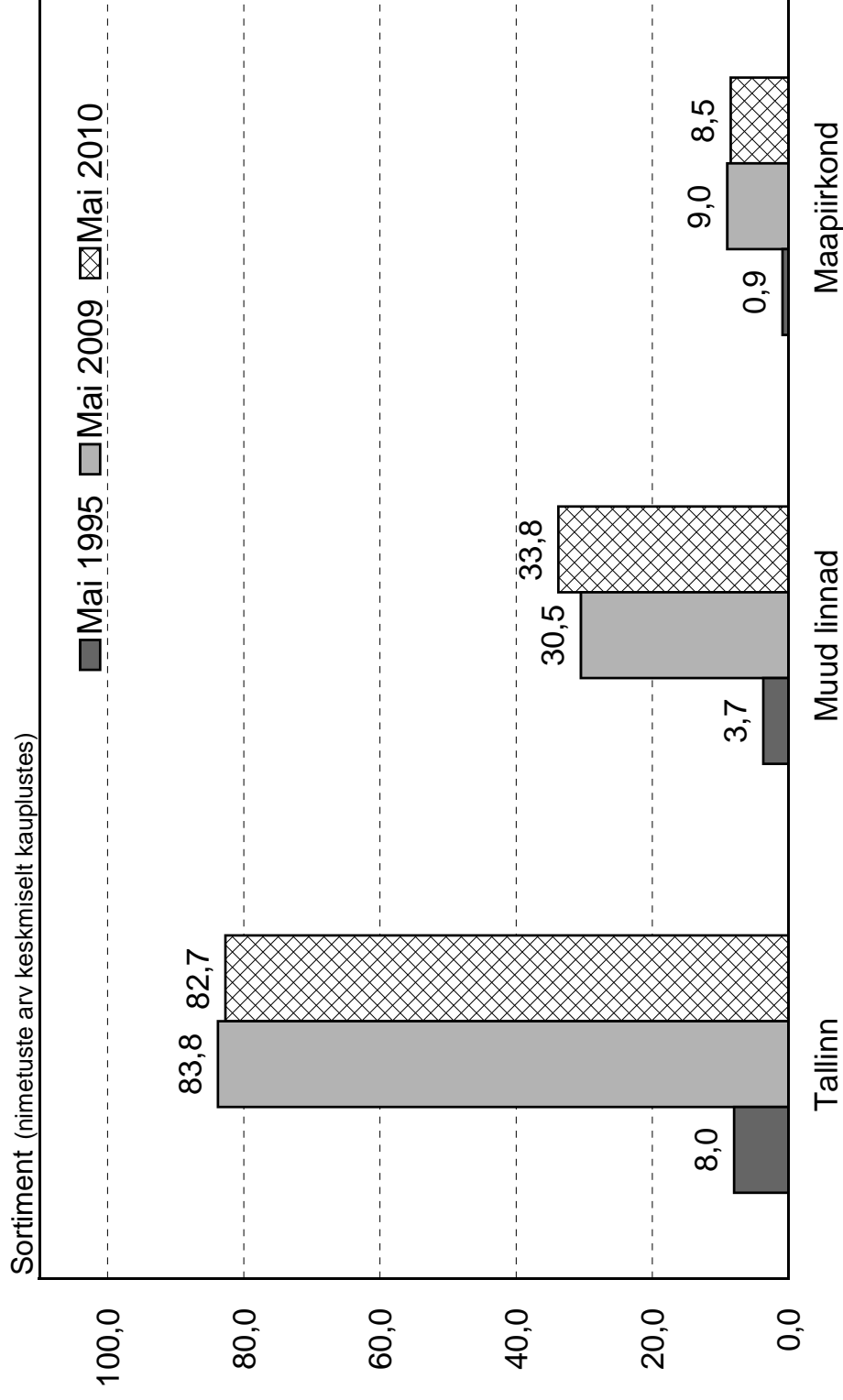
**Kodumaiste ja importjookide suhe kaupluses
pakutavas jookide sortimendis 2010. a mais (%)**

	Eesti kokku		s.h. Tallinn		muud linnad		maapiirkond	
	Eesti kaup	Importkaup	Eesti kaup	Importkaup	Eesti kaup	Importkaup	Eesti kaup	Importkaup
Õlu	60	40	35	65	61	39	83	17
Viin	52	48	38	62	53	47	64	36
Mahl	39	61	29	71	40	60	51	49

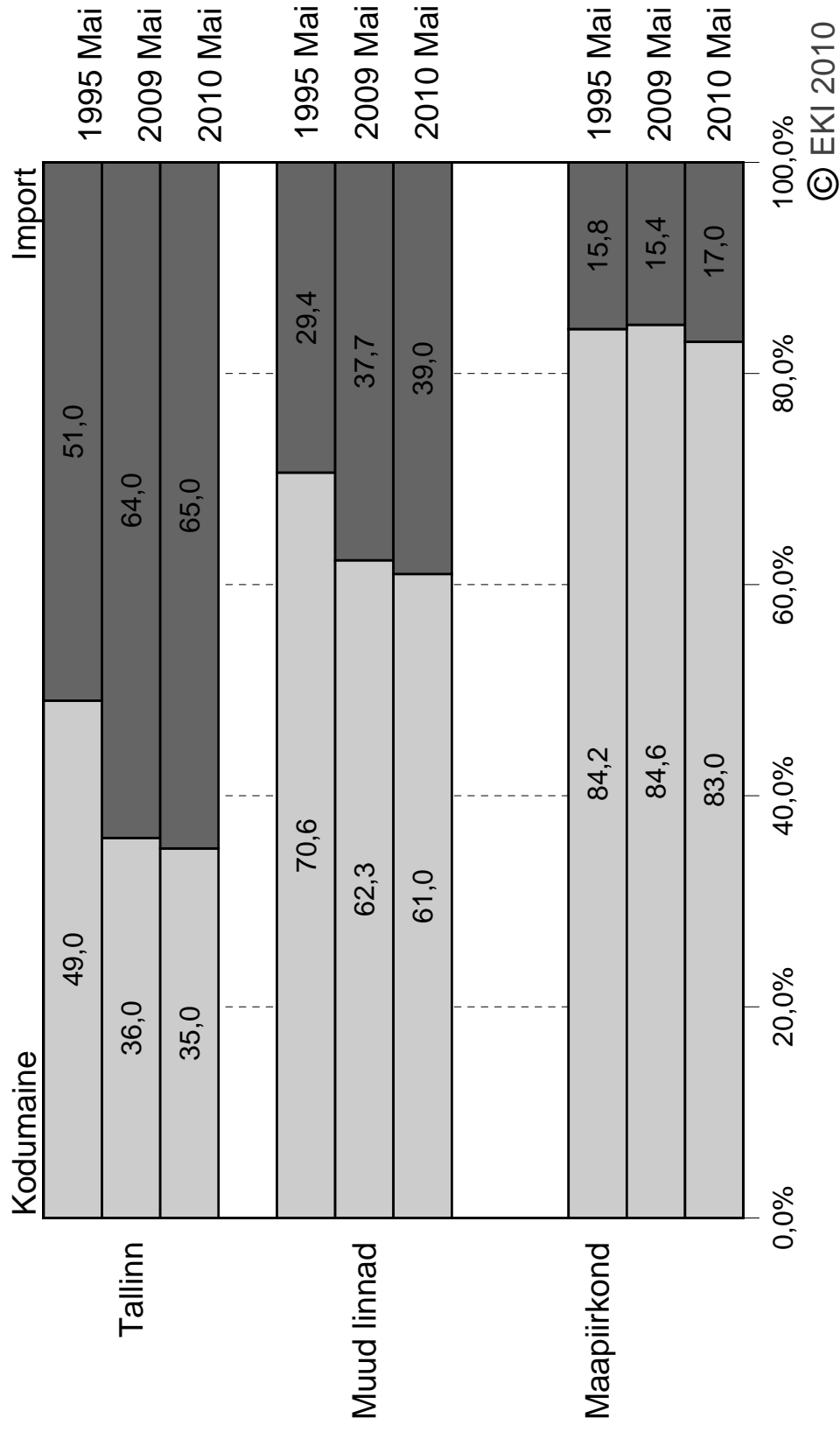
Kodumaise õlle sortiment

Importõlle sortiment

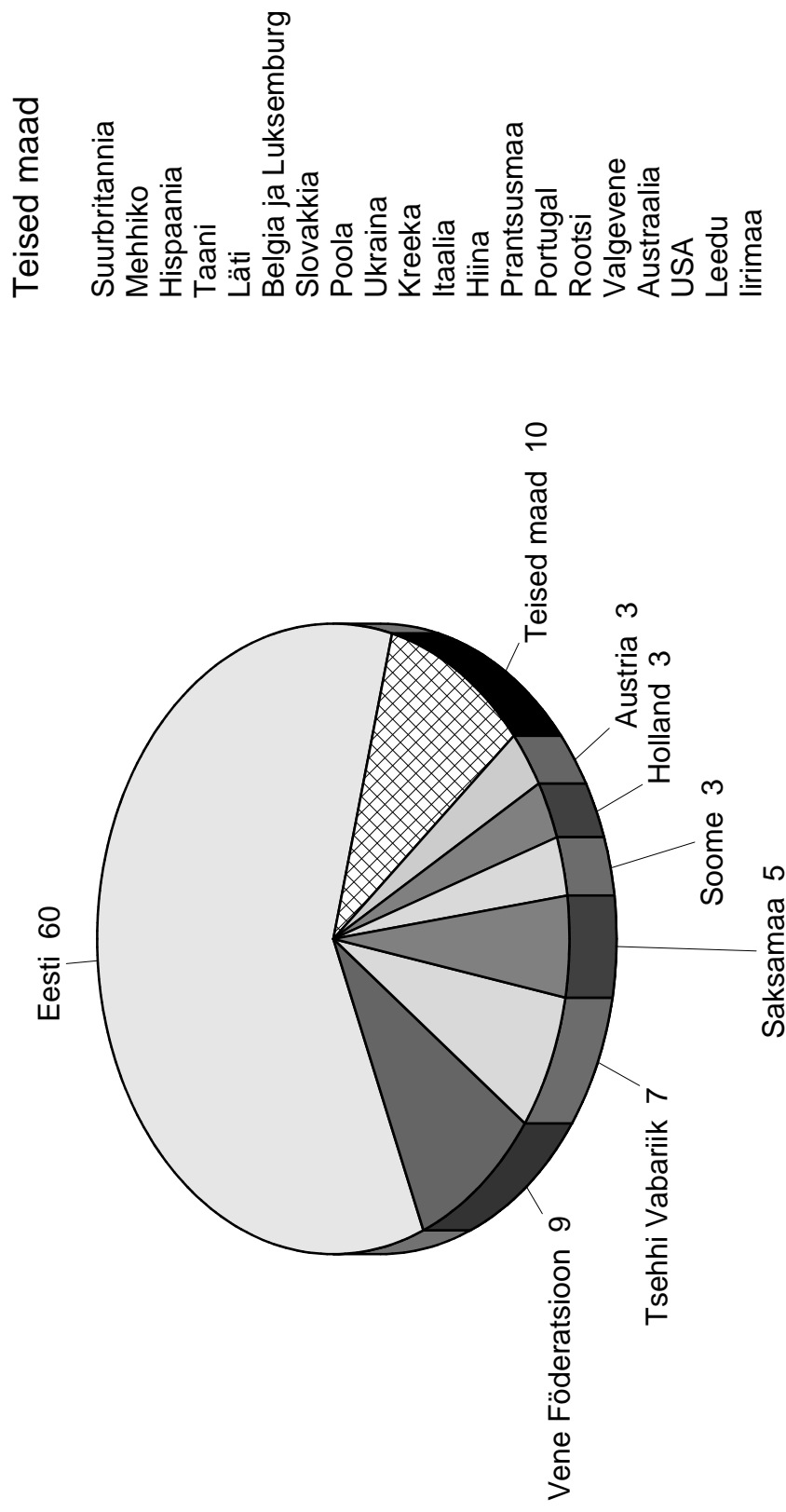

Õlle sortiment (%)

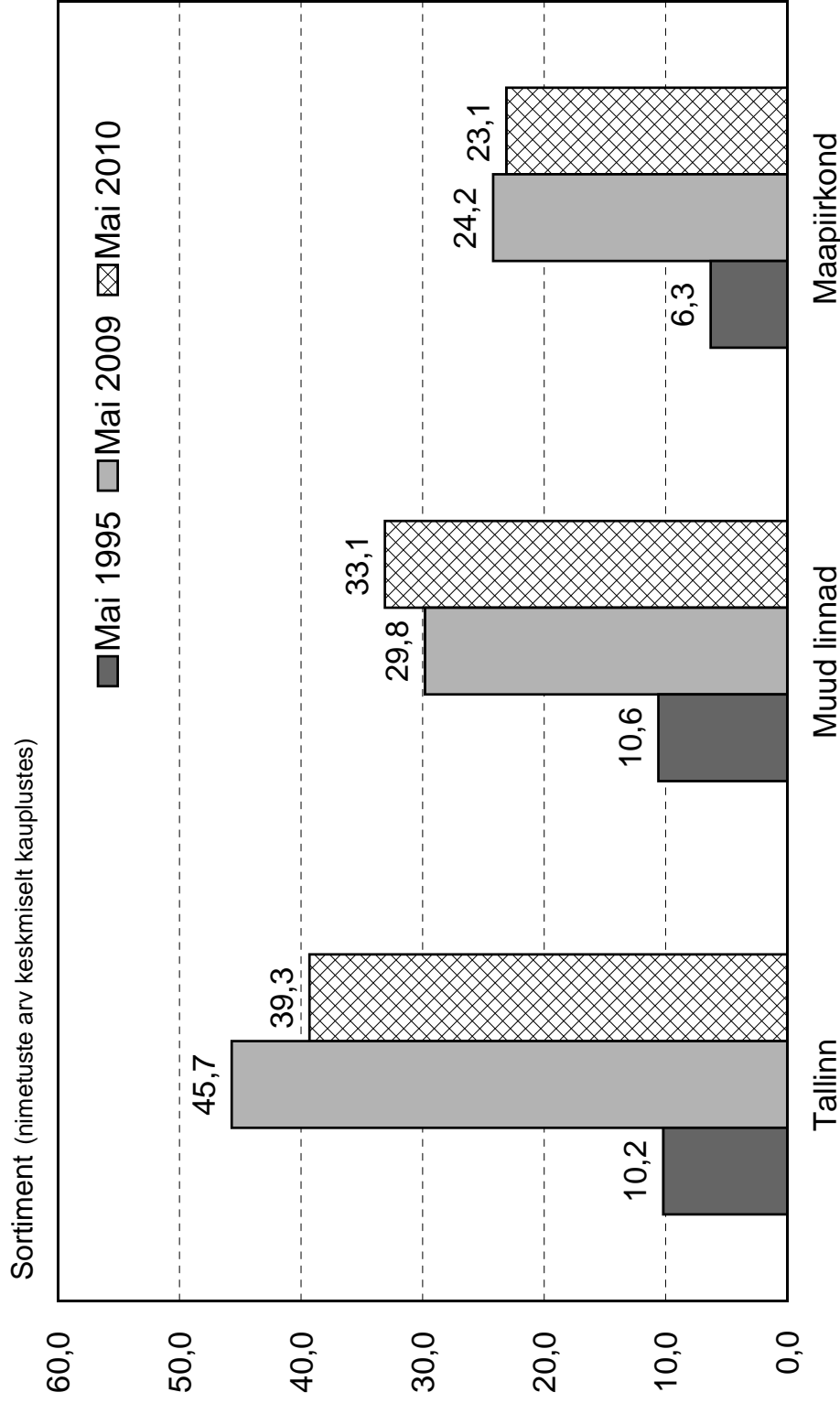

Õlle pakkumise struktuur tootjamaade lõikes

(müügilolevate kaubanimetuste koguarvust, %)

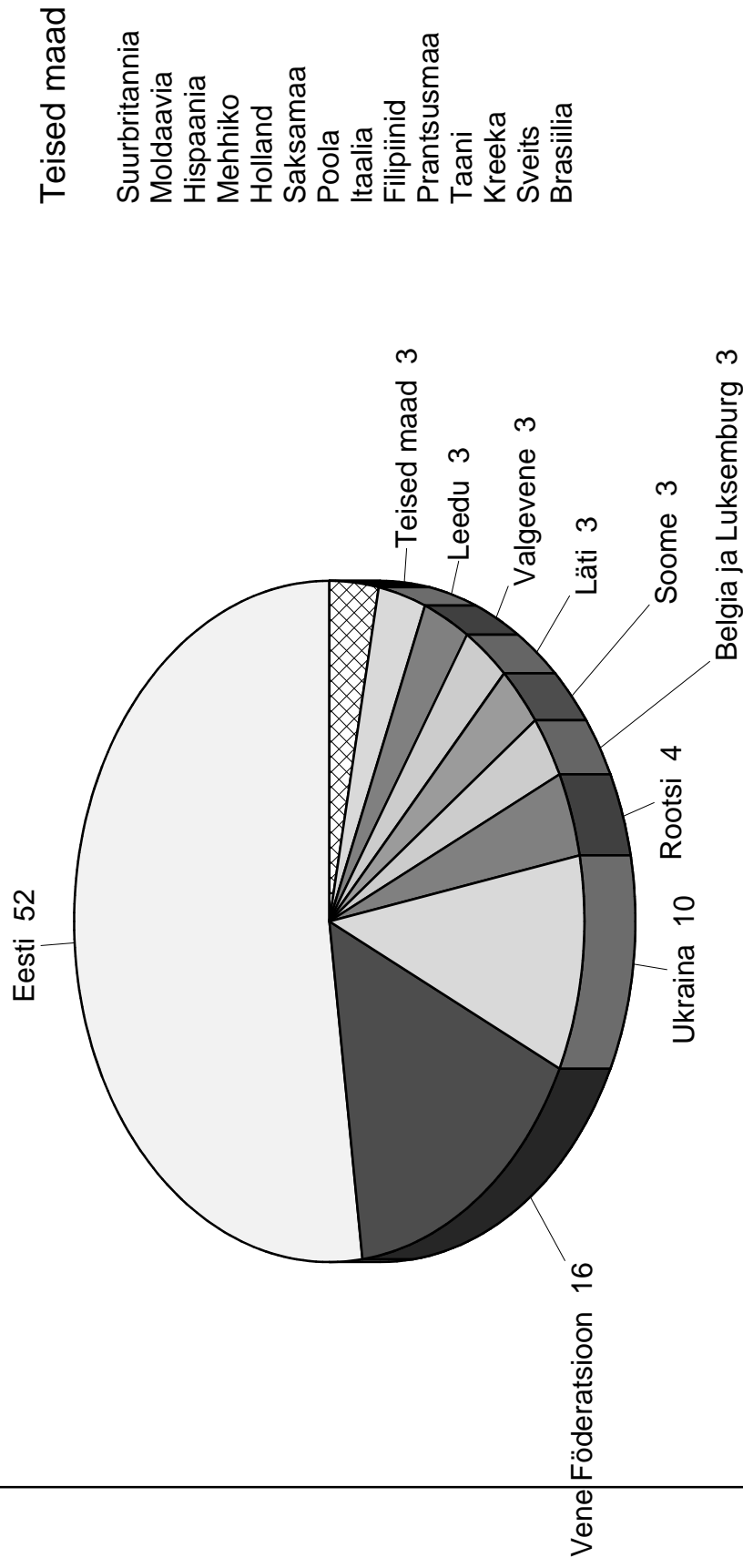

Kodumaise viina sortiment

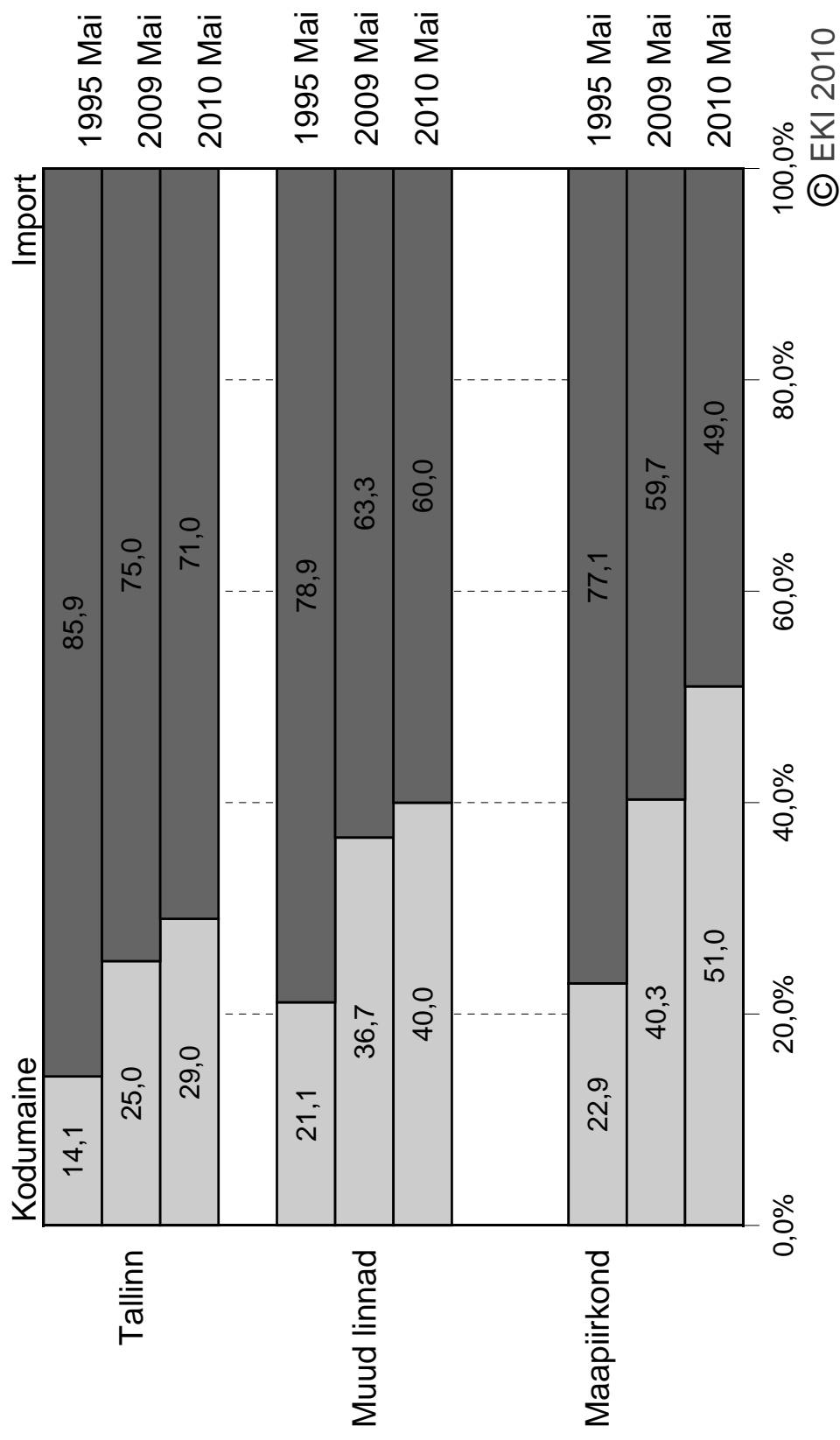

Viina pakkumise struktuur tootjamaade lõikes

(müügilolevate kaubanimetuste koguarvust, %)

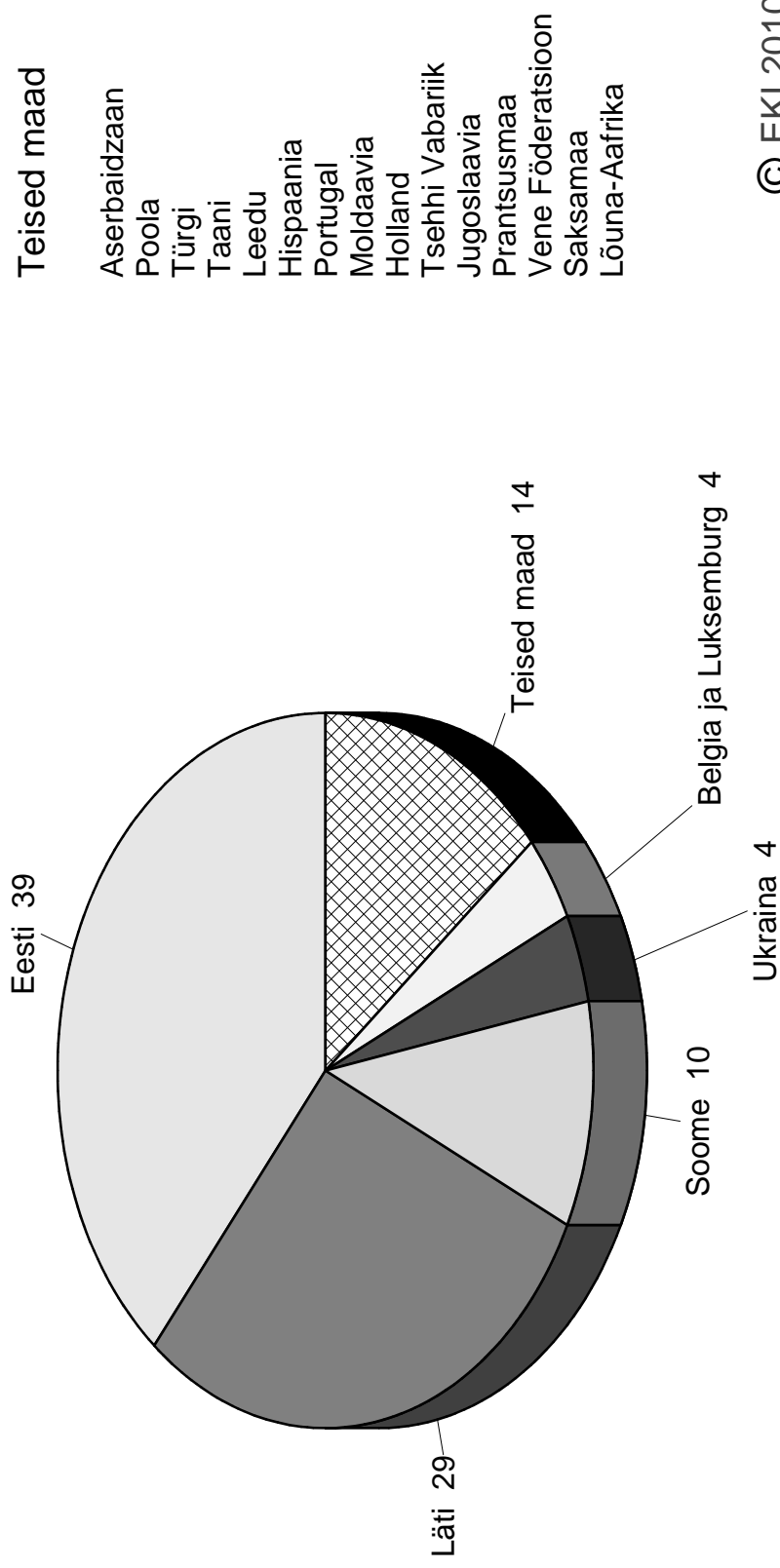

Mahla sortiment (%)

Mahla pakkumise struktuur tootjamaade lõikes

(müügilolevate kaubanimetuste koguarvust, %)

Tabel 5.5

Kodumaiste ja importjookide osakaal kaupluste rahalises käibes (%)

	Eesti kaup															Importkaup				
	Mai 1995	Mai 2002	Mai 2003	Mai 2004	Mai 2005	Mai 2006	Mai 2007	Mai 2008	Mai 2009	Mai 2010	Mai 1995	Mai 2002	Mai 2003	Mai 2004	Mai 2005	Mai 2006	Mai 2007	Mai 2008	Mai 2009	Mai 2010
Õlu	92	93	92	88	88	88	89	87	84	86	8	7	8	12	12	12	11	13	16	14
Viin	93	91	92	93	89	89	87	83	83	82	7	9	8	7	11	11	13	17	17	18
Mahl	42	43	50	49	48	48	48	43	49	46	58	57	50	51	52	52	52	57	51	54

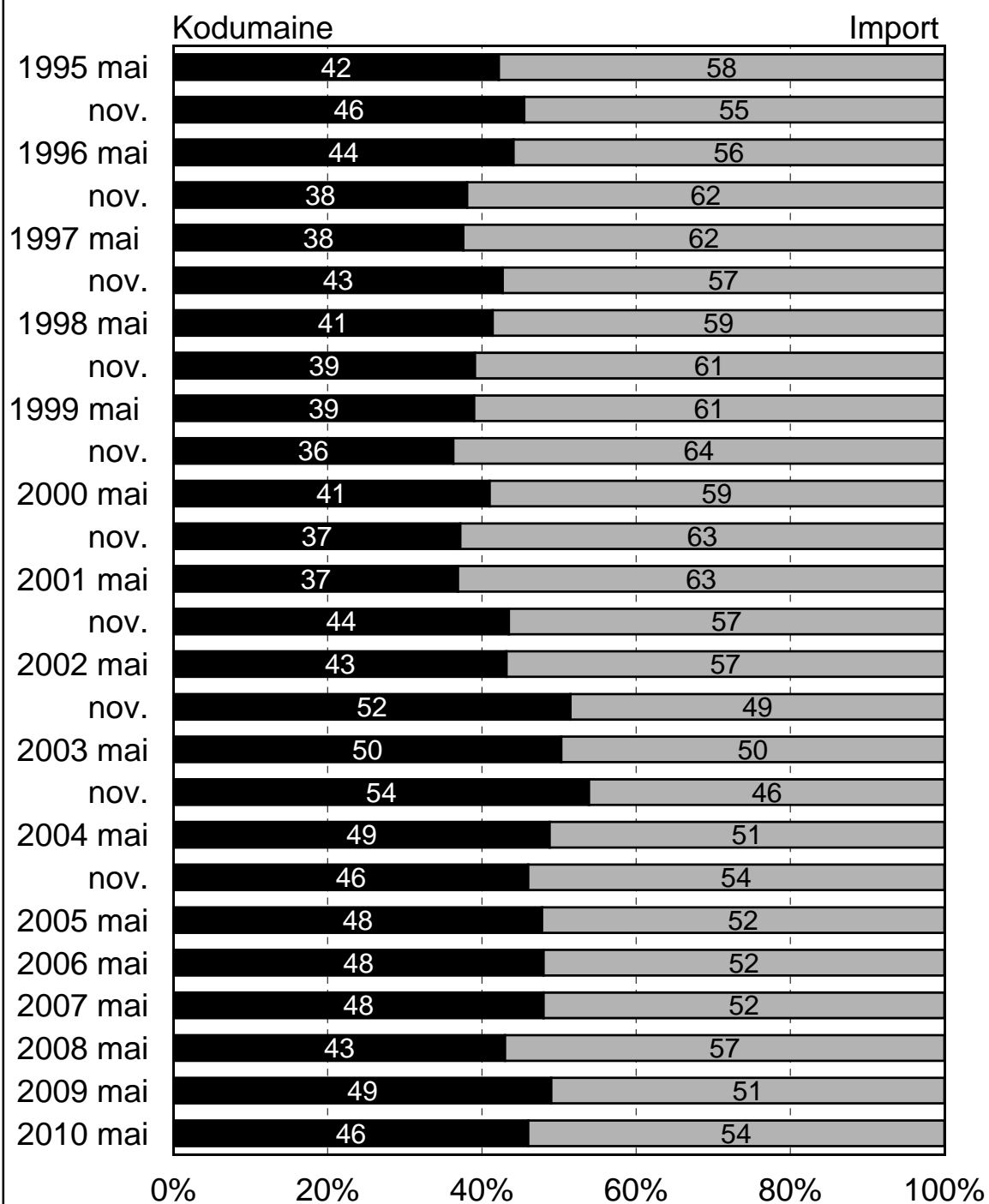
Tabel 5.6

Kodumaiste ja importjookide osakaal kaupluste rahalises käibes 2010. a mais (%)

	Eesti kokku			s.h. Tallinn			muud linnad			maapiirkond		
	Eesti kaup	Importkaup	Importkaup	Eesti kaup	Importkaup	Importkaup	Eesti kaup	Importkaup	Importkaup	Eesti kaup	Importkaup	Importkaup
Õlu	86	14	67	33	15	85	95	5	5	5	5	5
Viin	82	18	66	34	18	82	89	11	11	11	11	11
Mahl	46	54	41	59	53	47	48	52	52	48	48	52

Kodumaise- ja importmahla osatähtsus mahla kogukäibes

(1995 - 2010 mai)

Tabel 5.7

Kodumaiste ja importjookide keskmised hinnad (kr/l)

Toidukaup	Eesti kaup										Importkaup									
	Mai 2003	Mai 2004	Mai 2005	Mai 2006	Mai 2007	Mai 2008	Mai 2009	Mai 2010	Mai 2003	Mai 2004	Mai 2005	Mai 2006	Mai 2007	Mai 2008	Mai 2009	Mai 2010				
Õlu (kr/l)	21.76	22.17	21.55	21.79	23.15	26.24	29.08	26.96	25.33	25.24	25.43	27.14	28.43	32.10	30.56	30.22				
Viin (kr/l)	142.77	133.70	136.93	141.41	149.11	169.95	204.96	229.33	284.08	279.96	255.70	259.98	265.38	270.31	314.15	365.25				
Mahl (kr/l)	13.06	13.61	13.14	13.86	13.27	16.04	15.70	13.72	12.70	13.09	13.29	13.31	15.21	17.12	18.42	17.07				

Tabel 5.8

Jookide keskmised hinnad 2010. a mais (kr/l)

	Eesti kokku		s.h. Tallinn		muud linnad		maapiirkond	
	Eesti kaup	Importkaup	Eesti kaup	Importkaup	Eesti kaup	Importkaup	Eesti kaup	Importkaup
Õlu (kr/l)	26.96	30.22	27.64	32.92	27.39	29.58	25.60	27.64
Viin (kr/l)	229.33	365.25	247.81	405.92	241.82	354.98	194.44	319.97
Mahl (kr/l)	13.72	17.07	16.41	17.91	13.27	17.12	13.81	14.85

6. MUUD TOIDUKAUBAD

MUUD TOIDUKAUBAD

Loomsed ja taimsed rasvad

Margariini sortimendis viimase aastaga olulisi muutusi ei toimunud. Endiselt oli kauplustes müügil 4 kodumaist ja ligi 15 importmargariini keskmiselt kaupluse kohta (tabel 6.1). Kodumaise margariini sortimendi moodustavad erineva suurusega pakendis Võidel ja Võideks, mis olid võrdselt müügil nii Tallinnas, teistes linnades kui ka maakauplustes. Importmargariini valik oli aga Tallinnas (24 nimetust) suurem kui mujal (11-15 nimetust; tabel 6.2). Sortimendis suurenes oluliselt Hollandist imporditud margariini osakaal (1%-lt 9%-ni) ja Leedu margariini osakaal (6%-lt 8%-ni).

Kodumaine margariin odavnes aastaga 2% ja maksis kauplustes 2010. aasta mais keskmiselt 54.77 kr/kg. Importmargariin kallines samal ajal üle 1% ja maksis keskmiselt 38.00 kr/kg. Kuna Eestis toodetud margariin sisaldab ka piimarasva ja importtooted on valmistatud taime-rasva baasil, siis on viimased odavamad ja turul tugevamas konkurentsipositsioonis. Elanike ostujõu languse tingimustes osteti odavamalt margariini varasemast enam ning Eesti toodete osakaal kaupluste margariini käibes langes viimase aastaga 14%-lt 12%-le. Tallinnas moodustasid Eesti margariinid 13% (2009.a 17%), teistes linnades 12% (15%) ja maakauplustes 10% (11%) margariinide müügikäibest.

Toiduõli sortimendis suurenes viimase aastaga veidi kodumaiste õlide valik ja vähenes importõlide valik. Eesti toodete osakaal sortimendis kasvas sellega aastaga 13%-lt 15%-ni. Eesti ainsa tootja Olivia erineva suurusega pudelis ja erineva maitseisandiga rapsiõli oli müügil 4-5 nimetust keskmiselt kaupluses. Importõlide valikus vähenes kõikide välisriikide õlide, v.a Belgia õlide, sortiment. Kauplustest oli seekord suurim toiduõli valik Haabersti Rimis, kus oli müügil lisaks kohalikule 4 nimetusele 66 nimetust importõli, sh Itaaliast 24 ja Hispaaniast 16 toiduõli. Eesti 1-liitrine rapsiõli odavnes aastaga 8,4% ja maksis 2010. aasta mais keskmiselt 27.74 kr/l. Importõli odavnes samal ajal 13,4% ja maksis keskmiselt 27.18 kr/l. Eesti õlist soodsama hinnaga oli müügil Lätist sisseveetud õli, mis maksis keskmiselt 18.40 kr/l (2009.a 26.90 kr/l). Kodumaistest odavamad olid ka Leedu õli hinnaga 19 kr/l ja Hollandi õli hinnaga 19.50 kr/l, Ukraina õli hinnaga 22.90 kr/l ja Soome toiduõli hinnaga 24.20 kr/l. Kodumaise toiduõli impordist väiksem hinnalangus tõi kaasa Eesti toiduõli osakaalu 1%-lise vähenemise kaupluste toiduõlide müügikäibes, see langes 23%-le. Välismaiste odavamate õlide suurenemine sortimendis kallutab hinnatundlikku tarbijat eelistama importõli.

Aiandussaadused

Konservkurgi valikus suurenes aastaga kohalike toodete sortiment 8-lt 10 tooteni, importtooteid oli endiselt 6-7 nimetust keskmiselt kaupluse kohta. Kodumaise konservkurgi sortiment kauplustes ei ole kunagi varem olnud nii suur kui sel aastal. Samas tõi Eestis toodetud kurkide hinnatõus ja samal ajal importkurkide hinnalangus kaasa kodumaiste konservkurkide osakaalu languse 49%-lt 44%-ni selle tootegrupi müügikäibes. Eesti konservkurk

kallines aastaga 5,9% ja maksis keskmiselt 33.05 kr/kg, importkurgid odavnesid aastaga ligi 4% ja maksid keskmiselt 29.32 kr/kg-ni. Kodumaiste ja imporditud konservkurkide hinnavahe suurenes aastaga 3%-lt ligi 13%-le ning see nõrgestas kodumaiste toodete positsiooni turul. Tugevamat hinnakonkurentsi pakkusid Eesti konservkurkidele kauplustes odavamad Läti (27.60 kr/kg), Ungari (28.90 kr/kg) ja Leedu (29.50 kr/kg) kurgid.

Nii kodumaist kui imporditud **värsket kurki** oli kauplustes müügil keskmiselt ligi 1 toode kaupluse kohta, kuid käibes kasvas kohaliku kurgi osakaal 34%-lt 39%-ni. Kodumaine kurk odavnes aastaga 5,4% ja maksis 61.62 kr/kg. Importkurk oli sel aastal 3,5% kallim kui aasta tagasi, keskmine hind oli 33.50 kr/kg.

Eestis kasvatatud **tomateid** vaatluse läbiviimise hetkel müügil ei olnud. Importtomat oli sel kevadel 10 krooni kallim kui aasta eest ja maksis 38.14 kr/kg. Tomateid oli müügil Hispaaniast, Hollandist, Türgist, Egiptusest ja Marokost. Odavamad olid Hispaania (37.20 kr/kg) ja Türgi (36.50 kr/kg) tomatid ning kõrgeima hinnaga müüdi Hollandi (49.70 kr/kg) kobartomatit.

Tabel 6.1

Muude toidukaupade sortimendi laius (nimetuste arv keskmiselt kaupluses)

	Eesti kaup										Importkaup										
	Mai 1995	Mai 2002	Mai 2003	Mai 2004	Mai 2005	Mai 2006	Mai 2007	Mai 2008	Mai 2009	Mai 2010	Mai 1995	Mai 2002	Mai 2003	Mai 2004	Mai 2005	Mai 2006	Mai 2007	Mai 2008	Mai 2009	Mai 2010	
Margariin	0.3	2.9	3.8	4.7	4.4	4.0	3.3	3.7	3.8	3.8	3.8	9.9	14.8	15.5	16.2	17.1	16.6	17.5	16.4	14.6	14.8
Toiduõli	0.2	2.4	2.6	3.2	3.1	3.2	3.7	4.0	4.1	4.6	4.6	5.7	9.1	12.4	15.8	17.3	18.4	21.8	21.4	26.6	25.3
Konservkurk		6.2	7.7	7.8	7.5	8.0	8.7	9.8	8.5	10.5	10.5	5.3	5.3	5.3	6.2	5.9	6.2	6.8	6.2	6.4	6.5
Kurk		0.8	0.7	1.0	0.9	0.9	0.8	0.9	0.8	0.9	0.9	0.5	0.5	0.6	0.5	0.6	0.6	0.8	0.7	0.7	0.9
Tomat												1.3	1.6	1.6	1.6	1.9	1.8	1.9	1.8	1.6	1.6

Tabel 6.2

Muude toidukaupade sortimendi laius 2010. a mais (nimetuste arv keskmiselt kaupluses)

	Eesti kokku			s.h. Tallinn			muud linnad			maapiirkond		
	Eesti kaup	Importkaup	Eesti kaup	Eesti kaup	Importkaup	Eesti kaup	Eesti kaup	Importkaup	Eesti kaup	Eesti kaup	Importkaup	Eesti kaup
Margariin	3.8	14.8	3.8	3.8	24.0	3.8	3.8	14.9	3.8	3.8	10.8	3.8
Toiduõli	4.6	25.3	6.3	6.3	54.0	5.2	5.2	28.0	3.1	3.1	9.5	3.1
Konservkurk	10.5	6.5	18.0	18.0	9.5	10.9	10.9	7.0	6.9	6.9	4.4	6.9
Kurk	0.9	0.9	1.0	1.0	0.7	1.0	1.0	1.1	0.7	0.7	0.8	0.7
Tomat		1.6			3.7			1.4			1.1	

Tabel 6.3

**Muude kodumaiste ja importtoidukaupade suhe
kaupluses pakutavas toidukaupade sortimendis (%)**

	Eesti kaup										Importkaup									
	Mai 1995	Mai 2002	Mai 2003	Mai 2004	Mai 2005	Mai 2006	Mai 2007	Mai 2008	Mai 2009	Mai 2010	Mai 1995	Mai 2002	Mai 2003	Mai 2004	Mai 2005	Mai 2006	Mai 2007	Mai 2008	Mai 2009	Mai 2010
Margariin	2.9	16.2	19.9	22.4	20.4	19.4	15.8	18.3	20.7	20.6	97.1	16.2	19.9	22.4	20.4	19.4	84.2	81.7	79.3	79.4
Toiduõli	3.4	20.7	17.2	16.9	15.4	14.9	14.5	15.9	13.3	15.5	96.6	20.7	17.2	16.9	15.4	14.9	85.5	84.1	86.7	84.5
Konservkurk		54.1	59.3	55.5	55.7	56.3	56.0	61.3	57.0	61.9	54.1	59.3	55.5	55.7	55.7	56.3	44.0	38.7	43.0	38.1
Kurk		62.5	53.4	65.2	60.0	61.8	50.7	56.5	53.5	49.4	62.5	53.4	65.2	60.0	60.0	61.8	49.3	43.5	46.5	50.6
Tomat											100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

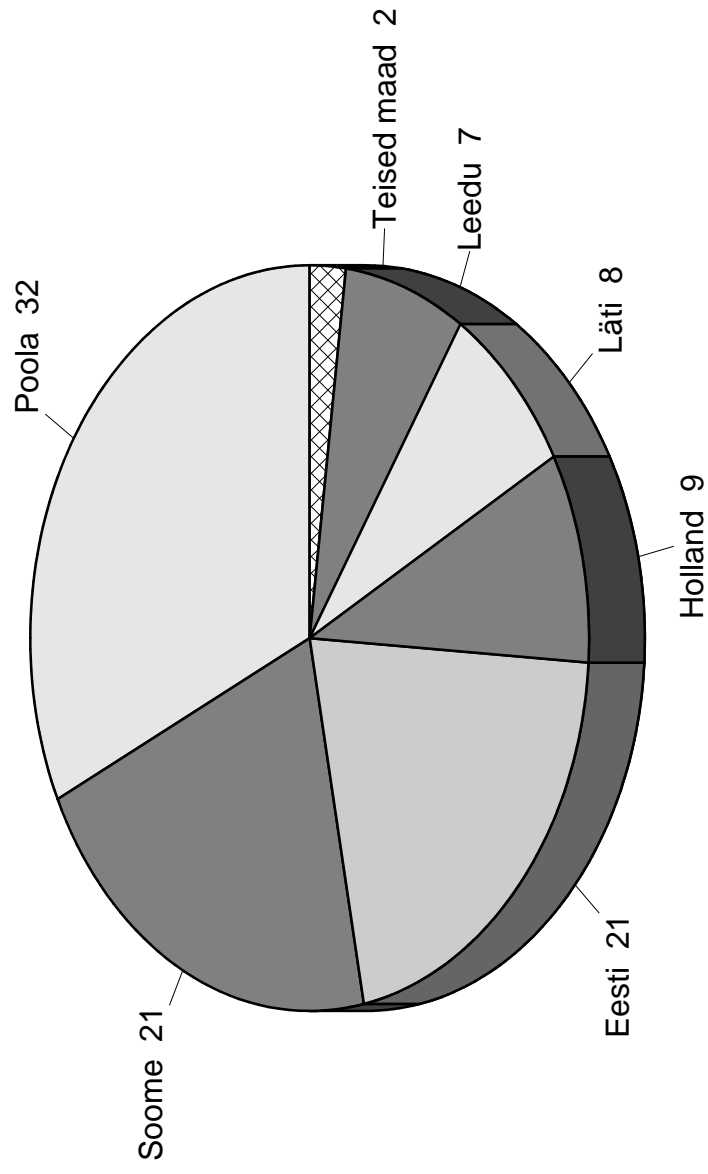
Tabel 6.4

**Muude kodumaiste ja importtoidukaupade suhe kaupluses
pakutavas toidukaupade sortimendis 2010. a mais (%)**

	Eesti kokku			s.h. Tallinn			muud linnad			maapiirkond		
	Eesti kaup	Importkaup	Importkaup	Eesti kaup	Importkaup	Importkaup	Eesti kaup	Importkaup	Importkaup	Eesti kaup	Importkaup	Importkaup
Margariin	21	79	86	14	14	86	20	80	80	26	74	74
Toiduõli	16	84	90	10	10	90	16	84	84	25	75	75
Konservkurk	62	38	35	65	65	35	61	39	39	61	39	39
Kurk	49	51	40	60	60	40	48	52	52	48	52	52
Tomat	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

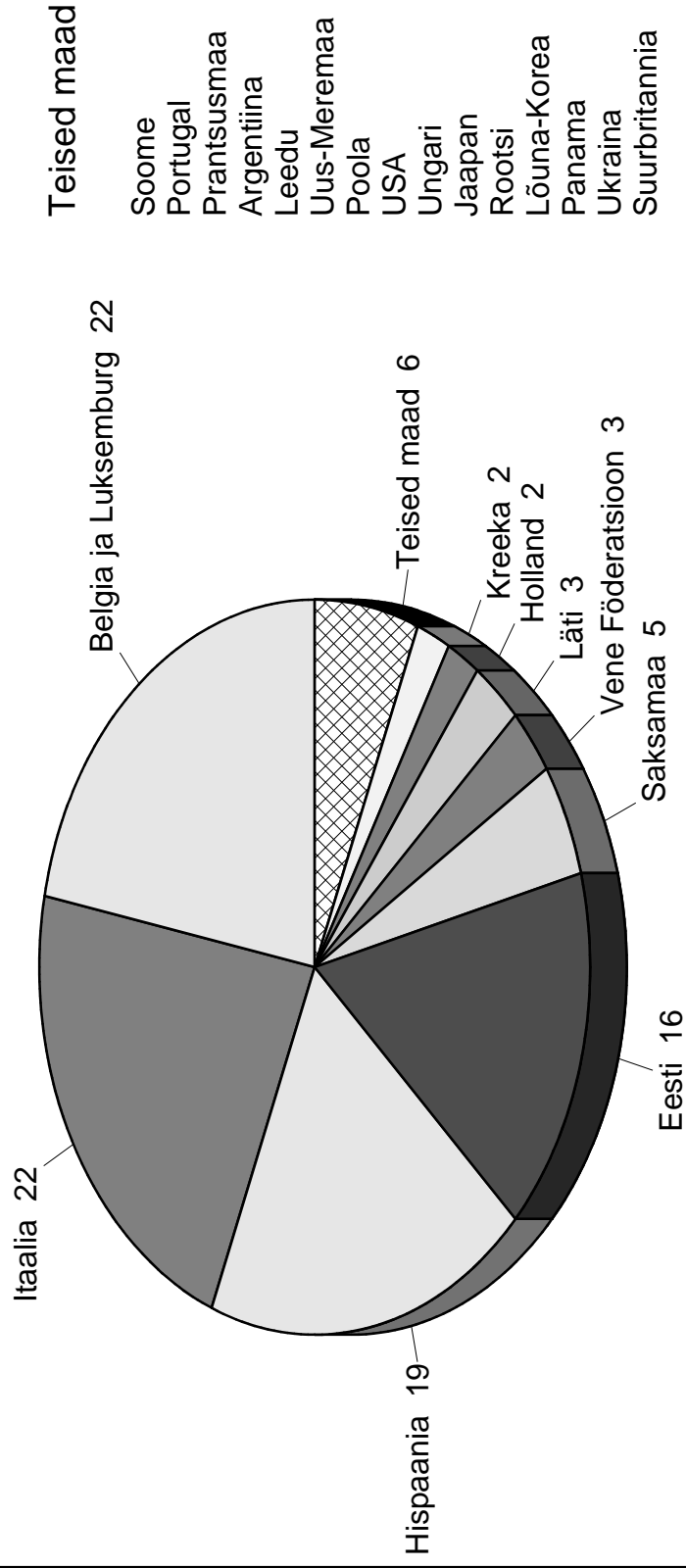
Margariini pakkumise struktuur tootjamaade lõikes

(müügilolevate kaubanimetuste koguarvust, %)

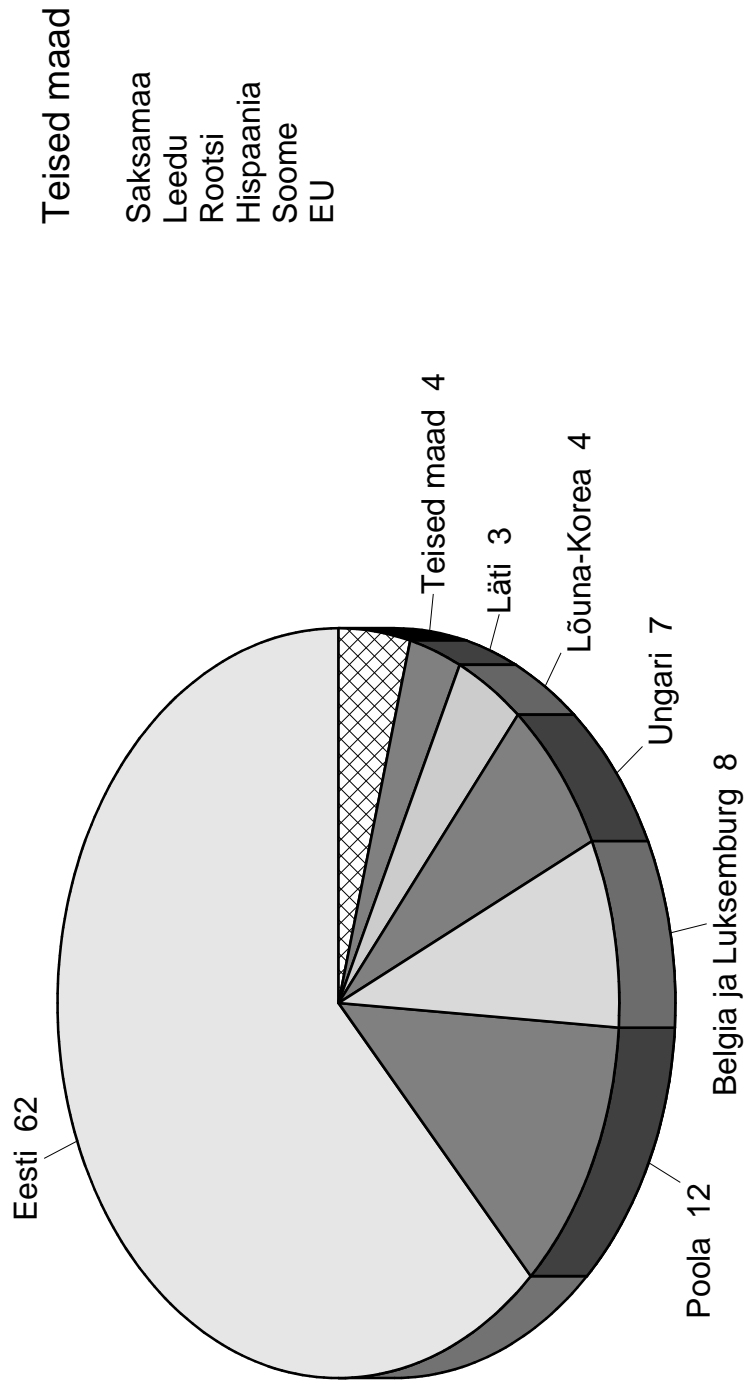
Toiduõli pakkumise struktuur tootjamaade lõikes

(müügilolevate kaubanimetuste koguarvust, %)

Konservkurgi pakkumise struktuur tootjamaade lõikes

(müügilolevate kaubanimetuste koguarvust, %)

Tabel 6.5

Muude kodumaiste ja importtoidukaupade osakaal kaupluste rahalises käibes (%)

	Eesti kaup										Importkaup									
	Mai 1995	Mai 2002	Mai 2003	Mai 2004	Mai 2005	Mai 2006	Mai 2007	Mai 2008	Mai 2009	Mai 2010	Mai 1995	Mai 2002	Mai 2003	Mai 2004	Mai 2005	Mai 2006	Mai 2007	Mai 2008	Mai 2009	Mai 2010
Margariin	5	9	17	16	13	13	13	13	14	12	95	91	83	84	87	87	87	87	86	88
Toiduõli	6	35	29	31	31	26	27	27	24	23	94	65	71	69	69	74	73	73	76	77
Konservkurk	45	52	47	47	51	50	48	41	49	44	55	48	48	53	49	50	52	59	51	56
Kurk	70	38	87	87	69	57	57	34	30	39	30	62	13	13	31	43	43	66	70	61
Tomat				2	4	2	4	6	2	5	100	100	100	98	96	98	96	94	98	95

Tabel 6.6

Muude kodumaiste ja importtoidukaupade osakaal kaupluste rahalises käibes 2010. a mais (%)

	Eesti kokku			s.h. Tallinn			muud linnad			maapiirkond		
	Eesti kaup	Importkaup	Importkaup	Eesti kaup	Importkaup	Importkaup	Eesti kaup	Importkaup	Importkaup	Eesti kaup	Importkaup	Importkaup
Margariin	12	88	87	13	13	87	12	12	88	10	10	90
Toiduõli	23	77	21	19	19	21	24	24	76	23	23	77
Konservkurk	44	56	46	54	54	46	43	43	57	40	40	60
Kurk	39	61	61	39	39	61	39	39	61	37	37	63
Tomat	5	95	98	2	2	98	7	7	93	2	2	98

Tabel 6.7

Muude kodumaiste ja importtoidukaupade keskmised hinnad (kr/kg)

Toidukaup	Eesti kaup										Importkaup									
	Mai 2003	Mai 2004	Mai 2005	Mai 2006	Mai 2007	Mai 2008	Mai 2009	Mai 2010	Mai 2003	Mai 2004	Mai 2005	Mai 2006	Mai 2007	Mai 2008	Mai 2009	Mai 2010				
Margarin	43.21	44.17	48.21	48.29	49.37	59.83	55.87	54.77	27.17	26.39	26.56	26.64	30.71	36.09	37.49	38.00				
Toiduõli (kr/l)	16.79	17.23	16.98	16.35	20.61	26.93	30.28	27.74	19.05	19.06	19.13	18.43	18.98	26.49	31.40	27.18				
Konservkurk	24.71	24.13	25.41	26.24	25.16	28.28	31.22	33.05	19.76	18.21	20.25	21.66	20.48	23.49	30.41	29.32				
Kurk	39.54	37.19	40.08	45.40	63.68	64.86	65.17	61.62	27.86	29.09	29.75	21.84	38.81	33.29	32.36	33.50				
Tomat									25.72	24.10	30.96	27.53	47.91	31.86	28.65	38.14				

Tabel 6.8

Muude toidukaupade keskmised hinnad 2010. a mais (kr/kg)

	Eesti kokku			s.h. Tallinn			muud linnad			maapiirkond		
	Eesti kaup	Importkaup	Importkaup	Eesti kaup	Importkaup	Importkaup	Eesti kaup	Importkaup	Importkaup	Eesti kaup	Importkaup	Importkaup
Margarin	54.77	38.00	42.54	61.86	42.54	53.09	36.75	53.84	37.14	53.84	37.14	37.14
Toiduõli (kr/l)	27.74	27.18	24.43	31.12	24.43	26.98	27.36	27.37	28.46	27.37	28.46	28.46
Konservkurk	33.05	29.32	31.74	33.84	31.74	32.50	28.99	33.85	28.46	33.85	28.46	28.46
Kurk	61.62	33.50	33.43	66.93	33.43	58.87	31.53	64.73	37.78	64.73	37.78	37.78
Tomat	38.14	38.14	40.04		40.04		35.56		42.24	35.56	42.24	42.24